

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Bc. Jakub Bronec

Analýza měsíčníku Roš chodeš (1990-2015)

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce: **Jakub Bronec**

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Barbora Osvaldová**

Rok obhajoby: 2016

Bibliografický záznam:

BRONEC, Jakub. Analýza měsíčníku Roš chodeš (1990-2005). Praha, 2016. 120 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbora Osvaldová.

Anotace:

Diplomová práce „Analýza měsíčníku Roš chodeš (1990-2015)“ si klade za cíl analyzovat židovský časopis Roš chodeš spolu s dalším židovským periodikem Maskilem. Teoretická část přináší obecné informace o židovském mediálním prostředí za první republiky, za druhé světové války a v éře komunismu. Praktická část uvádí detailní informace o obou zmíněných časopisech, jejich historii, účelu, grafickém zpracování, rubrikách, redakční radě, autorech, distribuci a způsobech financování. Pro kvantitativní analýzu byla u obou médií vybrána čtyři čísla z každého ročníku, aby mohla být provedena kvalitativní komparace.

Analýze bylo celkem podrobena 1504 kódovacích jednotek z obou periodik. Je zde také provedena komparace s již předešlým výzkumem. Dále diplomová práce uvádí výčet a stručný popis českých židovských periodik, které vycházejí na území České republiky. Jde převážně o časopisy a zpravodaje, které vydávají jednotlivé židovské obce. Je zde také uveden výčet vybraných zahraničních periodik spolu s krátkou komparativní analýzou.

Abstract:

The aim of this diploma thesis Analysis of Rosh chodesh (1990-2015) is to analyze the Jewish monthly magazine Rosh chodesh in the specific period of 1990-2015, and make a comparison with another Jewish magazine Maskil. The theoretical part provides general information about the Jewish media and life in the First Czechoslovak Republic, the Second World War and the Communist era. The practical part of my thesis brings the detailed description of the journal's history, purpose, graphic design, columns, journalist committee, authors, distribution and the way of financing.

Quantitative analysis of the Rosh chodesh and Maskil gives an insight into the development of both periodicals during 2005-2015 in comparison with the previously conducted research. The changes in the composition, structure and the editing system are captured. More than 1 504 coding units were the subject to detailed analysis. Moreover, there is also the general research dealing with the Czech Jewish Media and selected international media together with a concise content analysis.

Klíčová slova:

Roš chodeš, Maskil, Věstník, židovská obec, židovský náboženský tisk, obsahová analýza, kvantitativní analýza, zahraniční židovský tisk

Keywords:

Ros chodesh, Maskil, Věstník, Jewish religious print, content analysis, quantitative analysis, international Jewish magazines

Rozsah práce:

Počet znaků: 301 952

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 7. 5. 2016

Jakub Bronec

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barboře Osvaldové za poskytnuté materiály a cenné rady při analýze. Dále bych chtěl poděkovat celé redakci měsíčníku Roš chodeš, zvláště šéfredaktorce Alici Marxové, za zapůjčení pramenů a externí konzultace. Dále patří poděkování redaktorovi Petrovi Balajkovi za poskytnuté informace o židovských médiích.

**Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce**

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Bc. Bronec Jakub

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
2013

Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd		
Došlo dne:	- 2 - 07 - 2015	-1-
Cj: 4361	Příloh:	Skartování nebo:
Přiděleno:		

E-mail diplomantky/diplomanta:
bronecjakub@seznam.cz

Studijní obor/forma studia:
Mediální studia/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Analýza měsíčníku Roš chodeš (1990-2015)

Předpokládaný název práce v angličtině:

Analysis of the Monthly Magazine Roš chodeš (1990-2015)

Předpokládaný termín dokončení

Letní semestr, 2015/2016

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Roš chodeš patří mezi nejstarší vycházející židovské časopisy. Jeho první výtisk vyšel už v roce 1934 ještě pod názvem Věstník židovské obce náboženské v Praze. Zmíněný časopis přestal vycházet v roce 1939, kdy byl nahrazen dvojjazyčnými novinami s názvem Židovské listy. K obnově původního měsíčníku došlo po ukončení 2. světové války v roce 1945. Po roce 1953 bylo periodikum přejmenováno na Věstník židovských náboženských obcí v Československu a současný název získal měsíčník až v polovině roku 1990, kdy mu vydavatelé změnili jméno na Roš chodeš. Tento název pochází z hebrejštiny a v překladu znamená "nový měsíc". V současné době je časopis vydáván Federací židovských obcí v České republice.

Daným tématem se zabývá pouze bakalářská práce Zuzany Kosákové z roku 2013, která zpracovala období od roku 1990 do roku 2005. V bakalářské práci je provedeno několik kvalitativních a kvantitativních analýz, které se zabývají zejména tematickým složením periodika a jeho proměnami ve 20. století. Dále autorka vyzpovídala několik tvůrců časopisu, zejména jeho současné a minulé šéfredaktory.

Pedagog, s nímž byly teze konzultovány: Doc. PhDr. Barbora Osvaldová, IKSŽ, Katedra žurnalistiky, FSV UK.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Cílem diplomové práce je provést obsahovou analýzu vybraných čísel periodika Roš chodeš od roku 1990 do roku 2015. Hlavním obsahem práce bude kvantitativní a kvalitativní obsahová analýza jednotlivých témat a žánrů zejména v letech 2006-2015. Diplomová práce bude obsahovat i komparaci s vybranými médii, která vycházejí pod hlavičkou židovských organizací. Například srovnání několika vybraných článků s články uveřejněnými v měsíčníku Maskil. Toto periodikum vydává od r. 2001 liberální židovská kongregace Bejt Simcha.

V teoretické části budou dále obsaženy informace o financování časopisu, jeho grafické podobě a způsobu distribuce mezi čtenáře.

Další část práce bude věnována redaktorům a spolupracovníkům, kteří se podílejí na vzniku časopisu. Mezi hlavní tvůrce patří šéfredaktorka Alice Marxová a redaktor Jiří Daníček, společně ještě s několika vyznamými přispěvateli E. K. Sidon, Tomáš Kraus, Bryan Wood, Jaro Franěk, Magdalena Křížová a další.

Dále bude v obecné rovině zmíněn historický vývoj časopisu od jeho založení před 2. světovou válkou, kdy se ještě jmenoval Věstník židovských náboženských obcí v Českých zemích a na Slovensku.

Předpokládaná struktura práce

fronta, 1994. 472 s. ISBN 80-204-0440-6.

Publikace přehledně shrnuje problematiku tří světových monoteistických náboženství vzniklých na Předním východě, jež od svého vzniku až po současnost vtiskují nerasmazatelnou pečeť naším dějinám a kultuře. Kniha je uvedena studií o monoteismu a dále se člení na tři samostatné oddíly, jejichž jádro tvoří soubor cca 2000 abecedně uspořádaných a odkazy vzájemně propojených hesel s klíčovými údaji o vzniku a historických proměnách judaismu, křesťanství a islámu.

6. REIFOVÁ, Irena a kol. Analýza obsahu mediálních sdělení. 2. Vydání. Praha: Univerzita Karlova, 2004. 149 s. ISBN 80-246-0827-8.

Druhé, přepracované vydání knihy poskytující úvod do problematiky politické komunikace a obsahové analýzy masově mediovaných textů. První část publikace tvoří tři texty sociologů z univerzity v Erlagenu-Norimberku, vypracované v rámci společného projektu s FSV UK. Uvádějí čtenáře do problematiky vztahu médií a veřejné sféry, ukazují způsoby kvantitativního rozboru masově mediovaných sdělení a vyhodnocování zpravodajství. Druhá část knihy přináší konkrétní výsledky projektu, který se zabýval zobrazováním tzv. vánoční krize v České televizi na přelomu let 2000 a 2001 ve zpravodajství Českého rozhlasu.

7. TRAMPOTA, Tomáš, VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

Cílem knihy je seznámit čtenáře s metodami užívanými při výzkumu médií. Svou koncepcí kniha obsahuje jak zásady komerčního výzkumu médií (výzkum sledovanosti, měření efektivity reklamy), tak i akademického (výzkum mediálních organizací, analýza reprezentace, interpretace textu). Jednotlivé metodické postupy jsou rozebrány na praktických příkladech z českých médií.

Domácí a zahraniční židovské servery:

1. <http://www.ynetnews.com>
2. <http://www.jpost.com>
3. <http://www.israelnationalnews.com>
4. <http://www.israel21c.org>
5. <http://isranews.com/>
6. <http://www.israelvalley.com/news>
7. <http://www.fzo.cz/zidovske-obce>
8. *Maskil*. Praha: Bejt Simcha, 2015. Dostupné také z: <http://www.maskil.cz>

Diplomové a disertační práce k tématu

1. KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš: měsíčník Židovské náboženské obce (1990-2005)*. Praha, 2013. Bakalářská. FSV UK. Vedoucí práce PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Datum / Podpis studenta/ky

19.6.2015 Browe

29.6.2015

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Doc. PhDr. Barbora Osvaldová

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

2.7.2015 Barbora Osvaldová
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah:

1	ÚVOD	1
2	STRUČNÝ ÚVOD DO ŽIDOVSKÝCH PERIODIK ZA PRVNÍ REPUBLIKY	3
2.1	VĚSTNÍK ŽIDOVSKÉ OBCE NÁBOŽENSKÉ V PRAZE	7
2.2	ŽIDOVSKÉ LISTY (ŽL) V OBDOBÍ 2. SVĚTOVÉ VÁLKY	8
3	POVÁLEČNÝ STAV ČESKOSLOVENSKÉ ŽIDOVSKÉ POPULACE; OBNOVA A VÝVOJ VĚSTNÍKU, ŽIDOVSKÉ ROČENKY A SAMIZDATOVÁ EDICE ALEF.	10
3.1	ŽIDÉ V ÉŘE STALINISMU	12
3.1.1	<i>Obsah Věstníku židovské obce náboženské a ŽNO ve 40.-70. letech</i>	13
3.2	SAMIZDATOVÁ EDICE ALEF	16
4	ŽIDÉ V ČESKOSLOVENSKU A SAMETOVÁ REVOLUCE	17
4.1	VĚSTNÍK ŽNO V ČESKOSLOVENSKU V 80. LETECH	18
5	ROŠ CHODEŠ (RCH) - VĚSTNÍK ŽIDOVSKÝCH NÁBOŽENSKÝCH OBCÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH A NA SLOVENSKU	19
5.1	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA – ZMĚNY NÁZVU ČASOPISU V PRŮBĚHU 90. LET	19
5.2	POČÁTKY NOVÉHO PERIODIKA	20
5.3	OBSAH A STRUKTURA	21
5.4	REDAKTOŘI A EXTERNÍ PŘÍSPĚVATELÉ	22
6	SOUČASNÉ SLOŽENÍ REDAKCE ROŠ CHODEŠ	23
7	EXTERNÍ PŘÍSPĚVATELÉ V ROŠ CHODEŠ	28
8	TECHNICKÉ ÚDAJE ČASOPISU ROŠ CHODEŠ	32
9	MASKIL - ZALOŽENÍ ŽIDOVSKÉ LIBERÁLNÍ KONGREGACE BEJT SIMCHA (DŮM RADOSTI)	37
9.1	EXTERNÍ PŘÍSPĚVATELÉ	38
10	PŘEHLED DALŠÍCH ŽIDOVSKÝCH MÉDIÍ V ČR	42
10.1	OBECNÍ NOVINY (ON)	42
10.2	ZPRAVODAJ ŽIDOVSKÉHO MUZEA V PRAZE	45
10.3	HATIKVA (NADĚJE) – ZPRAVODAJ ŽIDOVSKÉ LIBERÁLNÍ UNIE V ČESKÉ REPUBLICE	46
10.4	CHAJEJNU, NÁŠ ŽIVOT - LIST ŽIDOVSKÉ OBCE OLOMOUČ	48
10.5	ŽIDOVSKÉ LISTY (ŽL)	49
10.6	ŽIDOVSKÁ ROČENKA	53
10.7	ŽIDOVSKÝ TISKOVÝ INFORMAČNÍ SERVIS (ZTIS)	54
10.8	NAKLADATELSTVÍ SEFER	54
10.9	NAKLADATELSTVÍ P3K	55
10.10	ŠINUJ (NÁPRAVA) – NEZÁVISLÝ ČASOPIS KLUBU PŘÁTEL ŽIDŮ	56
10.11	TACHLES (K VĚCI...)	57
10.12	POSEL ŽIDOVSKÉ OBCE V TEPLICÍCH	57
11	VYBRANÁ ZAHRANIČNÍ TIŠTĚNÁ ŽIDOVSKÁ MÉDIA	57
11.1	SAMIZDATOVÁ ŽIDOVSKÁ POLSKÁ LITERATURA	58
11.2	SLOVENSKO: CHOCHMES – ČASOPIS SLOVENSKÉ UNIE ŽIDOVSKÉ MLÁDEŽE (SUŽM)	59
11.3	NĚMECKO: JÜDISCHE ALLGEMEINE	60
11.4	FRANCIE: INFORMATION JUIVE – LE JOURNAL DES COMMUNAUTÉS (IJ)	61

11.5	OBSAHOVÁ KOMPARACE S MĚSÍČNÍKEM ROŠ CHODEŠ	63
11.6	IZRAEL: SDRUŽENÍ ŽIDŮ POCHÁZEJÍCÍCH Z ČESKOSLOVENSKA – HITACHDUT JOTSEJ ČECHOSLOVAKIA (HJČ)	65
12	STRUČNÝ POPIS KOMUNITNÍCH MÉDIÍ (KM)	66
12.1	FINANCOVÁNÍ PROVOZU KM.....	68
13	TEORETICKÝ ZÁKLAD OBSAHOVÉ ANALÝZY	69
13.1	POSTUP PŘI REALIZACI OBSAHOVÉ ANALÝZY.....	70
13.2	POSTUP PŘI KVANTITATIVNÍ ANALÝZE V DIPLOMOVÉ PRÁCI	71
13.3	TYP ROZHOVORU APLIKOVANÝ V DIPLOMOVÉ PRÁCI.....	72
14	ANALÝZA MEDIÁLNÍCH ORGANIZACÍ ROŠ CHODEŠ A MASKIL.....	73
14.1	PODROBNÝ POPIS TEMATICKÝCH OKRUHŮ.....	75
14.2	DEFINICE ČLÁNKŮ A RUBRIK	77
14.3	KÓDOVACÍ KNIHY ROŠ CHODEŠ (2005-2015), MASKIL (2004-2014).....	80
15	VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍ OBSAHOVÉ ANALÝZY MĚSÍČNÍKU ROŠ CHODEŠ	86
16	ANALÝZA TEMATICKÝCH OKRUHŮ MĚSÍČNÍKU ROŠ CHODEŠ (2000-2015).....	94
17	ČASOPIS MASKIL 2004-2014	98
18	ZÁVĚR ANALÝZY MĚSÍČNÍKU ROŠ CHODEŠ - ZODPOVĚZENÍ HYPOTÉZ A VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	102
19	ZÁVĚR	104
20	SUMMARY:	107
21	PRAMENY A LITERATURA:	110
22	SEZNAM PŘÍLOH:.....	120

1 Úvod

Měsíčník *Roš chodeš* navazuje na dlouholetou tradici *Věstníku židovských náboženských obcí v Československu*¹ a představuje zajímavý exemplář náboženského komunitního média, které zprostředkovává informace nejenom židům, ale i široké veřejnosti již více než 80 let.

Cílem diplomové práce je provést obsahovou analýzu časopisu *Roš chodeš* a porovnat jeho obsah s komunitním periodikem *Maskilem*. Důvodem, proč jsem si zvolil dané téma, je nízké povědomí o českých židovských médiích obecně. Použitelná sekundární literatura na toto téma je v českých podmínkách velmi omezená. Většina titulů a akademických prací se zabývá životem Židů za druhé světové války, několik z nich mapuje vzrůstající antisemitismus v československém předválečném a poválečném prostředí, ale pouze historicko-sociologická studie² kanadské socioložky Aleny Heitlingerové je dotažena až do 21. století. Nicméně i ta se věnuje židovským tiskovinám spíše okrajově.

Při výzkumu jsem objevil diplomovou práci Zuzany Schreiberové s názvem „Tragédie pronásledování, romance úspěchu. Historické narativy a politiky identity současných pražských židovských komunit“, obhájena v r. 2013. V textu práce je výčet současných zpravodajů několika židovských komunit, včetně jejich kulturního a náboženského programu. Tyto informace mi poskytly vodítko při mé výzkumné činnosti a daly mi podnět k rozšíření práce o další česká židovská média, jakými jsou *Obecní noviny*, *Židovské listy*, *Chajejnu* a další.

Navzdory faktu, že se analýze měsíčníku *Roš chodeš* věnovala kolegyně Zuzana Kosáková, rozhodl jsem se její studii rozšířit a dovést ji až do roku 2015. Pro detailnější poznání židovské mediální krajiny jsem rovněž sáhl ke kvantitativní analýze, abych mohl získaná data porovnat s již provedeným výzkumem. Vzhledem k zaměření práce jsem obsahové kvantitativní analýze podrobil také měsíčník *Maskil* organizace Bejt Simcha. Zmíněná periodika jsem následně komparoval vzhledem k jejich rozdílnému obsahu. Důvodem, proč jsem zvolil právě list reformního judaistického proudu, je snaha porovnat dvě největší pražská volně dostupná židovská média v České republice. Oba časopisy zaujímají rozdílný přístup k židovskému náboženství a k judaismu obecně. Na druhou stranu mají mnoho společného, co se týče zaměření

---

¹ Časopis změnil několikrát jméno.

² Název titulu: Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští a slovenští židé po roce 1948.

a práce se čtenáři. *Roš chodeš* a *Maskil* neusilují o to být pouze nábožensky orientovanými listy, ale také kulturně-vzdělávacími periodiky, která osloví nejenom židovské čtenáře, ale i širší veřejnost. Vzhledem k tomu, že v současné době žije v České republice okolo 3000 registrovaných židů³, kteří jsou organizováni v 10 českých *kehilách*⁴ a z toho přibližně 1600 jich žije v Praze⁵, je nejsnazší zvolit pro analýzu pražské židovské časopisy, vzhledem ke čtenářské obci i pravidelné periodicitě. Obě zvolená média jsou volně dostupná široké veřejnosti a nejsou pouze interními zpravodaji, jak je tomu u některých jiných židovských tisků.

V první kapitole jsem stručně nastínil mediální prostředí první republiky, ve kterém vznikl *Věstník židovské obce náboženské*, předchůdce měsíčníku *Roš chodeš*. Na tuto část navazuje krátká kapitola o týdeníku *Židovské listy* (*Judisches Nachrichtenblatt*), který nahradil během okupace Československa právě zakázaný *Věstník*. Jsou zde zmíněny informace o možnostech vystěhování i restrikce, kterým museli Židé čelit za protektorátu.

Ve třetí kapitole jsem zmínil stav židovských médií po válce a jejich postupný vývoj až do roku 1989. V této části jsou stručně popsány politické tlaky, které měly vliv na strukturu a obsah *Věstníku*⁶, *Židovské ročenky* a *samizdatu Alef*. Důležité jsou také vztahy mezi židovským obyvatelstvem před sametovou revolucí v roce 1989. Při zpracování této problematiky jsem využil archiv nakladatelství Sefer a archivní čísla *Věstníku* ze 40.-70. let. Důvod, proč jsem zařadil tento výzkum do své práce, je snaha ukázat na společenské souvislosti a historii časopisu *Věstník*, ze kterého vzešel měsíčník *Roš chodeš*.

Čtvrtá kapitola shrne přeměnu *Věstníku židovských náboženských obcí* v Československu na měsíčník *Roš chodeš*. Je zde popsán vývoj časopisu po revoluci v roce 1989, včetně grafických a obsahových změn. Další kapitola charakterizuje zaměření a funkci měsíčníku a je zde představena současná redakce. Vzhledem k faktu, že magazín využívá příspěvků externích přispěvatelů, uvedl jsem v následující části krátké medailonky těch, kteří formovali a formují současný časopis. Kapitola o grafické úpravě, čtenářské obci, nákladu a distribuci analyzuje měsíčník po technické

---

³ Jde pouze o Židy, kteří jsou ochotní účastnit se náboženského života a podstoupili registraci na židovské obci. Přesný počet Židů v zemi je těžké odhadnout.

⁴ Židovská náboženská obec.

⁵ *Jewish Virtual Library* [online]. 2014 [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/jewpop.html>].

⁶ V roce 1953 byl *Věstník* přejmenován na *Věstník židovských náboženských obcí* v Československu.

stránce. Na ni navazuje výčet významných událostí v historii měsíčníku a postupný vývoj jeho ceny.

Další kapitola pojednává o časopise *Maskil*, židovském zpravodaji organizace Bejt Simcha. Jsou zde uvedeny stručné informace o společnosti, technické údaje a analýza jazykové úrovně měsíčníku. Také zde jsem vytvořil krátký seznam externích přispěvatelů. Dále je zde popsána struktura periodika a možnosti, kde a jak ho získat. Vzhledem k tomu, že *Roš chodeš* a *Maskil* lze zařadit mezi komunitní média, v navazující kapitole jsem nastínil způsob financování a provoz těchto médií v České republice.

Po analýze časopisu *Maskil* následuje výčet a charakteristika současných českých židovských médií. Jelikož jde často o interní periodika, která slouží jako informační platforma pro členy jednotlivých komunit, je pro externího badatele poměrně složité získat ke zmíněným médiím přístup.

Navazující kapitola uvádí výběr zahraničních židovských médií. Jde z velké části o periodika, která jsou alespoň vzdáleně příbuzná s časopisem *Roš chodeš*. Při studii jsem se zaměřil na měsíčníky, které vycházejí nebo vycházely na Slovensku, v Polsku, Německu, Francii atd. Z francouzských magazínů jsem pro krátkou obsahovou analýzu vybral měsíčník *Information Juive – Le journal des communautés* a *La Presse nouvelle – Magazine Progressiste Juive*. Důvodem, proč jsem si vybral právě tyto dva francouzské časopisy, je obsah, který redakce *Roš chodeš* čas od času využívá a jejich překlad zveřejňuje na svých stránkách.

Hlavním výzkumným tématem mé práce je obsahová analýza, a proto je ve třinácté kapitole uveden teoretický základ obsahové analýzy a posléze popsána i její kvantitativní část, včetně způsobů vedení rozhovoru. Následuje již samotná obsahová analýza mediální organizace spolu s definicí tematických okruhů a kódovacích jednotek. V závěru práce jsem shrnul nejdůležitější výsledky komparace s pomocí grafů a zodpověděl jsem stanovené hypotézy a výzkumné otázky. Pro přehlednější četbu jsem názvy periodik dal kurzivou, názvy článků dal do uvozovek a tematické okruhy a rubriky jsou uvedeny tučně.

2 Stručný úvod do židovských periodik za první republiky

V této kapitole je nastíněna židovská mediální krajina, ve které vznikl v roce 1934 *Věstník židovské obce náboženské v Praze*. Již přelom 19. a 20. století odhalil potřebu informační platformy pro zastánce nejrůznějších židovských ideových proudů.

Mediálním prostorem pro dispute mezi hlavními názorovými protivníky se staly zejména dva týdeníky – *Židovské zprávy* (1918-39) hájící stanoviska židovských sionistů a týdeník *Rozvoj*, časopis židovských asimilantů. Ten vycházel v letech 1904 až 1916 a pak od r. 1918 do března 1939.⁷ Základnu názorově odlišných židovských médií nelze zúžit jen na tyto dva tituly. Ještě před vznikem Československa vycházely na našem území desítky židovských novin a informačních zpravodajů, nicméně právě na týdenících *Židovské zprávy* a *Rozvoj* je dobře patrné napětí uvnitř židovské společnosti, které v určitých ohledech přetrvává dodnes a občas se stane předmětem zájmu současných židovských médií, viz články o krizi na židovské obci v období 2004-2005.⁸

Jak píše Alena Míšková v předmluvě sborníku *Židovská menšina v Československu „Židovská komunita nebyla homogenní a potýkala se i s vnitřními problémy. Její většina patřila mezi tzv. asimilanty a velice často měla od ortodoxního židovství odstup. Řada židů ochladla též ve víře a zachovávala – stejně jako křesťanští sousedé – jen hlavní rituály. Běžná evropská sekularizace však vedla k oboustrannému napětí a kritice mezi ortodoxními a asimilovanými židy.“*⁹

Tato menší, ale vlivná skupina židovských sionistů, kteří stejně jako Češi a Slováci usilovali od konce 19. století o vybudování samostatného židovského státu, podporovali politiku vystěhování do Palestiny.¹⁰ Toto pnutí je dobře patrné na stránkách již zmiňovaných týdeníků. Zatímco *Židovské zprávy* na titulní straně chválily mezinárodní mírovou konferenci o Palestině¹¹, která vyhověla sionistickým snahám o zřízení národní domoviny v rámci britského mandátu ve Svaté zemi,¹² týdeník *Rozvoj* o pět let později důrazně vyzýval židovské obyvatelstvo, aby nedávalo hlasy sionistům.¹³ *“Sionisté Vás chtějí lákavými hesly o znovuzkříšení židovského národa zavést do mlhavých sfér svých místně politických zájmů. Nejsou ochránci*

---

⁷ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 533.

⁸ Viz ročníky Roš chodeš - 2004-2005.

⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Marie a Blanka SOUKUPOVÁ. *Židovská menšina v Československu ve dvacátých letech: sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v říjnu 2002 až červnu 2003*. Praha: Židovské muzeum, 2003. s. 8.

¹⁰ Tamtéž, s. 8.

¹¹ Reakce na vznik Balfourské deklarace v r. 1917. Vyjádření britské vlády – ministra zahraničí Arthura Balfoura k otázce židovské domoviny na území bývalé Osmanské říše. Dopis vůdci mezinárodní sionistické organizace Lionelu W. Rotschildovi byl odeslán v listopadu 1917. Překlad dopisu byl zveřejněn v týdeníku *Židovské zprávy*.

¹² Rozhodnutí mírové konference o Palestině. *Židovské zprávy*. 1920, 3(5), 1.

¹³ Židovským občanům v Československé republice!. *Rozvoj*. 1925, 32(19), 1.

*židovského náboženství a šířiteli jeho etických hodnot, nýbrž stranou, která pod pláštikem židovství bojuje ryze o své politické zájmy.*¹⁴

Zatímco zastánci sionistické myšlenky velebili rozhodnutí britského Ministerstva zahraničí, židovští asimilanti otiskli na stránkách *Rozvoje* článek s názvem „Slovo k sionistům“. Obsahem textu je spor o národní cítění a svěbytnost židovského obyvatelstva. Asimilovaní Židé zde odmítají přijmout Palestinu za svou rodnou zem a ohrazují se proti židovské povinnosti vykonat aliju.¹⁵ Pisatel dále poskytuje útěchu ostatním židům, kteří se stali oběťmi antisemitismu a posměšků. [...] *pravá inteligence uzná vás, když projevíte ochotu Čechy býti. Luza ovšem bude na vás pokřikovati a vám nadávati vždy, i když budete Čechy nejlepšími. Ale pamatujte, že luza netvoří národ! Ted' když je národ český osvobozen chcete se odciziti znovu českému národu, hlásajíce do světa, že nemáte s českým národem nic společného, leda půdu?*¹⁶

Obecně lze tvrdit, že vliv židů (asimilantů a sionistů) na českou mediální krajinu byl značný. Vždyť před druhou světovou válkou žilo na území Československa přibližně 375 000 obyvatel, kteří se hlásili k židovskému náboženství.¹⁷ Sionistických německy psaných listů bylo o poznání víc, kromě ročenky *Židovský kalendář*, které konkuroval titul asimilantů *Kalendář česko-židovský*¹⁸, to byl např. čtrnáctideník pro mládež *Jung Juda* a měsíčník *Jaldut*. K oblíbeným časopisům patřil týdeník *Sebeobrana (Selbstwehr)*, do kterého přispívali Max Brod nebo Martin Buber.¹⁹ Dále k nim můžeme zařadit noviny, na jejichž obsahu se velkou měrou podíleli židovští novináři. Mezi nejvýznamnější z nich patřila německy psaná periodika *Prager Tagblatt*, a deník *Bohemia*.²⁰ Velice často do nich přispívali přední židovští publicisté a spisovatelé jako Alfred Klaar, Egon Erwin Kisch, Max Brod, Arnold Hahn, Rudolf Fuchs a další. Deník *Bohemia* se v průběhu doby vyhranil jako list německo-liberální a četli ho převážně nacionálně ladění Němci v Praze a v pohraničí.²¹ Časopis, který se pokusil od nacionalismu zcela oprostít, byl pražský deník „*Prager Presse*“. Tento

---

¹⁴ Tamtéž, s. 1.

¹⁵ Právo návratu do Svaté země.

¹⁶ *Rozvoj*. 1919, 26(2), 4.

¹⁷ VOBECKÁ, Jana. Analýza: židovské obyvatelstvo v Čechách 1848 – 1939. In: *Demografie.cz* [online]. 2006 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=369.

¹⁸ Časopis židovských asimilantů byl prvním česky psaným židovským periodikem.

¹⁹ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 533-534.

²⁰ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbora KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 161.

²¹ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 538.

nadstranický tisk byl určen zejména pro čtenáře v cizině. U nás měl pomáhat při národnostním sblížení.²² V roce 1933 se počet německy psaných periodik rozšířil o příchod německých emigrantů, kteří uprchli z Německa před Hitlerem. Za připomenutí stojí časopis *Der Simpl*, *Neue deutsche Blätter* a týdeník *Arbeiter-Illustrierte-Zeitung*.²³

Důležitou roli v česko-židovských vztazích hrál deník *Tribuna*, který nebyl čistě židovským médiem, ale působil v opozici vůči německému *Prager Tagblattu*.²⁴ Mezi židovské redaktory *Tribuny* lze zařadit jména jako Josef Kodíček, Alfréd Fuchs, Karel Poláček, Arne Laurin a další.

Tento deník tlumočil názory lidí kolem prezidenta Masaryka a na svých stránkách podporoval židovské asimilanty, kteří chválili politiku Hradu. Masarykův vztah k židům vešel ve známost během hilsneriády (1899-1900), když se postavil proti štvavé mediální kampani vůči židovskému obyvatelstvu.²⁵ Židovští asimilanti v něm našli svého „Českého Zolu“²⁶ a osamělého bojovníka za práva židovské menšiny.²⁷ Redaktoři týdeníku *Rozvoj* uznávali Masaryka ještě z jiného důvodu, pro ně to byl důkaz úspěchu. Jeho Česká strana lidová (1900-05) hlásala názory blízké realistickému myšlení židů shromážděných kolem Viktora Vohryzka, Jindřicha Kohna, Eduarda Lederera a dalších. Velice často a rádi proto na stránkách *Rozvoje* vyjadřovali Masarykovi podporu a oddanost.²⁸

Na druhé straně stál sionistický proud, který se postupem času vyvíjel. Původní myšlenka duchovního a kulturního sionismu ustoupila do pozadí a po první světové válce jí nahradila idea realističtější a praktičtější podložená vznikem nových evropských států. Otázka pro sionisty zněla: „Proč by Židé nemohli mít vlastní stát ve své historické domovině, stejně jako ostatní národy?“

Po zařazení Balfourovy deklaráce do mírové smlouvy s Tureckem vycházejí na stránkách *Židovských zpráv* patetické reakce a výzvy směřované všem Židům, aby

---

²² Tamtéž, s. 539.

²³ Tamtéž, s. 533-534.

²⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbora KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 161.

²⁵ Nebyl zdaleka první. Před ním se již vůči interpretaci mediální vraždy ohradily např. Pražské noviny, Právo lidu a další.

²⁶ Článek o něm v Českožidovských listech otiskl Eduard Lederer.

²⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Marie a Blanka SOUKUPOVÁ. *Židovská menšina v Československu ve dvacátých letech: sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v říjnu 2002 až červnu 2003*. Praha: Židovské muzeum, 2003. s. 115.

²⁸ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbora KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. s. 142.

pomohli znovu obnovit dříve „okupovaný“ stát.²⁹ Je zřejmé, že sionisté učinili veliký pokrok od kulturního sionismu, který usiloval „pouze“ o duchovní návrat k židovství, k praktické realizaci strážce celé problematiky.

Cílem této kapitoly bylo představit rozložení sil uvnitř samotné československé židovské komunity a přiblížit čtenáři prostředí, ve kterém došlo k založení *Věstníku židovské obce náboženské v Praze*.

2.1 Věstník židovské obce náboženské v Praze

V této kapitole je stručně zpracován vznik původního periodika, ze kterého vychází měsíčník *Roš chodeš*. Ten zachoval původní číslování, a tak v r. 2016 vychází již 78. ročník.

Počátky *Věstníku* se datují do února roku 1934, kdy vyšlo první číslo ve formátu měsíčního bulletinu. Šlo o první periodikum s židovskou tematikou, jehož cílem bylo utřídit roztržité informace, které vydávaly jednotlivé židovské spolky v podobě nejrůznějších oběžníků. Publikované informace nebyly ucelené a v mnohých případech nezastávaly stanovisko Židovské obce v Praze (ŽOP). Představitelé ŽOP shledali nezbytné informovat o dění v největší republikové kehile širší židovskou veřejnost, a ne pouze pražské židy. Měsíčník zpočátku redigovali G. Fleishmann a František Friedmann.³⁰ Bylo potřeba najít nový komunikační prostředek, který by podnítil prosté židy k participaci na dění v obci. Jak vyplývá z prvního čísla nově vzniklého časopisu, *Věstník* měl za úkol přinést čerstvý pohled na židovskou problematiku jako takovou, chtěl navázat mediální kontakt mezi separovanými a mnohdy i odříznutými židovskými enklávami. V Praze sídlily četné židovské instituce, o jejichž aktivitách bylo potřeba informovat menší židovské obce.

Bohatý náboženský a kulturní život pražské kehily doslova vybízel k publikační činnosti a k šíření pokladů české židovské historie.³¹ „Nejdůležitější důvod však, který přiměl representaci židovské obce k vydávání vlastního věstníku, který bude zdarma zasílán všem poplatníkům náboženské daně, jest okolnost, že representace považuje za nutné a účelné informovati členy obce o tom, co pro ně vykonává a vykonati hodlá.“³² Časopis měl také podle původní redakce pobavit čtenáře a neubíjet ho suchopárnými

²⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Marie a Blanka SOUKUPOVÁ. *Židovská menšina v Československu ve dvacátých letech: sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v říjnu 2002 až červnu 2003*. Praha: Židovské muzeum, 2003. s. 89.

³⁰ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 535.

³¹ *Věstník židovské obce náboženské v Praze*. 1934, 1(1), 2.

³² Tamtéž, s. 2.

prohlášeními a strohým slohem. „...*má přinášeti čtenáři nové a zajímavé zprávy ze všech oborů židovského života v Praze.*“³³ Novináři přislíbili uveřejňovat zprávy nejenom o oficiální činnosti obce, ale také stručně informovat o aktivitách jednotlivých židovských spolků. Záměry redakce byly shrnuty na stránkách prvního čísla.

Mimo jiné měsíčník přinášel pravidelný přehled a rozvrh jednotlivých bohoslužeb v předních pražských synagogách. Byl primárně určen pro členy pražské obce, kteří ho odebírali zdarma, ale za roční předplatné (10 Kč) byl k dispozici i nečlenům. Důležitým posláním bylo reprezentovat přední židovskou obec před širokou veřejností, a proto do *Věstníku* přispívali prominentní židovští spisovatelé, rabíni a učenci, aby si časopis udržel vysoký obsahový standard.³⁴ Jakmile došlo v březnu 1939 k okupaci Československa, nacistický režim ukončil vydávání *Věstníku* a zavedl pro Židy jediné povolené periodikum *Židovské listy*, vydávané Židovskou náboženskou obcí v Praze a Sionistickou organizací.³⁵

2.2 Židovské listy (ŽL) v období 2. světové války

Tento týdeník má poměrně pohnutou historii. První číslo *Židovských listů* (*Judisches Nachrichtenblatt*) vyšlo už 24. listopadu 1939 a redakce neměla na počátku svého vzniku žádný pevný programový plán. První číslo mělo tak pouze 8 stran a majoritní část článků se věnovala podmínkám vystěhování. V ediční poznámce popsal dr. František Weideman povinnost Židů odstěhovat se do země zaslíbené (Palestiny), bez ohledu na rodnou zemi. *Židovské listy* měly fungovat jako spojující článek mezi Židovskou náboženskou obcí v Praze a prostými obyvateli. Vystěhovalecká propaganda byla zveřejňována až do oficiálního rozpuštění Sionistické organizace v září 1940. Redakce se snažila na několika stránkách jasně a stručně popsat podmínky k vystěhování.³⁶

Všechny články v *Židovských listech* vycházely v němčině, překlad do češtiny se týkal zejména úředních a právních sdělení a důležitých zpráv. Rozměry týdeníku byly 280 mm na 415 mm. Text byl rozčleněn na 4 sloupce a každý z nich měl 70 mm. Tiskovina se vydávala na kvalitním papíře a měla solidní grafickou úpravu. Periodikum vydávalo nakladatelství Orbis, tiskařská společnost v Praze XII. Díky

---

³³ Tamtéž, s. 2.

³⁴ KREJČOVÁ, Helena, Jana SVOBODOVÁ a Anna HYNDRÁKOVÁ. *Židé v protektorátu: hlášení Židovské náboženské obce v roce 1942 : dokumenty*. Praha: Maxdorf, 1997. s. 162.

³⁵ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 535.

³⁶ KREJČOVÁ, Helena, Jana SVOBODOVÁ a Anna HYNDRÁKOVÁ. *Židé v protektorátu: hlášení Židovské náboženské obce v roce 1942 : dokumenty*. Praha: Maxdorf, 1997. s. 163.

propracované distributorské síti nebyl problém s transportem novin do menších židovských komunit na území protektorátu. Na zadní straně vycházela pravidelná rubrika **Malý oznamovatel**, která získala na důležitosti ve chvíli, kdy bylo Židům zákonem zakázáno vykonávat určité profese.³⁷

S postupem času začaly úřady vystěhovávat Židy z jejich bytů.³⁸ **Malý oznamovatel** představoval jednu z mála možností, jak mohly často rozvětvené rodiny najít bydlení. Židé si nesměli pronajímat byty, ale museli se sestěhovat s další židovskou rodinou. *Židovské listy* byly jedinou tiskovinou, kterou si Židé mohli na okupovaném území koupit. Vzhledem k těmto okolnostem se redakce všemožně snažila vtěsnat do omezeného prostoru, co možná nejvíce informací. Většinou šlo o zákazy a příkazy v období protektorátu. Nicméně, alespoň z počátku, se na stránkách novin objevovaly kulturní a společenské rubriky, včetně židovského kalendária. Text byl prokládán ilustracemi a fotografiemi. Týdeník vycházel většinou v pátek, ale nejdříve musel projít přísnou cenzurou. Během německé okupace vyšla tři speciální čísla, v rozsahu od 14 do 16 stran. První z nich šlo do tisku 26. ledna 1940 a neslo název „Židovské putování“. O tři měsíce později vyšel 14 stránkový výtisk s přílohou (8 přeložených půlstránek - hlubotisk) s názvem „Jiná doba – jiné úkoly.“ V příloze byly mapy a ilustrace zemí pro vystěhování. Poslední ze zvláštních vydání (16 stran) se dostalo ke čtenářům 26. července 1940. Na jeho stránkách byly uvedeny výsledky práce ŽOP a shrnutí ročního působení Ústředny pro židovské vystěhování.³⁹

Ve spolupráci s ŽOP začal také týdeník vyvíjet na čtenáře nátlak, aby změnilí svůj postoj k manuální práci. Pod záštitou ŽOP byl například otevřen kurz zemědělství, který se postupem času stal mezi židovskou populací poměrně oblíben. Záměrem těchto kurzů bylo připravit účastníka na těžkou práci v Palestině. Náklady na tisk a provoz redakce se podařilo pokrýt z inzerce, takže periodikum nezatěžovalo finančně chod ŽOP. V roce 1943 ubývá v ŽL inzerentů kvůli nárůstu transportů do koncentračních táborů. Nakonec v týdeníku inzerují pouze židovští lékaři. Poslední číslo *Židovských listů* vyšlo začátkem roku 1945 a bylo tištěné pouze na jeden arch papíru. Většina odběratelů pocházela v této době ze smíšených manželství, a když byli posláni odvezení do koncentračních táborů, nebyl už nikdo, kdo by týdeník četl.⁴⁰

---

³⁷ Tamtéž, s. 223.

³⁸ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 570.

³⁹ KREJČOVÁ, Helena, Jana SVOBODOVÁ a Anna HYNDRÁKOVÁ. *Židé v protektorátu: hlášení židovské náboženské obce v roce 1942*. Praha: Maxdorf, 1997. s. 163-164.

⁴⁰ Tamtéž, s. 163.

3 Poválečný stav československé židovské populace; obnova a vývoj Věstníku, Židovské ročenky a samizdatová edice Alef.

„Židé jsou jako ubozí sirotkové, kteří musí žít se zlou macechou.“

(Charles Hoffman)⁴¹

V této kapitole stručně zmíním vývoj *Věstníku židovské obce náboženské*, včetně obsahových změn během normalizace po roce 1968. Důležitým aspektem celé kapitoly je pochopení socio-demografických změn, kterým čelilo židovské obyvatelstvo po druhé světové válce. Důvodem nebyl pouze holocaust, ale i dobrovolný odchod více než poloviny cca 22 000 přeživších Židů do Palestiny mezi lety 1945-50.⁴² Dalších 3000-5000 z nich našlo domov v jiných zemích, zejména ve Spojených státech amerických a Jižní Americe. Hrubý odhad tvrdí, že v samotném Československu zbylo přibližně 15 000 židů,⁴³ z nichž část tvořili „optanti“.⁴⁴ Což je méně než desetina z předválečného počtu.⁴⁵ V roce 1947 uznal stát v českých zemích 53 židovských náboženských obcí z původních 153, s největší znovuobnovenou pražskou kehilou.⁴⁶

Některé obce byly tak nepoččetné, že měly problém složit minjan.⁴⁷ Na zastoupení židovské menšiny mělo vliv i odtržení Podkarpatské Rusi, která měla před válkou bohaté zastoupení židovského obyvatelstva.⁴⁸ Židovští činovníci se proto začátkem 50. let rozhodli vytvořit tzv. synagogální sbory a počet náboženských obcí redukovat na 9.⁴⁹ S ohledem na výše zmíněná čísla židé tušili, že jejich role v budoucím Československém státě bude do jisté míry nejistá. Přestože se řada exilových politiků snažila během války uklidnit židovské obyvatele (např. ministr zahraničí Jan Masaryk), bylo zřejmé, že latentní antisemitismus přežívá v československé společnosti i nadále. Svě o tom věděli jedinci, kterým se podařilo včas uprchnout před Hitlerem

⁴¹ HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu*, Praha: G plus G, 2007. s. 30-32.

⁴² Další emigrační vlna proběhla po srpnu 1968.

⁴³ Odhadovaný počet židů se diametrálně liší. Rozdílná čísla přinášejí ve svých publikacích jak Alena Heitlingerová, tak Tomáš Pěkný a Blanka Soukupová.

⁴⁴ Přistěhovalci z Podkarpatské Rusi.

⁴⁵ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 638.

⁴⁶ SEDLÁK, Petr. Obnovování a organizace židovských náboženských obcí v českých zemích po druhé světové válce. *Federace židovských obcí*. [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/o-nas/historie/>.

⁴⁷ Deset dospělých mužů k provedení modlitby.

⁴⁸ HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu*. Praha: G plus G, 2007. s. 30-31.

⁴⁹ SEDLÁK, Petr. Obnovování a organizace židovských náboženských obcí v českých zemích po druhé světové válce. *Federace židovských obcí*. [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/o-nas/historie/>.

do zahraničí, kde vstoupili do diplomatických služeb nebo do armády. Někteří z nich převedli na zahraniční konta značné peněžní částky a díky jazykovým schopnostem se v cizině rychle uchytili. To vzbuzovalo značnou závist u ostatních emigrantů a Židé museli čelit opětovným projevům antisemitismu.⁵⁰ Po válce se většina přeživších vrátila alespoň na čas do své domoviny. Jejich představitelům ale bylo jasné, že o svá práva budou muset v novém státě tvrdě bojovat. Masarykovská republika byla považována za národnostní stát Čechů a Slováků, ale ve skutečnosti šlo o mnohonárodnostní a značně nesourodý státní útvar, který se vůči vnějšímu nepříteli příliš neosvědčil. Nová politická garnitura proto hrála po válce na nacionální notu.

V reakci na nepřehlednou státní situaci založily židovské komunity už v září 1945 Radu židovských náboženských obcí v zemích České a Moravskoslezské (RŽNO), jež se konstituovala jako instituce zastupující zájmy jednotlivých ŽNO.⁵¹ Protože již nebylo možné, aby byla činnost rozličných židovských skupin obnovena v plném rozsahu, stal se hlavním pojítkem prostý židovský původ. Soudržnost a snaha o zachování kontinuity byly mimo jiné způsobeny skutečností, že v sedmdesátých a osmdesátých letech dospívala generace dětí přeživších holocaust a osobnosti židovské reprezentace si uvědomovaly zájem komunity na vzdělávání mladých lidí v židovském duchu.

Kamenem úrazu se staly požadavky na vrácení předválečného židovského majetku. Je potřeba si uvědomit, že před válkou byla třetina lehkého průmyslu a bankovního kapitálu v židovských rukou. Židé měli také značná aktiva ve strojírenském a hutním průmyslu. Vláda zejména na Slovensku kladla neustálé byrokratické překážky restitučním dekretům a tím jitrila česko-židovské vztahy.⁵² Pocity Židů vyjádřil rabín Federer následujícími slovy: „*Kdybyste nám dnes darovali plné žoky zlata a drahokamů, neudělali byste nás šťastnými, neboť jenom naše děti, naši vnuci byli našimi klenoty a ty nám při nejlepší vůli vrátit nemůžete.*“⁵³ Židé se nicméně začali snažit zachránit alespoň něco z předválečné doby, pomoci jim v tom měla i jejich komunitní média.

---

⁵⁰ ROTHKIRCHEN, Livia, Hans-Ulrich SCHMIDT a Avigdor DAGAN. *Osud Židů v protektorátu 1939-1945*. Praha: Trizonia, 1991. s. 142.

⁵¹ Průběh sjezdu. *Věstník*. 1945, 7(2), 13.

⁵² SOUKUPOVÁ, Blanka, Petr SALNER a Miroslava LUDVÍKOVÁ. *Židovská menšina v Československu: po druhé světové válce: od osvobození k nové totalitě*. Praha: Židovské muzeum, 2009. s. 58.

⁵³ Tamtéž, s. 57.

S nápadem obnovit vydávání *Věstníku* přišel právník, publicista a tajemník RŽNO Rudolf Iltis již v září 1945. *Věstník* začal vycházet nejdříve jako týdeník a poté čtrnáctideník. Později přešel na měsíční periodicitu. Vedle *Židovské ročenky*, která navázala v roce 1953 na již zastaralý *Židovský kalendář*, představoval *Věstník* jediné legální periodikum v Československu v letech 1948-89.⁵⁴

3.1 Židé v éře stalinismu

Po komunistickém převratu v únoru 1948 došlo v české společnosti k radikální změně. Podle Karla Kaplana lze rozdělit obyvatelstvo Československa po roce 1948 na vítěze, poražené a vystrašené.⁵⁵ Komunistický režim však nezačal svou antisemitskou politiku stejně intenzivně jako nacisté o 20. let dříve. Vzhledem k mezinárodní politické situaci a vzniku státu Izrael kalkulovali komunističtí funkcionáři s navázáním nových obchodních a diplomatických styků. Vláda podporovala prodej zbraní a výcvik izraelských vojáků na území Československa. Navíc Sovětský svaz byl prvním státem, který oficiálně uznal Izrael de jure.

Tehdejší ministr informací Václav Kopecký ujišťoval, že chce zachovat občanská, náboženská a společenská práva Židů.⁵⁶ Toto tvrzení nabylo zcela jiného významu 1. listopadu 1949, kdy komunistický režim přijal nový zákon o náboženských společnostech.⁵⁷ Veškeré náboženské instituce začaly spadat pod státní aparát a jejich funkcionáři a představitelé se stali státními zaměstnanci.⁵⁸ Po rozhodnutí izraelských vládních představitelů řídit nový stát v demokratickém a kapitalistickém duchu, komunistický blok zareagoval zmražením veškeré podpory. Antisemitismus se změnil na antisionismus – „buržoazní nacionalismus“ a „kosmopolitismus“ - a ve jménu těchto hesel čelila židovská menšina řadě omezení.

V roce 1950 byla Rada židovských náboženských obcí přinucena předat své budovy do státní správy, včetně majetku Židovského muzea v Praze. Kongregace byly centrálně řízeny Státním úřadem pro věci církevní⁵⁹, ale finanční podporu jim

---

⁵⁴ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 535.

⁵⁵ SOUKUPOVÁ, Blanka, Petr SALNER a Miroslava LUDVÍKOVÁ. *Židovská menšina v Československu: po druhé světové válce: od osvobození k nové totalitě*. Praha: Židovské muzeum, 2009. s. 78.

⁵⁶ SVOBODOVÁ, Jana. *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948-1992: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. s. 195.

⁵⁷ zákon č. 218/1949 Sb.

⁵⁸ HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu*. Praha: G plus G, 2007. s. 30-32.

⁵⁹ Vznikl v r. 1950 a zanikl v roce 1956. Jeho kompetence přešly pod Ministerstvo školství a kultury – Sekretariát pro věci církevní.

poskytovaly mezinárodní organizace; americký Joint a Claims Conference.⁶⁰ Židé byli považováni za cizí prvek jak národně, tak sociálně. Kdo se hlásil k židovské menšině, ten riskoval pronásledování, omezené možnosti vzdělání a překážky v kariéře.⁶¹

Komunistický režim přímo nezasahoval do oslav hlavních židovských svátků, jako jsou Pesach, Purim a Chanuka, které byly tradičně spojeny s kulturním programem pro děti a dospělé, ale StB pečlivě evidovala všechny účastníky.⁶² Představitelé RŽNO zajistili pro židy určité ústupky výměnou za bezpodmínečnou loajalitu státnímu aparátu.

Navzdory servilním krokům židovských činitelů, mezi které patří i schválení prohlášení Ústředního akčního výboru Národní fronty v březnu 1948⁶³, docházelo postupně k omezení náboženského a kulturního života v obcích. Hlavním problémem byl chronický nedostatek duchovních vůdců. Komunity nebyly schopny zajistit ani ty nejzákladnější náboženské úkony mj. obřizky, seder, rituální tryzny, pohřby aj.⁶⁴ Situaci židů shrnul Robert Wistrich takto: „*Zdecimování a v bledém stínu toho, co kdysi bylo.*“⁶⁵

Židovské organizaci bylo umožněno publikovat pod hlavičkou Ústředního církevního nakladatelství, tj. s kontrolou Státního úřadu církevního. Zveřejnit své vzpomínkové, náboženské a filozofující texty mohl ale pouze úzký okruh lidí, například tehdejší vrchní rabín Richard Feder. K definitivnímu vyostření vztahů mezi komunistickou vládou a RŽNO došlo po procesu s bývalým generálním tajemníkem ÚV KSČ, Rudolfem Slánským, který měl židovské předky.⁶⁶

3.1.1 Obsah Věstníku židovské obce náboženské a ŽNO ve 40.-70. letech.

V této kapitole bych chtěl zmínit pouze několik vývojových etap, které formovaly obsah *Věstníku*. Důležitým zlomem je bezesporu únor 1948. Ještě v lednu téhož roku se objevují na stránkách časopisu články a seznamy o dosud nerestituovaném židovském majetku. *Věstník* má tou dobou osm stránek a obsahem a strukturou připomíná *Věstník* z období první republiky, Velice obsáhlou rubrikou je

⁶⁰ MUNKOVÁ, Michaela. *Židovské instituce a státní správa v letech 1945-1956*. Praha, 2007. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Katedra pomocných věd historických a archivního studia. s. 28.

⁶¹ PĚKNÝ, T. *Historie židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 516.

⁶² MUNKOVÁ, Michaela. *Židovské instituce a státní správa v letech 1945-1956*. Praha, 2007. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Katedra pomocných věd historických a archivního studia. s. 27-28.

⁶³ Věstník přinesl prohlášení o ustanovení židovského akčního výboru. (*Věstník*. 1948, **10**(10), 1.)

⁶⁴ SOUKUPOVÁ, Blanka, Petr SALNER a Miroslava LUDVÍKOVÁ. *Židovská menšina v Československu: po druhé světové válce: od osvobození k nové totalitě*. Praha: Židovské muzeum, 2009. s. 80.

⁶⁵ Tamtéž, s. 80.

⁶⁶ HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu*. Praha: G plus G, 2007. s. 32-33.

Živnostenský oznamovatel ⁶⁷, který uvádí reklamu na služby všeho druhu od pokrývače po čalouníka. Zajímavou a pravidelnou sekci je **Malý oznamovatel**, jenž fungoval i v *Židovských listech* za protektorátu a je určen pro osobní inzerci. Na stránkách časopisu může čtenář číst články o procesech s „osvětimskými vrahy“⁶⁸, články o historii a politických osobnostech např. Janu Masarykovi apod.⁶⁹ Pravidelnou rubrikou byla také **Ženská hlídka**, která informovala o aktivitách ženských židovských spolků. V rubrice **Naše zprávy** zase vycházely informace o restitucích, mezinárodním kulturním a politickém dění, zprávy o sportovních židovských spolcích apod.⁷⁰ Rubrika **Za tečkou** přinášela krátké zprávy a aktuality z tehdejšího dění v židovské obci.

Zásadní změny obsahu a struktury přišly po únoru 1948, nutno podotknout, že zásadní podíl na ideologickém zaměření časopisu měl tehdejší redaktor Rudolf Iltis. Byl to prostý kalkul, za projev loajality mohli židé vydávat v Československu svůj vlastní menšinový *Věstník*.⁷¹

V červnovém vydání *Věstníku* v r. 1948 byl obsah již značně odlišný. Objevují se články typu „Tvůrce jednoty pracujících třetím prezidentem Československa.“ Příspěvek pojednává o setkání hlavy státu Klementa Gottwalda se zástupci církví. V ostatních číslech je rovněž patrná ideologická rétorika, titulky zní např. „Klement Gottwald prezidentem z vůle lidu.“ Další články informují výhradně o politické situaci v zemi a nemají s židovskou tematikou nic společného. Ve stejném čísle je uveřejněn blahopřejný telegram prezidentské kanceláři od RŽNO.⁷² V květnu téhož roku je ještě patrná náklonnost tehdejšího komunistického režimu k nově založenému Izraelskému státu, ale vzhledem k probíhající občanské válce v Palestině, nastolil časopis tvrdou sionistickou politiku.⁷³

Ministr informací Václav Kopecký uveřejnil v květnovém vydání *Věstníku* článek „Zrození státu“, ve kterém zajímavým způsobem prezentuje znalosti židovských dějin. „*Praotec Jakub získal podle biblické pověsti jméno Izrael, protože po celou dobu zápasil s Bohem a nebyl poražen. Ze srdce totéž přeji státu Izrael, který v prvních dnech zápasí s jediným pravým Bohem imperialistů: kořistnickým kapitálem, který*

---

⁶⁷ Rubrika je na tehdejší poměry kvalitně graficky zpracovaná.

⁶⁸ POLAVSKÝ, Arnošt. Po procesu s osvětimskými vrahy. *Věstník*. 1948, **10**(1), 4.

⁶⁹ KERNER, M. Jan Masaryk doktorem filosofie h. c. *Věstník*. 1948, **10**(5), 2.

⁷⁰ Naše zprávy. *Věstník*. 1948, **10**(6), 9.

⁷¹ SOUKUPOVÁ, Blanka a Miloš POJAR. *Židovská menšina v Československu v letech 1956-1968: od destalinizace k Pražskému jaru*. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2011. s. 42.

⁷² *Věstník*. 1948, **10**(25), 3.

⁷³ Tamtéž, s. 5.

se nechce vzdát jednoho ze zdrojů svých laciných zisků.“⁷⁴ Zdá se téměř neuvěřitelné, že ministr informací, všeobecně známý antisemita, mluví o Židech jako o „*otuzilých a nebojácných mužích a ženách*.“ Doslova uvádí, že chová „...*hluboké sympatie se zápasem židovských vlastenců v Palestině*.“⁷⁵ Hned pod příspěvkem je výzva, aby židé volili jednotnou kandidátku a ne bílé lístky – ty jsou podle redakce *Věstníku* „*cestou k žlutým hvězdám*“.⁷⁶ Na další straně je výčet osobností, které se zasloužily o židovský stát; „*J. V. Stalin, generalissimus, a představitel SSSR, Andrej Gromyko, dosavadní zástupce SSSR v Radě bezpečnosti, V. M. Molotov, Klement Gottwald a dr. Vlado Klementys*.“⁷⁷

Zvláštní úkaz představuje vydání o týden později, kde je na titulní straně oslavován XI. všesokolský slet. Obsáhlý článek nenese ani stopu komunistické propagandy, ale naopak vychvaluje sokolskou tradici a službu státu.⁷⁸

Věstník 7. května 1948 změnil svůj vzhled a název, na titulní straně se již neobjevila rytina Staronové synagogy společně s pražskou Židovskou radnicí a titulek byl zestručněn na *Věstník ŽNO v Praze*. V červnu 1948 referuje *Věstník* o rezignaci Eduarda Beneše na úřad prezidenta a tehdejší redakce otiskla Benešovo poselství k židovskému Novému roku 5073 (12. září 1942).⁷⁹ Ve stejném čísle lze najít také článek, jehož titulek zní „Krise v táboře arabských reakcionářů“, který pojednává o ekonomické krizi arabských států podporovaných západními imperialistickými mocnostmi.

První polovina 50. let se nese v podobném duchu, např. titulní strana jednoho z lednových čísel *Věstníku* obsahuje článek: „Československý lid dal odpověď podněcovatelům nové války“. „*Příslušníci židovské náboženské pospolitosti spatřují v zákoně na ochranu míru cenný přínos v horlivém zapojení naší lidové vlády o udržení míru a vítají ho, neboť je v naprostém souladu se stěžejními zákony našeho náboženství, jehož věrní vyznavači se v každodenní modlitbě šachrit modlí: „Hledej mír a sleduj ho!*“⁸⁰ Ve stejném roce vyjde také oslavný článek k 34. výročí Velké říjnové socialistické revoluce, ve kterém se stále dokola opakují fráze „*Se Sovětským svazem na věčné časy*“ apod.

⁷⁴ KOPECKÝ, Václav. Zrození státu, *Věstník*. 1948, **10**(22), 2.

⁷⁵ Tamtéž, s. 2.

⁷⁶ Tamtéž, s. 2.

⁷⁷ Zasloužili se o stát. *Věstník*. 1948, **10**(22), 4.

⁷⁸ BRUELL, Beda. *Věstník*. 1948, **10**(26), 1-2.

⁷⁹ Velký přítel židovstva se vzdal úřadu prezidenta. *Věstník*. 1948, **10**(24), 1.

⁸⁰ Československý lid dal odpověď podněcovatelům nové války. *Věstník*. 1951, **13**(1), 1-2.

Změna přichází v lednu 1968, kdy vychází zvláštní číslo *Věstníku* s článkem rabína Richarda Federera k oslavě židovského milénia kterým jakoby nastavil kurz ostatním příspěvkům. Téměř vymizela „budovatelská“ zvolání a články jsou více o židovské kultuře, vycházejí recenze knižních titulů, píše se medailonky židovských historických osobností, v rubrice **Zprávy ze světa** přinášejí informace ze západních evropských zemí, nejvíce z Francie a Velké Británie (Zpráva o zádušní mši manažera Beatles Briana Epsteina aj.).

Nicméně určité náznaky svobodného vyjadřování jsou utlumeny hned následující měsíc ideově laděným článkem, který oslavuje komunistický převrat v únoru 1948. Pod článkem je rovněž podepsán Richard Federer „*Od Vítězného února, v němž dělnická třída pod vedením komunistické strany Československa zmařila již v zárodku přípravy kontrarevolučního spiknutí české a slovenské reakce, uplynulo již dvacet let... Únor 1948 je vpravdě dilem pracujícího lidu Československa. Je skvělým důkazem odhodlaného vystoupení pracujících na obranu životních zájmů a důkazem toho, že lid jednotný a uvědomělý je schopen utvářet dějiny.*“⁸¹ Měsíčník také nepřinesl žádnou, byť jen krátkou zprávu o okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. V srpnu vyšla pouze krátká omluva, že kvůli mimořádným událostem, došlo ke zdržení vydání celého čísla.⁸² V následujících letech postupně slábne ideologické zabarvení článků a *Věstník* se stává více publicistickým. Na jeho stránkách lze najít spíše náboženské traktáty, eseje, poezii a úryvky z knih.

3.2 Samizdatová edice Alef

Jedinou edicí, která se před rokem 1989 soustavně věnovala judaismu, byl samizdat Alef. Ten vydal na 17 knižních titulů a každoročně šest sborníků pod názvem *Kalendář*. Všechna tato díla představovala poměrně nebezpečnou a téměř nehonorovanou práci. Na vzniku edice se podílela celá řada osobností a podle Jiřího Daníčka je téměř nemožné je všechny vyjmenovat. Obecně lze říct, že s Alefem spolupracovali členové židovských obcí a všichni, kdo nesnesli žít v nesvobodných podmínkách.

Důležitou osobou pro získání financí byl Desider Galský, který navázal kontakt s Memorial Foundation for Jewish Culture ve Spojených státech. Tato organizace opakovaně přispívala na výdaje spojené s výrobou samizdatové literatury. Další peníze přišly od nadace Charty 77 a také od několika zahraničních mecenášů mj. Billa Grosse

⁸¹ FEDERER, Richard. Rok významných jubileí. *Věstník*. 1968, **30**(2), 1.

⁸² Redakce *Věstníku*. Našim čtenářům. *Věstník*. 1968, **30**(8), 3.

z Tel Avivu. V současné době je možné dohledat vyšlé knižní tituly v knihovně Libri Prohibiti.

Součástí edice byl už zmíněný *Kalendář*, soubor textů, povídek studií, veršů a úvah. Vycházel jednou ročně v počtu cca 120 stran.⁸³ Co se týče politicko-spoločenského kontextu, tak pro většinu židů představovala 60.-70. léta éru stalinismu. Náboženský a kulturní život na obci, který se s příchodem nově narozených poválečných dětí⁸⁴, probral k životu, musel opět ustoupit politickým zájmům.

Leo Pavlát okomentoval novou vlnu antisemitismu takto: „*Po okupaci byl každý z nás uzavřen ve své osobním vězení, já však začal tento pocit křivdy kultivovat. Otevřel se přede mnou zcela nový svět. Začal jsem se zajímat o židovské náboženství a filosofii – předtím jsem se ani neuměl modlit.*“⁸⁵

4 Židé v Československu a sametová revoluce

V této kapitole stručně popíši židovské prostředí po sametové revoluci, ve kterém vznikl měsíčník *Roš chodeš*. Po roce 1989 se vztahy židovských reprezentativních organizací k novému státnímu zřízení podstatně zlepšily. Vnější konflikty s komunistickou mocí však nahradilo vnitřní napětí kolem interpretace víry, majetkových restitucí a zřízení ústavů sociální péče. Po revoluci spadly z židovského obyvatelstva obavy o budoucnost a nové demokratické zřízení jim dalo možnost svobodně vyznávat náboženství. Začátkem 90. let jim byla navracena i značná část zabaveného majetku.

Problémy ale nastaly v duchovní sféře. Tím, že byla díky svobodě zlomena institucionální moc náboženské obce, začaly v židovské komunitě vznikat nové spolky, iniciativy a organizace. Pro mnohé členy začala nová éra při hledání jejich náboženské identity. Postupem času se ale ukázalo, že předmětem konfliktu byla otázka, kdo může být legitimně považován za žida. Navíc začali v rámci obcí působit zahraniční rabíni, kteří nemluvili česky a nemohli tak uspokojit rostoucí poptávku po bohoslužbách a duchovních obřadech. V současné době pracují tito rabíni zejména v organizacích s mezinárodním federativním napojením mj. Bejt Praha, Bejt Simcha a chasidské

⁸³ DANÍČEK, Jiří. *Alef/Sefer. Roš chodeš*. 1992, **54**(3), 8.

⁸⁴ Tato generace sama sebe nazývá „Děti Maislovy“, obdobné uskupení fungovalo i na Slovensku. Mladí se scházeli na pražské židovské obci, kde byl pro ně přichystán kulturní a vzdělávací program. Po roce 1968 většina z nich emigrovala. Přednášky skončily, nebo se přesunuly do ilegality.

⁸⁵ MARXOVÁ, Alice. *Děti Maislovy....Roš chodeš*. 2003, **65**(8), 15.

Chabad Centre a další. Tajemník FŽO⁸⁶ Tomáš Kraus uvedl, že v současné době žije v Praze asi 1500 Izraelitů, (přibližně stejný počet jako má celá pražská obec) a ti využívají služeb zahraničních rabínů. Spory se vedou do dnešních dnů také o majetek, který byl navrácen Židovské náboženské obci v Praze a ta v současné době rozhoduje o přerozdělování peněz. FŽO zůstalo ortodoxní institucí, co se týče náboženství, ale postupem času některé organizace k sobě přidružilo.⁸⁷

4.1 Věstník ŽNO v Československu v 80. letech

Začátkem 80. let vycházejí ve *Věstníku* nábožensky orientované texty o oslavách nejbližších svátků. Dále je zde téměř vždy několik příspěvků věnující se kultuře a historii. Místo odpovědného redaktora zastával tehdy dr. Desider Galský a periodikum je již jasně strukturované. Po úvodním článku je na druhé straně pravidelná rubrika **Aktuality** spolu s krátkým příspěvkem - může to být i nekrolog. Dále pravidelně vychází seznam bohoslužeb na daný měsíc a komentář k sidře.

Časopis má většinou osm stran, někdy ale vyjde i dvojčíslo. Historický exkurz zajišťoval historik Jiří Fiedler, který se věnoval stejně jako Arno Pařík židovským památkám a mapoval technický stav synagogálních staveb a židovských hřbitovů.⁸⁸ Obsáhlou a pravidelnou rubrikou jsou **Zprávy z obcí**, které přinášely informace ze života židovských náboženských obcí. Nepravidelně se objevují informace ze zahraničí. Občasnou rubriku, kterou později nepřevzal *Roš chodeš*, je sloupek s názvem **Čtenářské ohlasy**. Zde jsou ve zkratce zachyceny reakce čtenářů na publikované texty.

V roce 1990 vychází měsíčník bez výraznějších změn. Zajímavostí je naprostá absence jakýchkoliv grafických doplňků, ilustrací a fotografií. Ty postupně mizí z měsíčníku v první polovině 80. let. Ze samotných příspěvků je zajímavá reportáž o obnově památníku v Pinkasově synagoze. Je zde podrobně zpracován historický vývoj celého památníku, včetně ideového námětu dr. Volavkové.⁸⁹ Nicméně z čísel, která vyšla v roce 1990 je zřejmé, že časopis potřeboval zásadní změnu struktury a obsahového rozšíření.

---

⁸⁶ Federace židovských obcí, viz seznam zkratk.

⁸⁷ HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu: čeští a slovenští židé po roce 1945*. Praha: G plus G, 2007. s. 265.

⁸⁸ FIEDLER, Jiří. Z historie. *Věstník*. 1982, **43**(1), 6-7.

⁸⁹ Obnova Památníku 77297 obětí v Pinkasově synagoze. *Věstník*. 1990, **53**(5), 6.

5 Roš chodeš (Rch) - Věstník židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku

V této části bude podrobně rozpracován vývoj měsíčníku *Roš chodeš* s ohledem na historii, zaměření, členy redakce, distribuční síť, grafické zpracování a čtenářskou obec. Při analýze jsem vyšel z tiskového zákona číslo 46/2000 Sb., který uvádí periodikum jako tiskovinu, která vychází pod stejným názvem, ve stejné grafické úpravě a se stejným obsahovým zaměřením nejméně dvakrát ročně. Vydavatel na sebe přijímá veškerou zodpovědnost za obsah a má za povinnost písemně informovat Ministerstvo kultury o svém záměru vydávat časopis.⁹⁰ Časopis je tiskovina vycházející v určitém místě a s pravidelnou periodicitou, která je minimálně dvakrát ročně. Od denního tisku se liší výběrem témat, nižším důrazem na aktuálnost, grafickou úpravou článků a stavbou textů.⁹¹ Většina časopisů je určena už mediálně informovaným čtenářům, kteří chtějí detailně prozkoumat danou problematiku.⁹² Na *Roš chodeš* lze uplatnit také definici magazínu - do určité míry se jedná o ilustrované nízkonákladové periodikum s různorodým obsahem a zaměřením.⁹³

Židovský měsíčník *Roš chodeš* spadá – díky svému zaměření - do kategorie specializovaných tiskovin.⁹⁴ Navzdory této skutečnosti redakce publikuje články s kulturním a náboženským přesahem, takže časopis může bez problémů číst i široká veřejnost. Obsah každého čísla si zakládá na rozmanitosti a přináší čtenáři pestrou paletu žánrů od rozhovorů po nekrology. Židovská problematika nemusí nutně být hlavní myšlenkou vydaného čísla.

5.1 Základní charakteristika – změny názvu časopisu v průběhu 90. let

Měsíčník *Roš chodeš* vznikl v červenci 1990, kdy nahradil dosavadní *Věstník židovských náboženských obcí v Československu*, s relativně dlouhým podtitulem *Orgán Rady židovských náboženských obcí v České socialistické republice a Ústředného svazu židovských náboženských obcí v Slovenskej socialistickej republike*.⁹⁵ V dubnu 1990 se podtitul změnil na *Orgán Rady židovských náboženských obcí v České republice a Ústředného svazu židovských náboženských obcí*

⁹⁰ MINISTERSTVO KULTURY. Tiskový zákon [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=535>>.

⁹¹ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. s. 31.

⁹² OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. s. 42.

⁹³ Tamtéž, s. 115.

⁹⁴ OSVALDOVÁ, Barbora – nepublikovaný dokument – archiv autora.

⁹⁵ Titulní strana. *Věstník*. 1989, 52(1), 1.

v *Slovenskej republike*.⁹⁶ Poslední změna podtitulu proběhla v roce 1993, odkdy je pod názvem titulu *Roš chodeš* napsáno *Věstník židovských a náboženských obcí v Českých zemích a na Slovensku*.⁹⁷ Název *Roš chodeš* pro titul vymyslel novinář a spisovatel Jiří Daniček, který v květnu roku 1990 převzal vedení redakce po dramaturgovi a překladateli Otě Ornestovi.⁹⁸ Zástupcem byl jmenován Tomáš Pěkný, jenž vystřídal Vlastu Grónskou. Květnové a červnové číslo *Věstníku* tak vychází v roce 1990 už pod novým vedením.

Historie termínu Roš chodeš

Roš chodeš znamená v doslovném překladu do hebrejštiny Hlava měsíce. Původně jde o prastarý židovský svátek spojený s oslavou novolunní. Roš chodeš nemá jednotnou interpretaci v historii, ale tradice Nových měsíců trvá do současnosti. Podle starého zákona přikázal Bůh Mojžíšovi, aby vyhlásil novolunní čtrnáct dní před odchodem z Egypta. V dobách Jeruzalémského chrámu vyhlásil nejvyšší rabínský soudní dvůr novolunní po uplynutí alespoň 29 dní. Nutné bylo svědectví nejméně dvou důvěryhodných lidí, kteří třicátý den spatřili na obloze srpek nové luny. Pouze v tomto případě mohli chrámoví kněží začít nové počítání. Pokud ovšem špatné počasí zabránilo svědkům přinést důkaz o počátku nového měsíce, musel sanhedrin⁹⁹ čekat až do třicátého prvního dne měsíce.¹⁰⁰ Od 4. století je novoluní určováno již podle astronomického kalendáře.¹⁰¹ V dnešní době je Roš chodeš spojen se čtením Tory, věřící přeřikávají modlitbu musaf¹⁰² a zpívají vybrané žalmy (halel).¹⁰³

5.2 Počátky nového periodika

Čtenáři nebyli dopředu informováni o změně časopisu. Pouze v červnovém čísle *Věstníku* je na poslední straně oznámení pro zahraniční abonenty, které upozorňuje na plánovanou změnu v rámci periodika. Není zde ovšem zmínka, kdy a jak má ke změně fakticky dojít. Oznámení má charakter žádosti o finanční příspěvek

⁹⁶ Titulní strana. *Věstník*. 1989, **52**(4), 1.

⁹⁷ Titulní strana. *Roš chodeš*. 1993, **55**(1), 1.

⁹⁸ Ota Ornest, vlastním jménem Otto Ohrenstein, (6. 7. 1913 – 4. 8. 2002), byl český divadelní dramaturg, režisér, herec, překladatel a někdejší ředitel Městských divadel pražských, bratr básníka Jiřího Orteny.

⁹⁹ Nejvyšší rabínský soudní dvůr.

¹⁰⁰ FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ – *Svátek Roš chodeš* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <<https://www.fzo.cz/judaismus/svatky/ros-chodes-svatek/>>.

¹⁰¹ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, s. 12.

¹⁰² Musaf je židovská modlitba recitovaná o šabatě a svátcích.

¹⁰³ FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ – *Svátek Roš chodeš* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <<https://www.fzo.cz/judaismus/svatky/ros-chodes-svatek/>>.

na provoz měsíčníku. „Problémem zůstává finanční zajištění. Obracíme se na vás s prosbou o příspěvní. Každému, kdo poukáže na devizové konto rady ŽNO v ČSR částku 25 US dolarů a více, nebo její ekvivalent v konvertibilní měně, budeme po dobu jednoho roku pravidelně Věstník posílat. Rozhodnete-li se nás finančně podpořit, zašlete zároveň na adresu výši poskytnuté podpory.“¹⁰⁴

Od Věstníku převzal *Rch* i číslování ročníků a pokračuje od čísla 52, v současné době vychází už ročník 78. Měsíčník vydávala v roce 1990 Rada židovských náboženských obcí v České republice, která se 1. září nově zaregistrovala na Ministerstvu kultury jako Federace židovských náboženských obcí (FŽNO).¹⁰⁵ V současné době vystupuje federace pod názvem Federace židovských obcí (FŽO). Na přípravě prvního čísla se podílela řada významných osob v čele s filozofem Alešem Havlíčkem¹⁰⁶. Ten pracoval zejména na technické stránce nákladu. Redakce *Rch* neměla dostatečné technické vybavení a všechny makety se lepily ručně. Aleš Havlíček pomáhal jak se sazbu, tak s výběrem tiskáren a překladatelů. Lámal i první knihu vydavatelství Sefer od Jiřího Fiedlera s názvem „Jewish Sight in Bohemia and Moravia“. Pod jeho vedením vyšla i česká verze „Židovské památky v Čechách a na Moravě“.¹⁰⁷

5.3 Obsah a struktura

Podle současné šéfredaktorky Alice Marxové má časopis nejenom informativní, ale také kulturně-vzdělávací funkci.¹⁰⁸ Velmi dobře vystihl podstatu měsíčníku jeho dlouhodobý redaktor Tomáš Pěkný. „*Roš chodeš je za a) něco jako závodní časopis, musí vyhovět čtenářům různého věku a nejrůznějších zájmů, věřícím i bezvěrcům, starým i mladým, lidem věcným i romantičtějším; za b) jeden z jeho dalších úkolů je zaujmout a informovat i nežidovské čtenáře. Svým způsobem taky reprezentuje a prezentuje židovskou obec v českých zemích.*“¹⁰⁹

Grafická úprava a členění informací je konzistentní, intuitivní a přehledné. Na straně dvě v rubrice **Aktuality** je vpravo dole umístěna tabulka se stručným obsahem čísla. Vývoj grafických prvků byl velmi pozvolný a probíhal během 90. let, aniž by ovšem

---

¹⁰⁴ Výzva. *Věstník*. 1989, 52(6), 8.

¹⁰⁵ MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www3.mkr.cz/cns_internet/>.

¹⁰⁶ Doc. Ing. Aleš Havlíček, Ph.D., (*1956 Třebíč – +2015) byl český filozof, vysokoškolský pedagog na FSV UK a překladatel. Zabýval se hlavně Platónem, fenomenologií a politickou filozofií. Od září 2011 byl děkanem Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně.

¹⁰⁷ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11. 2015. Viz příloha č. 1.

¹⁰⁸ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11. 2015. Viz příloha č. 1.

¹⁰⁹ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, s. 13.

narušoval komfort při čtení. Grafické zpracování obrázků je na vysoké úrovni, ale podle šéfredaktorky je nezbytné vizuální úroveň časopisu neustále zlepšovat. Obecně není cílem magazínu klást důraz na aktuálnost, ale Rch popisuje současné dění na 8 stranách z celkových 28, což je na komunitní médium poměrně dost.

Do zpravodajské části lze zahrnout už zmíněnou rubrikou **Aktuality** (s. 2). **Přehled bohoslužeb** (s. 5) zabírá 2/3 stránky. **Kalendárium** je na straně 23. Navazuje na něj rubrika **Knihy, výstavy a události** (s. 24), rubrika **Kulturní pořady** (s. 25), a pravidelná rubrika **Výzvy, zprávy, inzerce** (s. 26). Celý časopis je pravidelně zakončen rubrikou **Zprávy z obcí** (s. 27) a **Zprávy ze světa** (s. 28). *Roš chodeš* přináší úryvky textů čtených v synagoze při zvláštních příležitostech. Těžiště časopisu ovšem spočívá v publicistice – ta je zastoupena především pravidelným rozhovorem. Některá čísla obsahují rozhovory dva; jeden hlavní a jeden vedlejší. Hlavní rozhovor téměř vždy pokrývá dvě strany, tedy minimálně šest sloupců textu. Ke slovu se dostávají lidé nejrůznějších profesí - vědci, novináři, filozofové, umělci, politici, náboženští představitelé a další.

Velmi důležité místo zaujímá umělecká publicistika a beletrie. Redakce přináší čtenářům úryvky esejí, biografií a románů od českých nebo zahraničních autorů. Někdy se v čísle vyskytne i poezie, která je doménou redaktora Jiřího Daníčka.¹¹⁰ Ten na stránkách Rch publikuje básně jak zahraničních, tak domácích autorů. Dále zde může čtenář najít kvalitně zpracované recenze, rozbory a sloupky. Poměr autorských a převzatých článků je konstantní. Redakce zpracovává materiály pro stálé rubriky a v každém z analyzovaných vydání jsou nejméně dva články od externích autorů.

5.4 Redaktoři a externí přispěvatelé

Obsazení redakce se příliš nemění. Jediné, co se pravidelně střídá, je pozice šéfredaktora, ale většinou jde stále o stejné pracovníky. *Roš chodeš* začal vycházet za vedení již zmíněného publicisty Jiřího Daníčka, který vydal v roce 1990 i dvě poslední čísla *Věstníku ŽNO*. Poté vystřídal Daníčka na několik let Tomáš Pěkný, který redakci vedl od roku 2006 do roku 2011. Výtvarnou a administrativní sekci zastupuje Anna Tomášková a do stálé redakce patří i současná šéfredaktorka Alice Marxová. Důležitou roli hrají v každém čísle externí přispěvatelé. Jde především o odborníky zabývající se židovskou tematikou. Mezi zahraniční dopisovatele patří především politoložka a filmařka Nataša Gudinská, novinář Zbyněk Petráček, germanistka zabývající se Kafkovým dílem Veronika Tuckerová, Jaro Franek, spisovatel a bývalý mluvčí Ústředního svazu Židovských

¹¹⁰ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11. 2015. Viz příloha č. 1.

náboženských obcí na Slovensku a v neposlední řadě také biolog Jiří Zavadil. Externí dopisovatelé se ovšem postupem času měnili.

Do roku 1993 přispíval do rubriky věnující se událostem v Izraeli bývalý český velvyslanec Daniel Kumermann, který úzce spolupracoval s Tomášem Pěkným. Ten po celou dobu své práce pro *Rch* zastával funkci editora a měl na starost výběr z tisku, **Kalendárium** a články věnující se historii. Daniela Kumermanna vystřídal v roce 1993 již zmíněný Zbyněk Petráček. Články, které se věnují především historii židů na našem území a židovským památkám, píše pro redakci již od roku 1990 Arno Pařík, historik umění specializující se na židovskou architekturu a známé i pozapomenuté židovské umělce. Jeho odborné články představují široký záběr pohledu na židovské umělce původem z Čech a Moravy.

Dalším velmi častým přispěvatelem je ředitel Židovského muzea v Praze Leo Pavlát. Jeho články se týkají převážně židovských památek, současného antisemitismu, programu Židovského muzea a několik komentářů také věnoval sporům na Židovské obci v Praze, ke kterým došlo v roce 2005. Některé autory, kteří v analyzovaném období do časopisu přispívali, byli přeživší z druhé světové války, například Jiří Žantovský či Aneta Franková.

Do roku 1994 měla redakce sídlo v budově Židovské obce v Praze v Maiselově ulici č.p. 18 v Praze 1, v roce 1994 se přestěhovala do budovy na Novém židovském hřbitově v Praze 3.¹¹¹

6 Současné složení redakce *Roš chodeš*

V této kapitole budu podrobněji charakterizovat kmenové novináře, kteří se podíleli na struktuře a obsahu měsíčníku *Roš chodeš* od jeho vzniku v r. 1990.

Jiří Daniček (*1948) – novinář, spisovatel, překladatel a básník

Kariéru mladého spisovatele zásadním způsobem ovlivnil komunistický režim. Po ukončení střední školy (1966) pracoval rok jako dělník ve sklárně a poté nastoupil na Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy. Studium však v roce 1968 přerušil a začal pracovat na volné noze. V roce 1970 začal psát filmové scénáře pro animované filmy, ale už o tři roky později byl z politických důvodů zatčen a na rok uvězněn na Kladensku. Po propuštění pracoval do roku 1990 jako čerpač u podniku Stavební geologie. Po změně režimu nabrala jeho kariéra jiný směr a Rada židovských náboženských obcí ho jmenovala

---

¹¹¹ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11. 2015. Viz příloha č. 1.

šéfredaktorem měsíčníku *Roš chodeš*. Jiří Daníček byl zpočátku jako šéfredaktor zodpovědný za celkovou podobu, koncepci a obsah měsíčníku.¹¹²

Na podzim roku 1991 se stal ředitelem přidruženého nakladatelství Sefer. Od roku 1991 předsedal prezidiu Federace židovských obcí a v květnu 1995 byl zvolen do funkce místopředsedy.¹¹³ Jeho literární a novinářská tvorba vycházela v 70. a 80. letech zejména v samizdatových sbornících, časopisech a novinách; Paternoster, Revolver Revue, Sborník undergroundu, Petruščin sborník, Sborník pro Jana Lopatku a Andreje Stankoviče aj. Jeho básnická prvotina „Plavba potopené lodi“ vyšla v 70. letech jako část soukromé bibliografické sbírky „Dům z listí“ v samizdatové edici Kde domov můj. Daníček zde hojně použil symboliku dokreslující atmosférou smutku a depresivní prázdnotu života postrádajícího smysl. Mezi lety 1978-1989 redigoval edici Alef, známou pro své židovské zaměření. Vydal v ní překlady pohádek „Koza Zlata a jiné pohádky“ a pohádku „Lví mléko“.¹¹⁴ Také zde vedl vydání ročenek a sborníků spjatých s touto edicí.

Daníčkova tvorba je žánrově mnohotvárná a je na ní patrný vliv autorova lyrického psaní. Daníček vyzkoušel téměř všechny žánry od prózy, poezie až po drama. Jeho divadelní hra „Broučci & Hilsner“ v sobě kombinuje Karafiátovu tvorbu pro děti s citáty ze záznamu Hilsnerova procesu. Spisovatel také překládá z francouzštiny a z hebrejštiny.¹¹⁵

Alice Marxová (*1965) – novinářka, překladatelka a spisovatelka

Alice Marxová zodpovídá v redakci za zahraniční zprávy, kulturu, za rubriku **Zprávy z obcí**, kulturní servis a rozhovory. Dále překládá texty z anglického jazyka, jakými jsou například úryvky z knih, náboženské statě, či básně. Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy (1983-88), obor portugalská – angličtina.¹¹⁶ Po absolvování studia nastoupila do nakladatelství Práce, oddělení beletrie. Po pádu komunistického režimu jí byla nabídnuto místo v nakladatelství Sefer a v nově utvořené redakci *Roš chodeš*. Redakční práci se věnuje soustavně již 24 let, vyjma mateřské dovolené (1996). Její publikační činnost je úzce spojena s překlady knih zejména pro nakladatelství Sefer, např. Josi Klein Halevi: „Vzpomínky židovského extremisty“, Steve Stern: „Zelik Rifkin

¹¹² Jiří Daníček, rozhovor. Praha, 5. 2. 2016. Viz příloha č. 2.

¹¹³ Federace židovských náboženských obcí [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/o-nas/organy-fzo/>.

¹¹⁴ SVOZIL, Bohumil. Jiří Daníček. In: *Slovník české literatury po roce 1945*. [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=998>> .

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11. 2015. Vit příloha č. 1.

a strom snů“, O. B. Kraus: „Cesta pouští“, Mark Podwal: „Židovský bestiář“. Pro nakladatelství Academia přeložila knihu Jehuda Bauer: „Úvahy o holocaustu“, v nakladatelství Garamond vyšel překlad knihy „Ariel Šaron“. Spolupracovala i na pořadech pro Český rozhlas Vltava.¹¹⁷

Anna Tomášková (*1951) – výtvarnice, grafička

Vystudovala střední uměleckoprůmyslovou školu, obor nábytkový design (1970). Pracovala v několika výtvarných a grafických ateliérech (Hanžlík&Machon), do normalizace působila ve Svazu výtvarných umělců, od roku 1991 je členkou Asociace užité grafiky a grafického designu. V 60. a 70. letech navštěvovala pravidelně Židovskou obec v Praze, kvůli vzdělávacímu programu, který byl pro členy připraven.¹¹⁸ Od roku 1978 se učila hebrejsky ve skupině přátel společně s Karlem Sidonem, Alenou Krekulovou, Jiřím Daníčkem, Helenou Přívorovou a dalšími. Později začala docházet do jazykové školy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde brala lekce u dr. Noska. Její umělecká kariéra zahrnuje podniky jako Textil Praha, Filmový podnik hl. m. Prahy, Národní divadlo, Kulturní podnik hl. m. Prahy, divadlo Dostavník, samizdatové edice, Židovskou obec v Praze, nakladatelství Sefer a *Roš chodeš*. V redakci *Roš chodeš* má na starosti administrativu, grafiku a technickou přípravu jednotlivých čísel. Na dotaz jakého uměleckého proudu si cení nejvíce, odpověděla: „*Nevím, obdivuji umění starověkých kultur. V občanském letopočtu ještě tak do gotiky, pak se vytratila duchovnost, nesnáším baroko. Z moderního umění si cením dobrého designu, architektury a užité grafiky.*“ Za atraktivní styly při grafické tvorbě považuje symbolismus a minimalismus.¹¹⁹

Tomáš Pěkný (*8. 5. 1943 - +17. 11. 2013)

Vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor čeština a dějepis a studium završil absolventskou prací na téma O humoru Voskovce a Wericha. Jeho kariéra spisovatele začala během vojenské služby v nakladatelství Naše vojsko, kde pracoval asi půl roku. Po návratu nastoupil do nakladatelství Mladá fronta, zde nejprve vedl kulturní rubriku časopisu *My* a později navázal spolupráci s časopisem *Student*.

---

¹¹⁷ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11. 2015. Viz příloha č. 1.

¹¹⁸ Anna Tomášková, rozhovor. Praha, 19. 11. 2015. Viz příloha č. 3.

¹¹⁹ Anna Tomášková, rozhovor. Praha, 19. 11. 2015. Viz příloha č. 3.

Po zrušení periodika přešel zpět do redakce *Mladé fronty*, kde působil jako redaktor poezie.¹²⁰

Rok 1971 lze považovat za zlom v jeho umělecké kariéře, kdy se znelíbil komunistickému režimu a byl donucen pracovat mimo obor. Pro režimem „ocejchovaného“ intelektuála bylo obtížné sehnat stálé zaměstnání, a tak pracoval jako sanitář, čistič výloh, noční hlídač a studnař. Tomáš Pěkný svůj názor na komunismus nezměnil a o šest let později patřil mezi první signatáře Charty 77.¹²¹ Po sametové revoluci se vrátil opět na žurnalistické výsluní jako redaktor, editor a nakladatel měsíčníku *Respekt*, *Roš chodeš* a nakladatelství Sefer. Alice Marxová vzpomíná dojemně na svého kolegu v článku „V redakci s Tomášem“, kde mu děkuje za novinářskou průpravu, kterou jí Tomáš Pěkný udělil.

„Když byl Tomáš při síle, byl velký bojovník: dokázal jakýkoli text úplně rozcupovat, zpřeházet odstavce, vyhodit polovinu článku, zato doplnil desítky otazníků a slůvek „jak?“. Bojovalo se i o popisky, mezititulky a titulky (o ty hlavně). Když už byl s textem obsahově spokojený, zkoušel ještě prstem, zda by nějaké slovo přece jen nešlo vynechat, jak by věta „na oko“ vypadala bez něj. Jeho největší pochvala zněla: „Umíš postavit větu.“ Jak skvělý byl redaktor, dokazuje skutečnost, že jím zredigované překlady jsou kvalitnější než samotný originál.“¹²² Autorka dále vyzdvihuje práci Pěkného jako editora. I zdánlivě nejjednodušší text dokázal upravit a vylepšit. Kvalitní editorská práce byla nezbytná zejména v pravidelných rubrikách, kde se muselo šetřit místem, aby se obsah vešel na jednu stránku. „Vzpomínám si, že jsem mu jednou dala již zalomenou stránku rubriky Zprávy z obcí, jež se sestává ze seznamu narozenin a úmrtí členů židovských komunit. Pokud je jmen hodně, bojuje se o každé písmeno, aby se rubrika vešla na jednu stránku. Tomáš však razantně sloupce rozhodil tím, že jméno každého, kdo zemřel, vložil na samostatný odstavec. Když jsem se ohradila, řekl: „Každý musí mít svůj vlastní řádek, protože ve smrti je každý sám.“¹²³

¹²⁰ SVOZIL, Bohumil. Tomáš Pěkný. In: *Slovník české literatury po roce 1945*. [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=618>>

¹²¹ PEŇÁS, Jiří. Zemřel Tomáš Pěkný. *Lidové noviny* [online]. 17.11.2013 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/zemrel-tomas-pekny-historik-editor-signatar-charty-77-pdc-/lide.aspx?c=A131117_133230_lide_hm>.

¹²² MARXOVÁ, Alice. V redakci s Tomášem. *Roš chodeš*. 2013, **75**(12), 18.

¹²³ Tamtéž, s. 18.

Umělecká tvorba Tomáše Pěkného

Jeho první kroky v umělecké tvorbě lze dohledat v časopise *Univerzita Karlova*, kde Tomáš Pěkný, ještě jako student, publikoval několik krátkých veršů. V 60. letech přispíval spíše sporadicky do několika časopisů, jakými byly *Literární noviny*, *Plamen*, *Host do domu*, *Sešit pro mladou literaturu* aj. Po nuceném odchodu z nakladatelství Mladá fronta vydával krátké prózy a verše pod převzatými jmény Jiří Tichý, Pavel Šrut a Kristýna Vlachová.

Zaměřil se také na literaturu pro děti. Je autorem veršovaných textů k více než 40 lepoprelům, omalovánkám a prostorovým pohádkám. Tvorba pro mladé pro něj představovala jednu z oficiálních možností pro literární seberealizaci. Koncem 80. let psal články do samizdatových periodik (*Revolver revue*, *Střední Evropa a Kalendář*), později v nich zastával i funkci v redakční radě. Jeho práce zde vycházely buď pod pseudonymy, nebo pod zkratkou tp a šifry fw (Fratíšek Wiener). Mezi jeho nejznámější samizdatovou prózu lze zařadit příběh „Colletka a pes“ (1979) a odborné pojednání „Přehled česky psané židovské literatury“. Přispíval i do samizdatových sborníků a v 70. a 80. letech spolupracoval tajně s Československou televizí a Československým rozhlasem. Pěkného prozaická tvorba zazněla i v bratislavském studiu ČST, pro které napsal pohádku „Jak princezna Alžběta hledala ženicha“ a seriál večerníčků „Dobrodružství kapitána Kuka“.¹²⁴

Po podpisu Charty 77 stáhli komunisté většinu jeho pohádek z obrazovky a u mnohých povolili pouze slovenskou verzi. Nicméně Tomáš Pěkný spolupracoval s Československou televizí i nadále, zejména s dramatičkou Věrou Provazníkovou. Stál také za oblíbeným rozhlasovým pořadem Hajaja, který vznikl v roce 1971 pod jménem Kristiny Vlachové. Řada ochotnických spolků dětského a mladého divadla uvedla jeho velice úspěšnou pohádku „Havran z kamene“. Tato inscenace byla po revoluci hrána i celou řadou profesionálních divadel (divadlo v Hradci Králové, Divadlo v Dlouhé aj.) Pěkného pohádková tvorba se opírá o přejaté motivy oprostěné od mravokárných ponaučení. Co však mají všechny pohádky Tomáše Pěkného společné, je důraz na bohatou metaforiku, slovní hříčky, kouzelné přírodní reálie a kvalitní literární projev.¹²⁵

¹²⁴ SVOZIL, Bohumil. Tomáš Pěkný. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2015-04-17].

Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=618>.

¹²⁵ Tamtéž.

Začátkem 90. let Tomáš Pěkný publikuje literárně-historické a interpretační studie o Karlu Poláčkovi, Jiřím Langerovi, Siegfriedu Kapperovi a o hebrejské literatuře v českých zemích. Dále se podílel na titulech s tematikou holocaustu, které kladou důraz na slovesnou kultivovanost a formulační výstižnost. K jeho největším literárním počinům patří beze sporu rozsáhlé dílo „Historie Židů v Čechách a na Moravě“, které celistvě a výstižně zachycuje židovskou problematiku na historicko-kulturním pozadí.¹²⁶ V roce 2000 navrhl Ivo Moravčík Tomáši Pěknému, že přeloží zmíněné historické dílo do anglického jazyka. Bohužel kvůli zdravotním problémům nemohl Moravčík překlad dokončit. Z překladu zbylo pouze několik fragmentů, které jsou uloženy v redakci *Roš chodeš*.¹²⁷

7 Externí přispěvatelé v *Roš chodeš*

V následující kapitole jsou stručně zmíněny osoby, které pravidelně přispívaly do měsíčníku *Roš chodeš*. Jak už zmínila Alice Marxová v rozhovoru¹²⁸, každé číslo časopisu hojně těží z externích příspěvků a do magazínu za 26 let jeho existence psaly stovky novinářů, překladatelů, filozofů a umělců.

Mezi nejpilnější přispěvatelé patří vrchní zemský rabín **Karol Efraim Sidon** (*1942). Tento dramatik, esejista a filmový scénárista odstartoval svou spisovatelskou kariéru v *Literárních listech*, poté pracoval např. jako pomocný dělník, trafikant a topič. Život v komunistickém Československu se stal nesnesitelný s podpisem Charty 77, a když navíc v r. 1978 konvertoval Karol Sidon k židovské víře, bylo jasné, že bude muset opustit republiku. Díky znalosti němčiny odešel studovat a pracovat do Německa. Vrátil se až po převratu v roce 1990, kdy zakončil judaistická studia absolvováním rabínského semináře.¹²⁹ Od roku 1992 působí jako vrchní zemský rabín v České republice. Pražský rabinát předal v roce 2014 svému nástupci rabínovi Davidu Peterovi.

Za normalizace publikoval v samizdatových sbornících a jeho literární dílo navazuje na tradici existencialistické prózy. Karol Sidon si postupem času vypracoval neotřelý vypravěčský styl, ve kterém se orientoval na vypravěče, který se pokouší definovat sebe sama. Existencionální a psychologická tematika je příznačná pro Sidonovy rozhlasové a divadelní hry („Labyrint“, „Zpívej mi na cestu“, „Shapira“,

¹²⁶ Zemřel novinář, historik, redaktor Tomáš Pěkný. *ZTIS* [online] 20. 11. 2013 [cit 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/z-domova/clanek/zemrel-novinar-redaktor-historik-tomas-pekny>.

¹²⁷ BRONEC Jakub. Praha, osobní archiv autora.

¹²⁸ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11. 2015. Viz příloha č. 1.

¹²⁹ PAPOUŠEK, Vladimír. Karol Efraim Sidon. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2012 [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=969>.

aj.). Ve hře „Labyrint“ lze dohledat analogii s Janem Ámosem Komenským, který rovněž klade důraz na trauma lidského bytí. Po konverzi k judaismu dochází logicky ke změně tvorby. Sidon vnáší do psaní starozákonní a chasidská přirovnání. Osou textů, které uveřejňuje nejenom v měsíčníku *Roš chodeš*, ale také v *Obecních novinách* je filozofická reflexe a metafyzické motivy.

Ve spolupráci s Karlem Hvižďalou vydal tři knihy volně navazujících rozhovorů („Když umřít, tak v Jeruzalémě“, „Červená kráva“, „7 slov“), v nichž od popisnějších biografických pasáží postupně přechází k niterně založené osobní výpovědi. Velmi často komentuje politické a náboženské dění v současném světě. Teroristické útoky 11. září 2001 chápe jako střed hodnotových žebříčků Západu a islámu. V roce 2014 vyšel první díl sci-fi románu „Kde lišky dávají dobrou noc“, který vydal pod pseudonymem Chaim Cigan. Sidonovy odborné a věroučné práce vycházejí pravidelně v předních židovských médiích s výjimkou *Židovských listů*. V *Židovské ročence* publikoval např. povídku „Mimozemšťan“ a v časopise *Roš chodeš* připravuje komentáře k tóře a spolupracuje s Alicí Marxovou v pravidelné rubrice **Sidra pro tento měsíc**, kde přispěje buď celým textem, nebo alespoň překladem biblických citátů.¹³⁰ Z tohoto hlediska je také významný jeho český překlad „Pěti knih Mojžíšových“, který vydalo nakladatelství Sefer. Významná je i další překladatelská činnost. Přeložil „Novou pražskou pesachovou Hagadu“, „Sidur“ (dosud nevydaný překlad modlitební knihy) nebo modlitební knihu Machzor na vysoké svátky.¹³¹

Arno Pařík (*1948)

Povoláním historik umění, spisovatel a od roku 1990 prakticky kmenový člen týmu redakce Rch. Alice Marxová považuje jeho příspěvky za vynikající a váží si jejich propracovanosti. Rch věnuje poměrně velké množství prostoru výtvarnému umění a židovským památkám jako jsou hřbitovy, synagogy, židovská ghetta apod. Publicista přispívá téměř pravidelně obsáhlou dvoustranou doplněnou o fotografie a plánky. Velice často přináší informace o plánovaných výstavách a kulturních akcích. Je autorem řady knih s tematikou židovských historických budov mj. kniha „Pražské synagogy“, která dokumentuje historický vývoj sedmi významných pražských synagog. Jeho pravidelné příspěvky tvoří v současnosti ucelený cyklus, který fundovaně

¹³⁰ MARXOVÁ, Alice a Karel SIDON. Sidra pro tento měsíc. *Roš chodeš*. 2015, **77**(11), 4.

¹³¹ Knihy – Rabi Efraim Sidon. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <<http://www.karolsidon.com/#!dilo/c1jw6>>

představuje židovské architektonické skvosty a umělce z Čech a Moravy. Nezůstává ale pouze u českého a slovenského umění v článku „Henriette, Rahel, Dorothea“ popisuje židovské salony v osvícenském Berlíně.¹³²

Tomáš Kraus (*1954)

V současné době pracuje jako tajemník Federace židovských obcí. Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a po jejím dokončení prošel několika institucemi, jako byl podnik Supraphon a Art Centrum. V roce 1991 byl zvolen do předsednictva FŽO na pozici tajemníka a v této funkci se podílel na vybudování nové infrastruktury celé organizace a aktivně řešil i problémy okolo restitucí židovského majetku a to jak na vnitropolitické, tak i mezinárodní úrovni. Do měsíčníku *Roš chodeš* přispívá pravidelně již od roku 1991. Velice často píše články podobný úvodníku¹³³, ve kterém referuje o dění v domácím nebo mezinárodním židovském společenství. Kraus dále věnuje podstatnou část svých příspěvků restitucím židovského majetku a odškodnění obětí holocaustu. Někdy referuje o významné kulturní události nebo napíše medailonek slavné židovské osobnosti jako je například Else Lasker-Schullerová.¹³⁴

Jiří Peňás (*1966)

Spisovatel, novinář a kritik prošel od roku 1992 řadou redakcí, včetně deníku *Prostor*, *Mladou frontou Dnes* a *Lidovými novinami*. V roce 1995 vedl kulturní rubriku týdeníku *Respekt* a o pět let později nastoupil na totožnou pozici do časopisu *Týden*. Je držitelem několika ocenění mj. Novinářská křepelka (1997) a v roce 2013 obdržel spolu s Ivanem Klímou Cenu Ferdinanda Peroutky.¹³⁵ Do časopisu *Roš chodeš* píše komentáře, polemiky, kritiky, literární reportáže aj.¹³⁶ V současné době pracuje na volné noze.

¹³² PAŘÍK, Arno. Henriette, Rahel, Dorothea. *Roš chodeš*. 2005, **67**(4), 12.

¹³³ *Roš chodeš* nemá klasický úvodník ani editorial. Prvním textem je rubrika aktuality.

¹³⁴ KRAUS, Tomáš. Stýskání po Praze. *Roš chodeš*. 2004, **66**(12), 12.

¹³⁵ AUST, Ondřej. Cenu Ferdinanda Peroutky dostali Ivan Klíma a Jiří Peňás. *Médiář* [online]. 6.2. 2014 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.mediar.cz/cenu-ferdinanda-peroutky-dostali-ivan-klima-a-jiri-penas/>.

¹³⁶ PĚKNÝ, Tomáš. Milý čtenáři. *Roš chodeš*. 2015, **75**(8), 22.

Věra Koubová (*1953)

Překladatelka z angličtiny a němčiny, ale ve své literární tvorbě se specializuje téměř výhradně na německá díla. Zvláště oceňované jsou překlady Friedricha Nietzscheho a Franze Kafky. V roce 2005 obdržela Jungmannovu cenu za překlad básní Franze Wurma¹³⁷, některé z nich spolu s medailonkem otiskla v *Roš chodeš*.¹³⁸ Do měsíčníku přispívají spolu s manželem filozofem Pavlem Koubou.

Magdalena Křížová (*1978)

Několikrát oceněná překladatelka z moderní hebrejštiny, starořečtiny a francouzštiny. Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy obor hebraistika. Mimo jiné přeložila román „Pan Mani“ od Avrahama B. Jehošuy,¹³⁹ za který obdržela v roce 2008 cenu Josefa Jungmanna.¹⁴⁰

Petr Brod (*1951)

Světově uznávaný novinář a vedoucí pražské kanceláře BBC (2000-2006). Dále pracoval jako dopisovatel a redaktor *Süddeutsche Zeitung* v Mnichově a předtím zastával různé pozice v Rádiu Svobodná Evropa. Je autorem knihy o sovětsko-izraelských vztazích před rokem 1956 a tomuto tématu se věnuje i na stránkách *Roš chodeš*. V roce 2010 vydala redakce Rch s Petrem Brodem obsáhlý dvoustránkový rozhovor. V současnosti pracuje na volné noze a úzce spolupracuje s ŽOP. Na dotaz redaktorky Alice Marxové, v čem vidí zásadní rozdíl ve výkonu žurnalistiky u nás v roce 2010 a ve staré Evropě, odpověděl: „...*A srovnám-li redaktory, se kterými jsem pracoval v Praze a v Londýně, tak ti v BBC měli silnější akademické vzdělání a měli mnohem větší rozhled, což Pražákům není možné vyčítat, protože studovali v jiném světě. A potom: prostředí zmíněných redakcí je všude na Západě hodně kosmopolitní. Taky se v BBC velmi dbalo na profesionální výuku všech zaměstnanců: platila tam přísná řemeslná a etická pravidla. S ničím takovým jsem se tady nesetkal.*“¹⁴¹

¹³⁷ GOETHE INSTITUT. Portréty překladatelů – Věra Koubová [online]. 2012 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <<http://www.goethe.de/ins/cz/prj/lit/buc/ueb/por/cs8935592.htm>>.

¹³⁸ KOUBOVÁ, Věra. Král na střeše. *Roš chodeš*. 2011, **73**(1), 16.

¹³⁹ *Obec překladatelů* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.obecprekladatelu.cz/cz/ceny--stipendia>.

¹⁴⁰ *Bibliografie dějin Českých zemí* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://portaro.eu/huav/authorities/60408#?id=lydQfj8WTOOu2Y4PQ6hWNA&pageSize=30&sorting=relavance>.

¹⁴¹ HVÍŽDALA, Karel. Národností jsem Pražák. *Roš chodeš*. 2010, **72**(12), 6-7.

Jaro Franek (*1946)

Byl mluvčím Ústředního svazu Židovských náboženských obcí na Slovensku. Do časopisu Rch přispívá články o historii a současných projevech antisemitismu.¹⁴² Bohatá je i jeho tvorba na webovém portálu holocaust.cz.

Bryan Wood (*1980)

V roce 2009 se stal kantorem Staronové synagogy. Do měsíčníku přispívá duchovními články a polemikami. Vystudoval školu v Sussexu a obor ilustrace na Univerzitě ve Westminsteru. Kromě toho absolvoval stáž v ješivě v Jeruzalémě a tříletý kantorský kurz v Londýně. V měsíčníku s ním byl zveřejněn rozhovor o jeho duchovní práci a studiích. Některé jeho náboženské překlady například „Tal, modlitba za rosu“¹⁴³ přeložila pro potřeby magazínu Alice Marxová.

8 Technické údaje časopisu Roš chodeš

V této kapitole jsou popsány technické údaje vydání časopisu *Roš chodeš*, včetně grafiky, čtenářské obce, nákladu a distribuce, ceny a přelomových okamžiků v historii vydávání časopisu.

Grafická úprava Roš chodeš

V roce 2016 vychází časopis *Roš chodeš* ze stále stejné grafické koncepce, kterou vytvořil v roce 1990 akademický malíř a knižní grafik Aleš Krejča. První grafické úpravy proběhly při redakční výměně v květnu 1990. Největší grafická proměna nastala při přejmenování *Věstníku* na *Roš chodeš* v dubnu 1990. Došlo ke zvětšení písma a úpravě rozložení textu na tři sloupce při zachování formátu A4. Novým grafickým prvkem bylo zavedení rámečků pro snazší orientaci při četbě. Jako hlavní grafik časopisu pracoval několik měsíců Marek Hlupý, který byl v roce 1991 vystřídán grafičkou Annou Tomáškovou, která pracuje na místě grafika do současnosti.¹⁴⁴

V rozhovoru o práci pro Rch uvedla, že příprava měsíčníku nebyla jednoduchá. Každé číslo bylo nutné nejprve napsat na stroji na šířku sloupce, poté rozstříhat

¹⁴² ČORNÁ, Tina. Jaroslav Franek: Ježiš sa nikdy nezriekol svojho národa. *SME* [online] . 15.6. 2006 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z : <http://www.sme.sk/c/2763439/jaroslav-franek-jezis-sa-nikdy-n-ezriekol-svojho-naroda.html>.

¹⁴³ WOOD, Bryan. Tal, modlitba za rosu. *Roš chodeš*. 2014, **76**(4), 5.

¹⁴⁴ Anna Tomášková, rozhovor. Praha, 19. 11. 2015. Viz příloha č. 3.

a ústřižky vlepít do připravených maket a zkompletovat je spolu s nadpisy. Nakonec grafik celé číslo vyfotografoval a poslal do tiskárny. Kvůli absenci hebrejské klávesnice bylo nezbytné dopsat ručně tuší hebrejský nápis Roš chodeš na titulní stranu. Ani později, kdy tiskařská technologie prodělala značný vývoj, se grafik nevyhnul psaní hebrejštiny do časopisu ručně. Důvodem byl nekvalitní elektronický font hebrejské abecedy tehdejších redakčních programů. Podobné těžkosti měla redakce i při přípravě Luachů¹⁴⁵, které jsou psány primárně hebrejsky, a hebrejské písmo je nutné kombinovat s klasickou latinskou abecedou.¹⁴⁶

Titulní strana a vnitřek časopisu zůstal až do roku 1994 černobílý. Postupně se začalo používat více barev; nejdříve dvě a posléze čtyři. Časopis Rch byl až do roku 1996 tištěn na obyčejný papír, ale o rok později začal měsíčník vycházet na matné křídě, která mu dodala více časopisecký vzhled. K tomu přispělo i využití ilustrací a grafických prvků doplňující jednotlivé textové útvary v každém čísle. Zejména na titulní straně začaly barevné ilustrace od roku 1995 nahrazovat úryvky z článků, které byly obsahem časopisu. V roce 1998 se barevně odlišily i vnitřní doplňky časopisu (oddělovací bloky, nadpisy článků a drobné ilustrace).

Barevné fotografie uvnitř periodika začaly vycházet z finanční a technických důvodů až v roce 2004. Ilustrace na titulní straně odkazuje buď na hlavní událost obsaženou v čísle časopisu, nebo na některý ze svátků či kulturní událost. V současnosti těží redakce zejména ze spolupráce s americkým grafikem a malířem Markem Podwalem, který navázal spolupráci s Rch již v roce 1991. Před ním kreslil ilustrace do Rch malíř Antonín Sládek. Grafickou úpravu čísla a jeho finální přípravu pro tisk zajišťuje v současné době Anna Tomášková.

Čtenářská obec časopisu Roš chodeš

Redakce *Roš chodeš* ani její zřizovatel Federace židovských obcí nikdy nezkoumali složení čtenářské obce. Analýza publika je tím pádem založena především na zkušenostech současných redaktorů Rch. V obecné rovině lze tvrdit, že znalost čtenářské základny je klíčová pro obchodní a marketingové účely. Pro každé komerčně laděné periodikum je čtenářská obec nezbytným obchodním artiklem pro vyjednávání s potencionálními inzerenty.

---

¹⁴⁵ Židovský kalendář obsahuje přehled židovských svátků a významných dní, týdenní židovský i občanský kalendář v češtině a hebrejštině, synagogální předpisy – minhagim, základní modlitby a požehnání v hebrejštině s českým překladem, adresář a informace o židovských obcích a organizacích.

¹⁴⁶ Anna Tomášková, rozhovor. Praha, 19. 11. 2015. Viz příloha č. 3.

V případě časopisu Rch je ale situace jiná, protože provoz redakce je financovaný Federací židovských obcí a není závislý na externí inzerci. Díky zkušenostem a minimálním personálním změnám v redakci mohou redaktori využívat svou znalost specializovaného převážně židovského publika při výběru témat do jednotlivých čísel. Podle Alice Marxové je jedním z cílů časopisu přinášet čtenářům kvalitní informace s dlouhodobějším přesahem, a proto je nezbytné znát velikost, vlastnosti a sociodemografické rysy publika. Vzhledem k zaměření a velikosti čtenářské obce je nezbytné pro redakci vědět, jak čtenáři měsíčníku reagují a jakým způsobem interpretují mediální obsah.¹⁴⁷ Redaktori Rch klasifikují své čtenáře jako specializované aktivní publikum, které se podílí na obsahu a při každé vydání poskytuje zpětnou vazbu. Média zaměřená na tento typ publika se ve většině případů nesnaží prodat nějaký produkt, ale jde jim o rozdělení populace na smysluplné segmenty.¹⁴⁸

Specializované publikum sebou přineslo vznik specializovaných časopisů (zájmový, vědeckých, duchovních aj.). V případě časopisu je vztah k publiku obzvlášť zajímavý z důvodu, že jeho mediální složku doplňuje i ta mimo mediální. Publikum Rch lze podle základních údajů zařadit do věkové kategorie 60+, ale není příliš homogenní, ale bohatě vnitřně diferenciované.¹⁴⁹ Vzhledem k tomu, že kolem časopisu Rch je i velmi silná komunita, která se pravidelně setkává, umožňuje to redakci velmi dobře pochopit obě tyto složky a odpovídajícím způsobem na ně reagovat.

Náklad a distribuce

Měsíčník *Roš chodeš* nevede žádnou centrální evidenci nákladů, takže výzkum v této oblasti je značně problematický. Pokud se můžeme spolehnout na informace poskytnuté redakcí, tak Rch vycházel do roku 2004 v nákladu cca 2400 kusů. Se vznikem konkurenčních časopisů *Maskil*, *Obecní noviny* a *Židovské listy* a kvůli přesunutí starších čísel na internet (r. 2006) klesl náklad v průměru o 800 kusů. Počet abonentů se pohybuje okolo 1000 a jejich počet je poměrně ustálený, přestože demografické vlivy a úmrtnost čtenářské obce zde hrají zásadní roli. Podle redaktorů většina potomků abonentů žijících v zahraničí neumí česky, a proto je vcelku logické, že v odběru česky psaného časopisu nepokračují. Remitenda měsíčníku je poměrně

---

¹⁴⁷ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. s. 212.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 104-105.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 213.

nízká, měsíčně jí zahrnuje okolo 50 ks. V současné době náklad časopisu mírně stoupá, nová generace židů oceňuje podle redakce komplexnost a informační přesah článků.¹⁵⁰

Distribuce je možná dvěma způsoby, buď čtenáři zvolí jednoduché roční předplatné anebo mohou časopis zakoupit v knihkupectvích - Academia, Oliva, knihkupectví Franze Kafky a v antikvariátech U Anděla, Ztichlá klika, Krajíček a v nakladatelství Kalich. Některé výtisky lze zakoupit i na půdě Lauderových škol.¹⁵¹ Jak už bylo uvedeno, abonenty měsíčníku lze dohledat na celém světě, převážně v Západní Evropě, ale také na Slovensku, Kanadě, Austrálii, Izraeli, Jižní Americe a ve Spojených státech amerických. Starší čísla od roku 2006 je možné stáhnout s dvouměsíčním zpožděním z oficiálních webových stránek Federace židovských obcí.

Cena a přelomové události ve vydávání časopisu

Cena měsíčníku zůstává vzhledem k ekonomickému vývoji a inflaci poměrně nízká. Důvodem je, že jde o komunitní periodikum, které je téměř stoprocentně sponzorováno svým vlastníkem. Zisk není primárním cílem časopisu, a proto periodikum nedává prostor pro reklamu a inzerci. V roce 1990 stál *Roš chodeš*, ještě pod názvem *Věstník* 2 Kč, v lednu o rok později zdražil na 4 Kč. Cena poté zůstala neměnná až do roku 1994, kdy jej bylo možné zakoupit za 5 Kč. Za tři roky nato se jeho cena zdvojnásobila na 10 Kč a v roce 2004 jej bylo možné pořídit za 15 Kč. Aktuální cena (od r. 2012) je 20 Kč.

Za největší mezníky ve vývoji měsíčníku Rch je možné považovat duben 1990, kdy v redakci začali pracovat současní zaměstnanci – Jiří Daníček, Tomáš Pěkný a později Alice Marxová a Anna Tomášková. V červenci 1990 změnil časopis název na *Roš chodeš* a v roce 1996 začal měsíčník postupně vycházet s barevným hlavním nadpisem. S barevnou šálou se zpočátku experimentovalo, než se nadpisy uvnitř a vně měsíčníku ustálily na tmavě červené. Není proto výjimkou, že čtenář v tomto období může narazit na nadpisy v modré, zelené nebo třeba hnědé barvě. Rozšíření obsahu šlo ruku v ruce se zkvalitněním zpracovaného materiálu. Během 15 let časopis narostl až na 24 stran v roce 2005 a od ledna 2013 vychází v 28 stránkové podobě.

---

¹⁵⁰ Alice Marxová, rozhovor. Praha, 16. 11.2015. Viz příloha č. 1.

¹⁵¹ Jiří Daníček, rozhovor. Praha, 5. 2. 2016. Viz příloha č. 2.

Definice čtenářské obce

Primárním cílem měsíčníku *Roš chodeš* není zisk, takže znalost publika z hlediska marketingu a komerce není pro časopis důležitá. Kvůli poměrně malé šíři publika jsou čtenáři redakci více méně známí, a právě proto je zde patrný důraz na formování a utváření postojů. Jedním z cílů je i posilovat ve čtenářích víru v židovské společenství jako takové. Publikum je označení pro institucionalizovaného kolektivního uživatele či příjemce nějakého sdělení. Pro obecnost je nezbytná jednota místa a času, ale pro publikum vystavené účinkům masových médií tato definice neplatí.

Vzhledem k nedostatku informací o stavu a počtu čtenářů časopisu Rch lze brát v úvahu pouze dopisy a zpětnou vazbu od stálých abonentů. Redakce čerpá ze svých zkušeností, které jsou veskrze orientační a nemohou plně nahradit podrobnou analýzu. Na čtenáře Rch je možné vztáhnout dvě definice týkající se publika; elitní publikum, které označuje své členy jako vzdělané, vyhraněné jedince se středním až vyšším vzděláním. Druhým možným označením je publikum specializované, které má jasně vymezenou sféru svého zájmu a je vzhledem k sociodemografickému měřítku výrazně homogenní.¹⁵²

Náboženská a kulturně-duchovní témata odkázala časopis na jasně vymezené publikum. Čtenáře měsíčníku lze označit za spíše aktivní konzumenty výrazně participující na médiem monitorovaném dění. Díky poměrně malé skupině lidí slouží obecně židovská média včetně Rch jako prostor pro vyjádření židovské menšiny.¹⁵³

Vzhledem k tomu, že redaktoři díky svému vyznání akceptují podobné hodnoty jako jejich čtenáři, je poměrně snadné zmapovat potřeby židovského publika a efektivně na ně reagovat. Je nesmírně důležité mít ujasněnou cílovou skupinu, na kterou chce médium cílit, novináři musí znát hodnotové žebříčky svých čtenářů a nabídnout jim adekvátně zpracované informace uspokojující jejich zájem.¹⁵⁴

Co se týče role názorových vůdců tzv. opinion leaders, tak židovská obec jich nabízí nepřeborné množství. Prostor pro vyjádření tak dostává pouze několik z nich. Mezi ně se řadí vrchní zemský rabín Karel Efraim Sidon, Vrchní pražský rabín David Peter, Předseda FŽO Petr Papoušek, tajemník ŽOP Tomáš Kraus, ředitel Židovského muzea v Praze Leo Pavlát aj.

---

¹⁵² JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. s. 94-95.

¹⁵³ Tamtéž, s. 104.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 106.

9 Maskil - Založení židovské liberální kongregace Bejt Simcha (Dům radosti)

Toto periodikum vydává židovská kongregace Bejt Simcha, přidružený člen Federace židovských obcí. Jeho jméno odkazuje na židovskou historii. V 18. a 19. století se tak nazývali stoupenčí židovského osvícenství (haskaly).¹⁵⁵ Maskil znamená v překladu vzdělanec a přívrženec haskaly. Jak v rozhovoru uvedla Kateřina Weberová: „Připadalo nám to případné pro časopis reformní komunity, která na toto hnutí navazuje, a také jsme samozřejmě směřovali k vzdělávací roli časopisu.“¹⁵⁶

Členové komunity zastávají liberální postoje a organizace je od roku 1992 členem evropské sekce World Union Progressive Judaism (WUPJ) – Světové unie progresivního judaismu. Během osmdesátých let se scházeli lidé z různých židovských komunit z Čech a Slovenska na výročních seminářích pořádaných Sylvii Wittmannovou v jejím domě v severních Čechách. Nejdůležitějším z nich byl seminář rabínky Joan Friedmanové, která tehdy studovala v Praze.¹⁵⁷ K faktickému založení Bejt Simcha však došlo až po roce 1989. O čtyři roky později se organizace nechala zaregistrovat jako občanské sdružení. Mezi zakládající členy patří Joan Friedmanové, Sylvie Wittmannová a Otto Rott.

V roce 2001 se komunita rozhodla vydávat pravidelný věstník *Maskil* (Vzdělanec). Redakce se tehdy skládala ze šéfredaktorky Ireny Douskové, dále v redakci pracovali Kateřina Weberová, Michal Foršt, David Koutecký, Věra Razáková a Michal Spěvák. Od roku 2006 došlo k několika změnám a do čela časopisu se tehdy dostal Milan Kalina. Do redakční rady zasedli Michal Foršt a Jitka Nováková.¹⁵⁸ Za složení redakce a redakční rady zodpovídá přímo představenstvo o. s. Bejt Simcha. Kateřina Weberová v rozhovoru zmínila, že Maskil fakticky nemá šéfredaktora a redakci vždy tvořili pouze dva stálí redaktori. Po určitou dobu pracoval pro časopis obsahový a technický redaktor nebo vedoucí vydání apod. Nicméně pro oficiální záležitosti bylo nezbytné zvolit šéfredaktora. V této funkci se vystřídal postupně: Kateřina Weberová (2001 - dodnes), Irena Dousková (2001-2004), Milan Kalina (2004-

¹⁵⁵ Portál [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3475>

¹⁵⁶ Kateřina Weberová, rozhovor. Praha, 21. 2. 2016. Viz příloha č. 6.

¹⁵⁷ SCHREIBEROVÁ, Zuzana. *Tragédie pronásledování, romance úspěchu. Historické narativy a politiky identity současných pražských židovských komunit*. Praha, 2013. Diplomová práce. s. 32.

¹⁵⁸ SPAL, Karel. Židovská menšina věstník Maskil. *Analýza periodik vydávaných organizacemi národnostních menšin* [online]. 2009 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/Mensiny-media/analiza_casopisu.pdf.

2012), Pavel Kuča (2012-2014), Ruth Weiniger (2014 - dosud). Poslední jmenovaná pomáhá s administrativními záležitostmi.

Stručné informace o společnosti

Společenství Bejt Simcha je v současné době neformálně vedeno Sylvii Wittmannovou. Na základě liberálního přesvědčení postupně objevuje hloubku židovských náboženských tradic. „*Progresivní židovství tak i na poli lékařské etiky reflektuje vlastní náhled na židovství, ve kterém nikdy nenastal klidový stav, nýbrž stálý pohyb spějící kupředu, někdy pomaleji, někdy rychleji. Uznáváme dynamicky se vyvíjející charakter židovství, který je uložen v jeho tradici. Dědictví tradice a výzvy moderní doby tak kráčí ruku v ruce.*“¹⁵⁹

Organizace pracuje i s tzv. nehalachickými židy, tedy těmi, kdo nemají židovskou matku, ale cítí sounáležitost s judaismem. Bejt Simcha pravidelně působí pouze v Praze ve vlastních prostorách v Mánesově ulici číslo 8, ale má řadu příznivců i v jiných českých a moravských městech. V Praze také provozuje odpolední židovskou školu Bejt Elend. V roce 2001 se společenství Bejt Simcha podařilo získat pro stálou spolupráci izraelského rabína Moshe Yehudai-Rimmera, který žije ve Velké Británii, ale do ČR často dojíždí.¹⁶⁰

Technické údaje a jazyková úroveň

Časopis vychází, jak už bylo zmíněno, s měsíční periodicitou, ve formátu A4 a má v současnosti okolo 20 stran. Nicméně jednou ročně vyjde dvojčíslo a počet stran pak může být téměř dvojnásobný. V počátcích měl magazín přibližně 15 a v tištěné verzi 16 stran. Časopis je publikován v českém jazyce, pouze u odborných termínů je použit přepis do hebrejštiny s českým překladem. Ve většině případů se jedná o publicistickou formu psaní, pouze u náboženských a duchovních témat jsou texty napsané edukativním stylem. Téměř výhradní používání českého jazyka je dáno historickým vývojem židovské komunity v Čechách a na Moravě. Grafickou stránku zajišťuje studio Trilabit.

9.1 Externí přispěvatelé

Ke stálým přispěvatelům patří na prvním místě český rabín žijící v Izraeli Daniel Mayer. Jeho texty jsou stálou součástí časopisu již od jeho počátků. Mnoho textů

¹⁵⁹ KUČERA, Martin. Krátce. *Maskil*. 2006, 7(5), 1.

¹⁶⁰ ORGANIZACE BEJT SIMCHA – Oficiální stránky [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <<http://www.bejtsimcha.cz/>>.

v časopise publikovala i jeho žena Hana Mayerová. Další autoři se počítají na desítky a je složité je všechny vyjmenovat. Obecně mezi ně patří lidé z mimopražských židovských obcí, rabíni, čeští i zahraniční studenti, odborníci na různá témata (např. literatura, orální historie, šoa, Izrael).

Tomáš Kučera (*1971)

Původní profesí biochemik, byl v roce 2006 jmenován za prvního reformního rabína českého původu. Studoval mj. ve Spojených státech a Německu. Po roce studií v Jeruzalémě se rozhodl přestoupit na nově založenou Abraham Geiger College, kde získal i rabínskou formaci. V roce 2006 byl jedním ze tří rabínů ordinovaných na německém území od konce druhé světové války. Na stránkách měsíčníku řeší otázky duchovní i vědecké. Zajímavým příspěvkem je článek o genetice a judaismu.¹⁶¹

Sylvie Wittmannová (*1956)

Zakladatelka reformní komunity Bejt Simcha. Vystudovaná restaurátorka, která po sametové revoluci založila agenturu Wittmann Tours, zaměřenou na židovské turisty především z USA. V osmdesátých letech pořádala semináře na téma judaismus, na jejichž tradici navázalo i založení komunity Bejt Simcha. Předsedkyní komunity a reprezentantkou reformních židů ve Federaci byla až do roku 2010.

Financování, distribuce a cena

Časopis *Maskil* lze získat zcela zdarma v elektronické podobě na internetu¹⁶² nebo v tištěné podobě za cenu poštovného. Podle informací v tiráži jde v případě České republiky minimálně o 250 Kč.¹⁶³ *Maskil* je od roku 2003 příjemce dotací z programu Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin (MK ČR), dále je podporován Nadačním fondem pro oběti holocaustu, Holandským humanitárním fondem, Federací židovských obcí v ČR. Na jeho vydání mohou přispět i drobní dárci. Tištěná verze *Maskilu* vyšla v roce 2007 v počtu přibližně 800 kusů. V roce 2016 došlo k mírnému poklesu nákladu na 650 výtisků. Podle současné šéfredaktorky Kateřiny Weberové lze mluvit o úspěchu, protože celá komunita Bejt Simcha má přibližně 100 členů.¹⁶⁴

¹⁶¹ KUČERA, Martin. Judaismus a výzkum kmenových buněk. *Maskil*. 2006, 7(5), 6.

¹⁶² Oficiální stránky Maskilu [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <www.maskil.cz>

¹⁶³ Tiráž. *Maskil*. 2015, 15(2), 20.

¹⁶⁴ Kateřina Weberová, rozhovor. Praha, 21. 2. 2016. Viz příloha č. 6.

V roce 2010 čelil časopis finančním těžkostem a v jubilejním desátém ročníku prosil čtenáře o sponzorské dary. Vzhledem k ekonomickým problémům vyšel *Maskil* (2010-2011) pouze osmkrát. „*V prvních dnech Nového roku 5771 se k Vám obracím s informacemi o současné situaci, která výrazně ohrožuje náš měsíčník MASKIL. Všeobecná finanční krize se odráží v úsporných opatřeních, která se zavádí postupně jak ve státních institucích, tak i v soukromých firmách a různých neziskových organizacích, včetně nadací. Bohužel ani Bejt Simcha se této zhoršené situaci nevyhnula a náš rozpočet je velmi ohrožen [...] Rádi bychom Vás, naše věrné čtenáře, požádali o spolupráci. Jistě máte mnoho dobrých známých a někteří z nich i podnikají. Uvítali bychom z jejich strany zájem o inzerci, která by nám alespoň částečně mohla pomoci. Budeme samozřejmě vděční i za jakékoliv dobrovolné příspěvky.*“¹⁶⁵

Výtisky jsou distribuovány mezi čtenáře nikoliv poštou, ale prostřednictvím osobního odběru. Časopis je mimo jiné určen široké kulturní veřejnosti, studentům teologie a členům ostatních židovských komunit. Cílem časopisu je oslovit co nejširší okruh čtenářů – členy židovských obcí všech věkových kategorií, sympatizanty, vysokoškolské studenty judaistiky a obecně zájemce o historii a kulturu.

Věstník je možné získat na některé z kulturních akcí organizovaných kongregací Bejt Simcha nebo při každodenních programech pořádaných Vzdělávacím a kulturním centrem Židovského muzea (VKC). Studenti mohou časopis získat přímo na půdě židovské školy. Mezi další místa, kde lze *Maskil* získat patří Domov sociální péče Hagibor, obecní jídelna na ŽOP, společenský klub. Časopis je roznášen většinou dobrovolníky¹⁶⁶ a poštou zasílán všem židovským spolkům a organizacím v ČR (v počtu od 1 do 30 kusů podle počtu členů obce), vybraným knihovnám, do židovské školy a do vybraných pražských knihkupectví a na některé vysoké školy.

---

¹⁶⁵ KALINA, Milan. Milí čtenáři. *Maskil*. 2010, **10**(10), 7.

¹⁶⁶ SPAL, Karel. Židovská menšina věstník *Maskil*. *Analýza periodik vydávaných organizacemi národnostních menšin* [online]. 2009 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/Mensiny-media/analyza_casopisu.pdf.

Struktura periodika

I když je kongregace Bejt Simcha orientovaná liberálně, většina článků se zabývá náboženskou tematikou, která zaujímá přibližně 5 stran v každém čísle, tj. 25 % z celkové plochy. Jedná se především o autorské články reformního rabína Kučery, bývalého rabína Mayera a Hany Mayerové. Do této kategorie můžeme zahrnout i články a překladovou rubriku Kateřiny Weberové s názvem **Čtení pro děti a jejich rodiče** a **Průvodce židovským rokem**. Velice významným přispěvatelem byl také Milan Kalina, který spíše než náboženské upřednostňoval žurnalistické pojetí a jeho doménou bylo psaní nekrologů.

Druhou kategorií lze označit slovem „ostatní“. Obsahuje pestrou paletu článků od politických témat přes kulturu a vzdělání v neposlední řadě také informace o židovských spolcích a iniciativách. Do této kategorie můžeme zařadit i pravidelnou dvoustránkovou rubriku knižních recenzí (**Literatura nejen s Davidovou hvězdou**), do které přispíval zejména Milan Kalina. Pravidelně se opakují i jednostránkové rozhovory nebo portréty židovských osobností. V průměru jedna strana je věnována problematice antisemitismu, holocaustu, rasismu a zahraničním událostem.¹⁶⁷ Podle současné šéfredaktorky Kateřiny Weberové je hlavním úlohou *Maskilu* pestrost žánrů – tedy rozhovory, reportáže, eseje, povídky, ankety, naučné články a v poslední době i křížovky.¹⁶⁸ Velice často se publikují obsáhlé kulturní programy.

Informační zdroje se při psaní článků značně liší a nelze je zobecnit. O rozšíření časopisu nebo změně periodicity zatím redaktoři neuvažují, v současné době pracují v redakci pouze dva novináři na částečný úvazek. Vzhledem k tomu, že se jedná o měsíčník, není hlavní náplní časopisu aktuální zpravodajství. Nicméně se redaktoři snaží pravidelně sledovat podstatné informace o židovské politice a kultuře v Izraeli, ČR a jinde. Články a zajímavosti ze světa měsíčníku zprostředkovávají zejména externí přispěvatelé.¹⁶⁹ Důležitou součástí obsahu jsou texty zabývající se náboženstvím. Jde o pravidelný cyklus textů a seriálů, které se věnují židovským svátkům a modlitbám.

---

¹⁶⁷ SPAL, Karel. Židovská menšina věstník Maskil. *Analýza periodik vydávaných organizacemi národnostních menšin* [online]. 2009 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/Mensiny-media/analyza_casopisu.pdf.

¹⁶⁸ Kateřina Weberová, rozhovor. Praha, 21. 2. 2016. Viz příloha č. 6.

¹⁶⁹ Tamtéž.

Dostupnost periodika

Jak už bylo zmíněno, časopis *Maskil* je volně dostupný na internetu. Starší čísla do roku jsou vyrobena v klasickém HTML a PHP formátu a k jejich čtení stačí pouze prohlížeč. Od roku 2003 jsou však všechna čísla publikována v PDF. Zlepšila se tak dostupnost i grafická úroveň celého periodika.¹⁷⁰

10 Přehled dalších židovských médií v ČR

V této kapitole je uveden přehled vybraných židovských periodik, která pravidelně vycházejí nebo vycházely v Čechách a na Moravě. Zařadil jsem mezi ně časopisy vydávané jednotlivými obcemi, měsíčníky židovských spolků a kongregací a v neposlední řadě také Židovskou ročenku, spolu s nakladatelstvími Sefer, P3K a Židovský tiskový informační servis. Každá podkapitola obsahuje stručný popis a zaměření média a představuje i jednotlivé rubriky spolu s redakcí a redakční radou. Některé vybrané časopisy slouží jako interní, neprodejná média určená výhradně jako komunikační platforma pro členy židovských komunit.

10.1 Obecní noviny (ON)

Obecní noviny vydává Židovská obec v Praze (ŽOP) jako interní, neprodejnou publikaci pro své členy. V únoru 2004 vyšlo první číslo, které nahradilo předchozí tiskovinu *Informace ze života pražské židovské obce*.¹⁷¹ Jejich vznik inicioval bývalý předseda obce Tomáš Jelínek,¹⁷² který jmenoval do čela redakce novinářku a spisovatelku Lídu Dráskou.¹⁷³ Ta posléze přizvala ke spolupráci Lídu Sidejovou a Janu Klimentovou.¹⁷⁴ Do té doby se situací na obci zabýval pouze měsíčník *Roš chodeš*, který ale historicky patří k médiím komentujícím dění v celé Federaci židovských obcí a ŽOP tak neměla do roku 2004 žádný vlastní interní zpravodaj.

¹⁷⁰ Jak číst *Maskil*, *Maski*, [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <<http://www.maskil.cz/index.php>>.

¹⁷¹ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, s. 10-11.

¹⁷² Tomáš Jelínek *1968; vystudovaný ekonom, působil v týmu prezidenta Václava Havla. Od roku 2001 do roku 2005 byl předsedou Židovské obce pražské. Při jeho působení došlo ke krizi na pražské obci, následkem čehož byl v roce 2005 odvolán z funkce. V současné době působí v oblasti public relations a je předsedou občanského sdružení Magen. Je rovněž aktivním členem Spolku akademiků Židů.

¹⁷³ Jana Dráská (1930-2009) bývalá novinářka a spisovatelka, členka ŽOP. Podílela se na několika publikacích, mezi nejvýznamnější patří "Ptaly se : Proč? - Ukrývané děti vzpomínají" (2008) a "Bojovali na všech frontách" (2007). Také spoluzaložila ŽL, ve kterých pracovala jako šéfredaktorka v letech 2005-2009.

¹⁷⁴ Před 10 lety vyšly první *Obecní noviny*. In: *Židovské listy-Redakční blog* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <<http://zidovskelisty.blog.cz/1402/pred-10-lety-vysly-prvni-obecni-noviny-prazske-zidovske-obce>>.

Během krize na ŽOP využívaly obě strany konfliktu ON pro ostrou výměnu názorů a slovní útoky. Ve chvíli, kdy zvítězila strana Platforma - Obec pro všechny, došlo v ON ke změně šéfredaktora a vítězové pověřili vedení ON novináře Milana Kalinu. Tento krok tvrdě zkritizovalo poražené hnutí Koalice pro demokratickou věc, která odmítla nastolené změny a pokračovala ve vydávání Samizdatu Obecní noviny.¹⁷⁵ Ten později přešel pod nově založené *Židovské listy*, které od ON převzaly jak grafickou podobu, tak kontakty na čtenáře.

Milan Kalina vedl redakci ON až do roku 2011, kdy funkci šéfredaktora převzal na žádost obce Petr Balajka¹⁷⁶. Noviny vycházejí pravidelně jak v tištěné, tak v elektronické podobě, která je umístěná na stránkách ŽOP v sekci s omezeným přístupem. Spolu s elektronickou verzí vycházel také anglicky psaný *Jewish Newsletter*, který měl za úkol informovat zahraniční členy o dění v obci.¹⁷⁷ Nicméně pro nedostatek podkladů a zájmu bylo vydávání *Jewish Newsletteru* zastaveno. Grafická verze *Obecních novin* vychází z korporátního designu ŽOP,¹⁷⁸ ale za současný vzhled zodpovídá Petr Balajka šéfredaktor a grafik v jedné osobě.¹⁷⁹

Časopis se věnuje zejména klíčovým aktivitám Židovské obce pražské, ale pod novým vedením doznal obsahových změn. Nový šéfredaktor rozhodl přiblížit časopis čtenářům prostřednictvím dojemných životních příběhů obětí holocaustu.

Velice oblíbenou rubrikou je **Káva o čtvrté**, která pravidelně informuje o posezení s osobnostmi z umělecké, vědecké, ekonomické či duchovní sféry. Nový občanský rok 2016 zahájil v cyklu pořadu Kávě o čtvrté spisovatel a ředitel Židovského muzea v Praze Leo Pavlát. Diskusní program probíhá pravidelně ve čtvrtek v 16:00 v prostorách Pražské židovské radnice. Vstup je pouze pro členy ŽOP nebo pro pozvané. V roce 2015 navštívili diskuzi mj. Šimon Pánek, Martin Rozumek, Karel Hvižd'ala, František Koukolík a další.¹⁸⁰

Významnou rubrikou jsou také **Zprávy z reprezentace**, které obsahují tiskové informace z vedení obce. Sekce je rozdělena na dva strohé sloupce bez grafických

¹⁷⁵ HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu: čeští a slovenští židé po roce 1945*. Praha: G plus G, 2007. s. 270-271.

¹⁷⁶ Petr Balajka (*1958); absolvoval bohemistiku na Filozofické fakultě UK. Před rokem 1989 pracoval jako nakladatelský redaktor. Dnes vedle ON působí i jako šéfredaktor časopisu *Dia život*. Pod pseudonymem Petr Eidler vydal i několik detektivek jako *Kritická noc*, *Jáma*, *Muž na špinavou práci*, *Sebranka*. Pod vlastním jménem vyšel v roce 2006 jeho román *Viktor a Lady ze Shalottu*.

¹⁷⁷ ŽIDOVSKÁ OBEC V PRAZE. *Výroční zpráva 2014* [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.kehilaprag.cz/cs/stranka/obec/vyrocnj_zpravy>.

¹⁷⁸ Tiráž, *Obecní noviny*. 2015, 13(2), 3.

¹⁷⁹ Petr Balajka, rozhovor. Praha, 11. 2. 2016. Viz příloha č. 4.

¹⁸⁰ BALAJKA, Petr. Budoucnost Evropy? Aneb třikrát káva o čtvrté. *Obecní noviny*. 2015, 13(3), 26-27.

doplňků, ale je bohatá z hlediska informací. Na straně pět lze najít barevně oddělenou část s názvem **Psychokoutek paní Goldy**. Píše ho Zuzana Peterová, psychologka a spisovatelka, která se na obci stará o seniory a přeživší holocaustu. Příběhy z jejího pera jsou sice mravoučné, ale mezi ženským publikem získaly značnou oblibu.

Rubrika **Úvahy nad Sidurem** přináší polemiky a komentáře nad židovskou modlitební knihou. Texty do ní pravidelně píše bývalý pražský rabín Karol Efraim Sidon. Úvahy jsou často prokládány psanou hebrejštinou, u které v mnoha případech chybí přepis do latinky. V každém čísle ON je volně vložena příloha **Rabínský list**, která obsahuje nejrůznější příběhy a polemiky týkající se židovské víry. Objevuje se zde také série vyprávění s názvem „Talisman“, jejímž autorem je Chaim Cigan, pseudonym rabína Karola Sidona. Ilustrace k příběhu tvoří Carolina Sidon a celou neprodejnou přílohu vydává rabinát Židovské obce v Praze.¹⁸¹ V ON je dále vyhrazen prostor Lauderovým školám, jejichž tiskové oddělení dodává každý měsíc dvoustranu popisující činnost a úspěchy studentů. Školy prostřednictvím ON nabízejí studentům rozličné programy, jako jsou zkoušky nanečisto, IQ testy, aj. Obsahem dvoustrany jsou i filozofická a literární okénka, ve kterých je žákům představena metoda židovského filozofování. „*Když něco víš, tak to víš, ale když si myslíš, tak to nevíš, ale jsi o tom přesvědčený. Takže když si někdo o něčem cokoliv myslí, tak to neví, ale zároveň není ochoten se nechat přesvědčit o názoru opačném.*“¹⁸²

Důležitou sekci je rubrika **Zprávy z rabinátu**, kde lze dohledat téměř všechny významné akce, na kterých se podílel pražský rabinát. Velice oblíbenou, ale také poměrně kontroverzní součástí měsíčníku je rubrika **Mazl Tov**. Ta zveřejňuje jména a data narození nejstarších členů obce, kteří slaví v konkrétním měsíci narozeniny. Členové ŽOP musí splňovat věkový limit 80 let, aby mohli být v rubrice zmíněni.¹⁸³ Kvůli této sekci nejsou *Obecní noviny* určeny k volné distribuci mezi nečleny obce. Pod sekci **Mazl Tov** je často zveřejněn nekrolog nebo vzpomínka na nedávno zemřelého člena ŽOP. Na straně dvacet jsou k vidění volnější příspěvky jako třeba oddíl anekdot s názvem „Ještě stále se na sekretariátu občas bavíme“.¹⁸⁴ Pravidelným příspěvkem je i kulturní program Židovského muzea v Praze, kde jsou stručně zaznamenány plánované prohlídky a výstavy.

¹⁸¹ Rabínský list, číslo 74. *Obecní noviny*. 2015, **13**(3).

¹⁸² POLÁKOVÁ, Irena. Lauderovy školy. *Obecní noviny*. 2015, **13**(5), 9.

¹⁸³ Petr Balajka, rozhovor. Praha, 11. 2. 2016. Viz příloha č. 4.

¹⁸⁴ BECKOVÁ, Helena. Ještě stále se na sekretariátu občas dobře bavíme. *Obecní noviny*. 2015, **13** (3), 20.

K zahraničním občasným přispěvatelům lze zařadit paní Zuzanu Fried-Preissovou, Helenu Kanyar-Becker a Karla Šlinga¹⁸⁵. Nicméně podle slov šéfredaktora Balajky nejde v případě externích redaktorů o soustavnou publikační činnost. Články v ON nejsou honorované, takže většinu textových příspěvků zpracovává sám Petr Balajka.¹⁸⁶

Obecní noviny vycházely v roce 2015 za přispění ŽOP a Nadačního fondu obětím holocaustu. Přestože jde o interní tiskovinu, čísla od roku 2005 jsou uložena v Národní knihovně.¹⁸⁷

10.2 Zpravodaj Židovského muzea v Praze

Zpravodaj vychází pravidelně čtyřikrát ročně a informuje o dění v Židovském muzeu v Praze. Obsahem periodika, které má proměnlivý počet stran, jsou kulturní a vzdělávací akce pořádané na půdě muzea. Přípravu *Zpravodaje* má na starost Kateřina Honskusová, vedoucí odboru PR a Jiří Tejkal, odborník na marketing a fundraising.¹⁸⁸ *Zpravodaj* přináší tipy na nové expozice, publikace a akce, které nějakým způsobem ovlivňují dění v ŽOP. Zpravodaj je k dispozici online (od r. 1996) na stránkách Židovského muzea v Praze. Ještě donedávna vycházel *Zpravodaj* ve dvoujazyčné verzi, česko-anglicky. Čtenáři zde kromě kultury mohou číst i medailonky významných židovských představitelů a v neposlední řadě také nekrology nedávno zesnulých. Zatímco počáteční vydání bulletinu obsahovalo pouze strohý text, v současné době jsou zprávy obohaceny o barevné fotografie a ilustrace. *Zpravodaj* dále obsahuje několik pravidelných¹⁸⁹ rubrik: **Končící výstava, Připravovaná výstava, Kulturní akce a přednášky ŽMP, Nové publikace, Zprávy z muzea, Významné návštěvy.**¹⁹⁰ Grafické zpracování nemá zcela jednotný styl, i když v posledních letech ŽMP zapracovalo na vizuální stránce celého periodika.

---

¹⁸⁵ Syn popraveného Otty Šlinga, který se zabývá dokumentací procesu.

¹⁸⁶ Petr Balajka, rozhovor. Praha, 11. 2. 2016. Viz příloha č. 4.

¹⁸⁷ SCHREIBEROVÁ, Zuzana. *Tragédie pronásledování, romance úspěchu....* Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, s. 19.

¹⁸⁸ Židovské muzeum v Praze. *Zpravodaj* [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.jewishmuseum.cz/pro-media/zpravodaj>.

¹⁸⁹ Některé rubriky se objevují pouze nepravidelně a nemají jednotný tvar a obsah. Neplatí zde sjednocený přístup.

¹⁹⁰ *Newsletter ŽMP* [online]. 2016, 1 [cit 2015-11-15]. Dostupné z: http://c.jewishmuseum.cz/files/newsletter/1_2016_CZ.pdf.

10.3 Hatikva (Naděje) – Zpravodaj Židovské liberální unie v České republice

Vycházel nepravidelně a měl proměnlivý počet stran. Sloužil jako zpravodaj Židovské liberální unie (ŽLU) v České republice. V roce 2006 měla redakce toto složení: František Fendrych, Jiřina Nováková, Benjamin Kuras, Tomáš Květák, Jona Rott, Viktor David Schwarcz a Jana Ondráčková.¹⁹¹ Ministerstvo kultury zaevidovalo časopis v červenci 2000 a jeho činnost byla oficiálně ukončena v dubnu 2009.¹⁹² Z roku 2006 je na internetu zveřejněné poslední číslo.¹⁹³ V rámci *Hatikvy* publikovali např. Benjamin Kuras, Michal Spevák, Irena Dousková, Sylvie Wittmannová, Martin Hron a mnozí další. Periodikum kromě tradičně židovských témat seznamovalo své čtenáře s tématem reformního judaismu, a to v různých formách, například i pomocí citátů reformních rabínů. Objevují se i články vyzývající k podpoře Rómů, mnohé z nich se snaží upevnit židovskou identitu. Na stránkách *Hatikvy* probíhal také spor Benjamina Kurase s rabínem Sidonem, kteří využili toto medium pro výměnu názorů.¹⁹⁴ Židovská liberální unie v současné době publikuje články na stránkách čtvrtletníku *Židovské listy*, který spadá pod spolek Magen.

Vznik a činnost Židovské liberální unie

Za prvotní impuls pro vznik ŽLU je považován článek Benjamina Kurase zveřejněný na podzim roku 1999. Autor v něm kritizuje české a slovenské židy za nesprávný postup při praktikování judaismu a za kritický postoj k ostatním alternativním směrům. Jediný rozšířený proud v ČR byl podle B. Kurase ortodoxní forma židovství. Politický pluralismus by podle představitelů ŽLU umožnil židům ukončit monopol kehily na jejich duchovní život.¹⁹⁵ Židovská liberální unie měla za úkol fungovat jako platforma pro alternativní judaistické proudy, které neměly ambici stát se dominantní silou celého liberálního hnutí. ŽLU zpočátku plnila funkci tzv. „kolektivního člena“, kdy prvním členem byla kongregace Bejt Simcha a občanské sdružení Bejt Holešov, ale poté unie od tohoto konceptu upustila.

¹⁹¹ Židovská liberální unie v České republice. *Hatikva* [online]. 2006, 6(6), 4 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://zlu.cz/stare_novin/hatikva/2006/ZLU_HATIKVA_2006_01.pdf>.

¹⁹² MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/scripts/modules/catalogue/list.php?catalogueID=1&lid=1>>.

¹⁹³ Židovská liberální unie v České republice. *Hatikva* [online]. 2006, 6(6), 4 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://zlu.cz/stare_novin/hatikva/2006/ZLU_HATIKVA_2006_01.pdf>.

¹⁹⁴ HANOUSKOVÁ, Jana. *Hledání identity současných pražských židovských kongregací*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, s. 74.

¹⁹⁵ SCHREIBEROVÁ, Zuzana. *Tragédie pronásledování, romance úspěchu....* Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, s. 33-34.

Představitelé ŽLU v čele se současným předsedou Fratiškem Fendrychem¹⁹⁶ si stěžovali, že už od svého vzniku (1999) organizace přežívá na okraji české židovské společnosti. Její provoz funguje na bázi příspěvků a dobrovolných aktivit. ŽLU prohlašuje, že nemá ani jednoho placeného zaměstnance a nevyvíjí žádné podnikatelské aktivity. Občasnou finanční pomoc získává pouze od londýnské kongregace Finchley Reform Synagogue (FRS), ve které působí i jeden ze zakladatelů unie Benjamin Kuras.¹⁹⁷ V současné době se ale situace zlepšuje, po dohodě s vrchním pražským rabínem Davidem Peterem, může ŽLU využívat pro pravidelné šabatové bohoslužby prostory Vysoké synagogy.¹⁹⁸ ŽLU je členem World Union For Progressive Judaism a přidruženou kongregací Federace židovských obcí.¹⁹⁹

V současnosti organizace pořádá pravidelné bohoslužby, oslavy svátků, hodiny biblické hebrejštiny a pečuje o židovské památky. ŽLU je jedním z partnerů festivalu židovské kultury a spolu s židovským sportovním spolkem Hakoach pořádá cyklistické výlety do Terezína s názvem „Cesta ke svobodě“. Při svých kulturních aktivitách spolupracuje unie rovněž se Spolkem akademiků Židů, občanským sdružením Magen, organizací Hidden Child a Spolkem židovských vojáků a odbojářů.²⁰⁰

Hnutí také vyvíjí překladatelskou a literární činnost, například jeden z jejich představitelů Thomas Salamon přeložil společně s Benjaminem Kurasem Sidur a pesachovou Hagadu ŽLU. Dále členové ŽLU dávají jasně najevo své názory a postoje. Zpravodaj *Hatikva* mimo jiné akcentuje jejich vyhraněné postoje ohledně projevů antisemitismu a rasismu.²⁰¹ Oficiální stránky organizace dokonce považují aktivní obranu židovské pospolitosti za jeden z klíčových úkolů celé organizace. Dalším z celé řady cílů Židovské liberální unie je ukázat alternativní přístupy v židovském náboženském a kulturním životě. K liberalismu se hlásí i Židovský liberální klub²⁰², který se soustředí kolem postavy Fedora Gála.²⁰³

---

¹⁹⁶ František Fendrych (*1952) Pracovník Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR.

¹⁹⁷ Židovská liberální unie v České republice. *Hatikva* [online]. 2006, 6(6), 4 [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: < http://zlu.cz/stare_novin/hatikva/2006/ZLU_HATIKVA_2006_01.pdf>.

¹⁹⁸ Židovská liberální unie v ČR [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: < <http://www.zlu.cz/>>.

¹⁹⁹ *Současný judaismus u nás* [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: < <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3475>>.

²⁰⁰ SCHREIBEROVÁ, Zuzana. *Tragédie pronásledování, romance úspěchu....*Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, s. 33-34.

²⁰¹ Židovská liberální unie v České republice. *Hatikva* [online]. 2006, 6(6), 4 [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: < http://zlu.cz/stare_novin/hatikva/2006/ZLU_HATIKVA_2006_01.pdf>.

²⁰² *Současný judaismus u nás* [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: < <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3475>>.

10.4 Chajejnu, Náš život - List židovské obce Olomouc

Vychází od roku 2008 jako interní periodikum pro členy olomoucké židovské obce. S návrhem na jméno časopisu přišla Renáta Gregorová a Židovská obec Olomouc zažádala NFOH - Nadační fond obětem holocaustu o příspěvek na časopis z programu Budoucnost. Po schválení rozpočtu vypsal vedení obce pro členy soutěž o název periodika a z předložených návrhů vybralo nakonec označení *Chajejnu* חיינו – *Náš život*. S nápadem založit časopis přišel místopředseda židovské obce Tomáš Hrbek, v souvislosti s časopisem Univerzity Palackého v Olomouci, na který jako kancléř univerzity dohlížel.

Za korektury zodpovídá D. Hrbková a L. Topolská. Redakce začínala ve složení jeden redaktor a dvě korektorky. O obsazení redaktora rozhoduje představenstvo obce. V současné době působí na této pozici Jiří Arje Klimeš. Tištěný náklad je velmi malý, dělá cca 70 kusů a posílá se většinou poštou starším členům obce. Jinak je časopis distribuován podle emailové databáze. Tam se počet abonentů pohybuje přibližně od 200-300. Přibližně 10-20 výtisků je k dispozici přímo v sídle obce. Finančně se na *Chajejnu* podílí podle pana Klimeše pouze Židovská obec Olomouc. O komerční inzerci se zatím neuvažovalo. Časopis cílí na členy a příznivce Židovské obce Olomouc, včetně jejich zahraničních příbuzných. Oblíbeným žánrem současného šéfredaktora je fejeton a rozhovor, oba považuje za kreativní a dynamické novinářské žánry.

Zpravodaj nemá jednotné uspořádání ani strukturu. Některá čísla mají náznak pravidelných rubrik (např. **Ze života obce**, **Ze židovského humoru a Obsah zpráv**), ale většinou jsou zprávy publikovány neutříděné. Pravidelným obsahem časopisu bývají pozvání na slavnosti, duchovní setkání a kulturní akce pořádané v rámci olomoucké židovské obce. Čtenáři mohou také číst medailonky obětí holocaustu nebo upoutávky na nově vydané knihy s židovskou tematikou.²⁰⁴

---

²⁰³ Doc. Ing. Fedor Gál, DrSc. (*1945 Terezín) je slovenský politik, sociolog, prognostik a podnikatel židovského původu, žijící v České republice.

²⁰⁴ Jiří Arje Klimeš, dotazník. Olomouc, 5. 5. 2016. Viz příloha č. 7.

10.5 Židovské listy (ŽL)

Současný měsíčník nemá podle slov Tomáše Jelínka nic společného s týdeníkem (*Judisches Nachrichtenblatt*) vydávaným pod nacistickým dohledem za druhé světové války. *Židovské listy* vznikly jako alternativní médium, které se ostře vymezilo proti oficiální interpretaci politické situace na Židovské obci v Praze mezi lety 2004 a 2005. Čtenáři zde mohou nalézt odlišný pohled na krizi, která nakonec vyústila v odvolání vedení ŽOP. ŽL začaly vycházet jako samizdat *Obecních novin* (ON) a podle slov Tomáše Jelínka jsou nezávislým médiem, které má přispět ke kultivaci židovské pospolitosti v ČR. „*Byl to pokus, zda svobodné informace mohou měnit i malou komunitu několika tisíc lidí. Uplynulé roky ukazují, že ano.*“²⁰⁵

Redakce ŽL ve svém prvním čísle zdůrazňuje, že programově navazuje na původní projekt ON se zachováním původního grafického i obsahového formátu. „*Své trvalé místo bude mít v Židovských listech historie židovské komunity a to nejen ve člancích týkajících se historických budov a míst. Budou především o lidech, jejichž zásluhou židovská komunita v Praze stále existuje, o lidech svým dílem a životem příkladných a zasloužilých.*“²⁰⁶ Redakce ŽL dále prohlašuje, že bude komentovat dění a realitu v ŽOP a ve FŽO bez zaujetí a pokud možno pravdivě. Redaktoři pro podporu svých myšlenek dokonce sáhli k parafrázi jednoho z amerických prezidentů. „*Lež je součástí demokracie. Pokud lež neodmítneme, přijdeme o svobodu a demokracii.*“²⁰⁷ První výtisk ŽL dále pokračuje kritickým článkem s názvem „100 dní od voleb na ŽOP“, ve kterém je podrobně popsána kausa kolem procesu voleb do zastupitelstva ŽOP z pohledu bývalého představenstva ŽOP.

Redakce a obsah ŽL

Občasník začínal na 20 stranách a bez grafických doplňků nebo ilustrací. Časopis obsahoval rubriky typu; **Fórum, Lokálka, Úvaha, Glosa, Seriál, Kultura a společnost** a další. *Židovské listy* také tvrdě hájí práva českých židů vůči rasistickým a antisemitským pomluvám. Na stránkách ŽL byly např. uveřejněny informace o chystané žalobě proti *Haló novinám* za článek „Je Izrael dlouhodobě udržitelný?“ Trestní oznámení podalo Sdružení židovských vojáků a odbojářů, organizace Hidden Child a redakce *Židovských listů*.²⁰⁸ Redakci vedla nejprve Lída Dráská (2006-2009)

²⁰⁵ Tomáš Jelínek, rozhovor. Praha, 28. 2. 2016. Viz příloha č. 5.

²⁰⁶ Představujeme Vám Židovské listy. *Židovské listy*. 2006, 1(1), 1.

²⁰⁷ Tomáš Jelínek, rozhovor. Praha, 28. 2. 2016. Viz příloha č. 5.

²⁰⁸ Trestní oznámení. *Židovské listy*. 2006, 1(5), 2.

a po její smrti převzal vydávání časopisu sám pan předseda Tomáš Jelínek. Zpočátku pracovaly v redakci čtyři osoby; O. Dostálová, V. Dvořáková, D. Fisteinová a J. Klimentová. V redakční radě zasedali J. Fischer, J. Fistein, T. Jelínek, V. Kraus, A. Kusák, J. Ondráčková, N. Pavlásková, A. Štefanová, P. Weiss a K. Wichs. Až do své smrti spolupracoval s *Židovskými listy* spisovatel a novinář Arnošt Lustig. V současné době má redakce následující složení; V. Dvořáková, E. Grafová, T. Jelínek, D. Stecher. Redakční radu zastupují J. Fischer, J. Fistein, A. Kusák, A. Štefanová, P. Weiss a K. Wichs.

Židovské listy jsou neprodejnou tiskovinou registrovanou Ministerstvem kultury pod č. 16543.²⁰⁹ Podle vedení spolku Magen vychází tiskovina nepravidelně 3-4x za rok, ale na Ministerstvu kultury je zaregistrovaná jako měsíčník.

Cílem ŽL je v současnosti přinášet aktuální zpravodajství pro českou židovskou komunitu a články ze židovských dějin, kultury a náboženství. Na jejich financování se nepodílí žádná z židovských obcí, pouze získávají menší obnos z Nadačního fondu pro oběti holocaustu. Časopis sponzorují čtenáři z dobrovolných darů a příspěvků.²¹⁰ Předseda hnutí Tomáš Jelínek argumentuje tím, že právě díky finanční nezávislosti si časopis udržuje nadhled a odstup od současného dění na ŽOP. Jelikož není časopis distribuován ze státních peněz, není možné ho dohledat v Národní knihovně.

Za grafickou podobu časopisu zodpovídal Luděk Neužil, který při tvorbě vycházel ze vzhledu *Obecních novin*. V současné době pracuje na grafické stránce periodika ilustrátor Jan Lašťovička. Od roku 2009 začalo sdružení Magen vydávat na internetu *blog Židovských listů*, kam redakce umisťovala redakčně nezkrácené texty a názorové komentáře. Blog je primárně určen pro jiné typy čtenářů než tištěná verze ŽL. V roce 2016 přešel obsah blogu ŽL na zcela novou internetovou adresu, díky čemuž došlo k poklesu nenávistných komentářů a slovních útoků.²¹¹ Dalším důvodem byla možnost kvalitnějšího grafického zpracování článků a lepší kontrola nahraných dokumentů.

Pro předplatné ŽL neexistuje žádný standardní postup, důvodem je snaha zamezit šíření časopisu mezi „nepovolanými lidmi“ např. neonacistickými spolky. Potencionální zájemce tak má pouze dvě možnosti, jak získat ŽL; buď musí kontaktovat

²⁰⁹ MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY. *Periodický tisk* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/scripts/modules/catalogue/list.php?catalogueID=1&lid=1>>

²¹⁰ Tomáš Jelínek, rozhovor. Praha, 28. 2. 2016. Viz příloha č. 5.

²¹¹ *Židovské listy – Informace* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://zidovskelisty.info/category/historie/>.

přímo redakci, nebo si odběr domluvit u pravidelného čtenáře. V současné době vychází tištěná verze ŽL v nákladu cca 300 kusů. Počet abonentů zvolna klesá, protože periodikum ve svých počátcích evidovalo podle Jelínka okolo 400 předplatitelů. U elektronické formy lze počet čtenářů jen těžko odhadnout, ale jedná se přibližně o 600 čtenářů; z ČR, SR, Izraele, USA, UK, Francie, Německa, Švýcarsko, Austrálie. Jde většinou o lidi ve věku 40+.²¹²

Co se týče definice čtenářské obce, tak ta se skládá podle předsedy Tomáše Jelínka spíše z aktivních čtenářů, kteří iniciativně reflektují každé vydání ŽL. „Zrovna nedávno mi volala čtenářka, že ji zaujal článek o holocaustu v Bulharsku. Je to vlastně takový časopis, který formuje společenství. Na každé číslo máme přibližně 10 reakcí.“²¹³ Pokud čtenáři poskytnou redakci zpětnou vazbu, jde ve většině případů o chválu nebo doplnění informací. Redakční rada *Židovských listů* sleduje poslední trendy a má tendenci neustále se vyvíjet a měnit.²¹⁴

ŽL obsahují v současné době několik stálých rubrik mj. **Společenskou rubriku**, **Život kolem obcí**, **Události**, **Židovský kalendář** a **Kulturu**. V téměř každém čísle jsou zpravidla 2-3 rozhovory. V současnosti má časopis 40 stran a začíná **Úvodníkem**, který píše redakce.

Občasník nedodrží striktně počet sloupců, ale mění je v závislosti na grafických doplňcích. Přibližně v polovině časopisu je vyhrazen prostor pro hlavní téma, ve kterém se redakce publicistickou formou snaží čtenářům nastínit aktuální problematiku zasazenou do širšího kontextu. V rubrice **Židovský kalendář a Kultura** jsou často úryvky a recenze na připravované nebo nedávno vydané knihy. Mnohdy zde čtenář narazí na rozhovor s autorem právě připravovaného knižního titulu. Rubrika **Historie** pojednává kromě příběhů o holocaustu např. o slavných židovských sportovních klubech („Z historie modro-bílého sportu v Prostějově“ od Petera Bučka).²¹⁵ **Společenská rubrika** velmi často informuje o úmrtích předních členů židovské obce.

V rubrice **Téma** je vždy několik článků obsahově alespoň trochu souvisejících. V posledním čísle jde o texty „Palestinskou samosprávu ohrožují Hamás i absence mírových jednání“ a článek od Zdeňka Zbořila „Písň vzdoru a výchova k nenávisti“. Společným tématem je antisemitismus a rasová nesnášenlivost a jejich dopad

²¹² Tomáš Jelínek, rozhovor. Praha, 28. 2. 2016. Viz příloha č. 5.

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ BUČKA, Peter. Z historie modro-bílého sportu v Prostějově. *Židovské listy*. 2015, **10**(1), 30.

na současnou mládež. Rubrika **Život kolem obcí** popisuje události a aktivity kolem jednotlivých židovských obcí, některé články mají expresivní titulky např. „Sidon vzal raději zpátečku“²¹⁶ nebo „Na FŽO nic nového – Sidonova „dovolená“ je od října placená.“²¹⁷ Na druhé straně do zmíněné rubriky píše externí přispěvatelé (Ludevít Végh, Štěpán Balík, aj.), kteří seriózním přístupem popisují dění v židovských komunitách. Rubrika **Události** obsahuje články o domácím a zahraničním dění a tato část ŽL nemá jednoznačně definovaný profil. Čtenář zde najde články všeho druhu od krátkých zpráv do 100 slov až po dlouhé publicistické články s grafickými doplňky a fotografiemi.

Sdružení Magen

Od roku 2006 vycházejí *Židovské listy* jako měsíčník, jejímž vydavatelem je sdružení Magen o. s., občanská židovská společnost založená Tomášem Jelínkem. Ta v současné době nemá dostupné webové stránky a funguje výhradně na sociálních sítích. Spolek Magen byl založen za účelem podpory a rozvoje židovských obcí a organizací v duchu demokracie a plurality. Publikační činnost spolku cílí zejména na zpracování dokumentace, již se nevěnují profesionální instituce.²¹⁸

*„Mezi hlavní cíle patří posilování židovské identity mladé a střední generace, podpora sociálních projektů ve prospěch přeživších šoa a dalších potřebných příslušníků židovské komunity, zpracování vzpomínek obětí šoa a všech přeživších. [...] Je to společenství otevřené spolupráci s různými názorovými proudy v rámci judaismu podporující mezináboženský a společenský dialog.“*²¹⁹

V prohlášení pana inženýra Fischera dále stojí, že ŽL chtějí přispět k potlačování myšlenek rasismu, antisemitismu a xenofobie ve společnosti. Dále je zde apel na čtenáře, aby se aktivně zapojili formou členství do činnosti sdružení Magen. *„Naše další činnost se bude odvíjet také od toho, kdo se stane členem Sdružení, protože každý dobrý nápad je vítán. Na chystané Valné hromadě proběhne nepochybně na téma dalšího směřování velká diskuze.“*²²⁰

²¹⁶ Sidon vzal raději zpátečku. *Židovské listy*. 2008, **10**(1), s. 12.

²¹⁷ Na FŽO nic nového – Sidonova „dovolená“ je od října placená. *Židovské listy*. 2015, **9**(1), 11.

²¹⁸ Tamtéž, s. 1.

²¹⁹ Tamtéž, s. 1.

²²⁰ Tamtéž, s. 1.

Poslední vydanou knižní publikací jsou vzpomínky 20 vybraných československých vojáků židovského původu, kteří za druhé světové války bojovali proti nacistickému Německu „Bojovali na všech frontách“.²²¹

10.6 Židovská ročenka

Židovská ročenka začala vycházet v roce 1953 se záměrem nahradit již nevyhovující *Židovský kalendář*. Ten vycházel už v letech 1920-1939 a byl prvním česky psaným židovským periodikem a jeho obsah vykazoval příklon k židovské asimilaci do české společnosti. Publikoval příspěvky jak židovských, tak nežidovských autorů a první dva ročníky redigoval August Stein, jeden ze zakladatelů Židovského muzea v Praze.²²² Po něm převzal vedení redakce Karel Fischer a posléze se v čele periodika vystřídal řada osobností mj. spisovatel Egon Hostovský a básník Hanuš Bonn.²²³

Sborník *Židovská ročenka* byl vydáván jednou ročně Ústředním církevním nakladatelstvím v Praze, v jehož čele se vystřídal celá řada redaktorů. Od roku 1953 do roku 1977 byl sborník redigován Rudolfem Iltisem, kterého později vystřídal František Kafka (1978) a Tomáš Tieber (1979). Od roku 1982 sestavoval ročenku opět František Kafka spolu s Desiderem Galským a Hanou Houskovou. V roce 1985 podpořil sborník svými příspěvky Ota Ornest a o tři roky později již zodpovídal i za jeho obsahovou stránku.

Židovská ročenka je tradičně sestavována z různých povídek, úryvků z beletrie, vzpomínek, historických přehledů a básní.²²⁴ V současnosti vydává ročenku nakladatelství Sefer a na obsahovém složení se podílí celá současná redakce měsíčníku *Roš chodeš*. Obálku ročenky velmi často zpracovává grafik Mark Podwal. Do ročenky přispívají spisovatelé Arnošt Goldflam, překladatel a spisovatel Stanislav Škoda, politolog Josef Mlejnek, překladatel Šimon Daníček, spisovatel a duchovní představitel Karol E. Sidon, Irene Landkoff-Jerisonová, František Kafka, Johanna Kaplanová,²²⁵ Jan Machonin, překladatelka Věra Trnková, Magdalena Křížová, spisovatel a scénárista profesor Jan David Novotný a řada dalších. Na poslední straně

---

²²¹ Tomáš Jelínek, rozhovor. Praha, 28. 2. 2016. Viz příloha č. 5.

²²² VESELSKÁ, Magda. *Bestii navzdory: Židovské muzeum v Praze 1906-1940*. Praha: Židovské muzeum, 2006. s. 30.

²²³ PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. s. 534.

²²⁴ BABICKÁ, Barbora. *Reflexe ghetta Lodž v poválečných židovských periodikách*. Praha, 2014. Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, s. 4.

²²⁵ Jde o překlady Hany Ulmanové a Alice Marxové. Autorka publikuje většinou v angličtině nebo hebrejštině.

ročenky je uveden stručný obsah jednotlivých kapitol. V několika vydáních je možné najít texty s pseudonymem Chaim Cigan (Karol E. Sidon), Poslední jeho dílo pod zmíněným pseudonymem je první díl tetralogie s názvem „Kde lišky dávají dobrou noc“.²²⁶

10.7 Židovský tiskový informační servis (ZTIS)

Jde o online platformu, která poskytuje aktuální zpravodajství z domova i ze světa. Celkově jde o 3 až 5 zpráv denně. ZTIS má vlastní redakci a odlišné zaměření než např. *Roš chodeš*. Jsou zde pokusy propojit činnost obou médií, ale zatím nebyla užší spolupráce navázána. *Roš chodeš* ale někdy přebírá informace ze ZTIS do svých pravidelných rubrik. Důvodem zřízení byla potřeba vytvořit na dnešní dobu aktuální a dynamické médium, které bude schopné uspokojit okamžitou poptávku po čerstvých informacích ze života židů. „Původní představa byla taková, že Židovský informační servis budou odebírat všechny redakce novin, časopisů a televizí. Protože jsou tam objektivní informace o Izraeli, informace z diaspor a informace od nás.“²²⁷ Zájemce najde v elektronické podobě informace kulturní, politické, náboženské aj. Podle tajemníka FŽO Tomáše Krause jsou informace ověřovány z několika zdrojů, takže vykazují vysokou míru spolehlivosti. V současné době pracují ve ZTIS.cz dva redaktori na půl úvazku. Zřizovatelem média je, stejně jako měsíčníku *Roš chodeš*, Federace židovských obcí, která navázala v roce 2011 na informační servis svých webových stránek.

Posláním ZTIS je přinášet objektivní informace a nabídnout důležitá fakta zasazená do širšího kontextu o událostech, která nemusí být pro „mainstreamová“ média tolik zajímavá. U každé zprávy je uveden zdroj a většinou i možnost dohledat prostřednictvím odkazů kmenovou mediální instituci. V případě dotazů, či zpětné vazby je možné kontaktovat redakci emailem.

10.8 Nakladatelství Sefer

V roce 1991 iniciovala Federace židovských obcí v České republice založení nakladatelství Sefer, jehož ediční program pokračoval v tradici samizdatové edice Alef. Ta byla do roku 1989 jedinou edicí, která se systematicky věnovala tématům s judaistickým podtextem. Vydavatelství cílí na publikace zabývající se židovskou historií, filosofií, antisemitismem, holocaustem, ale nalezneme zde i prozaické texty či

²²⁶ CIGAN, Chaim. Mimoszemšťan. *Židovská ročenka 5775*. 2014/2015, 171.

²²⁷ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, s. 8.

poezii. Ediční činnost Seferu zahrnuje původní biblické, talmudické a liturgické texty s komentáři.²²⁸

Roš chodeš informuje pravidelně na svých stránkách o chystané publikační činnosti nakladatelství a publikuje ukázky z plánovaných a vydaných knih, či rozhovory s autory. Mezi spolupracovníky nakladatelství lze zařadit spisovatele a dramatika Arnošta Goldflama, novinářku a spisovatelku Ruth Bondy, Rudolfa Vrbu, náboženského myslitele Ješajahu Leibowitze a v neposlední řadě nositele Nobelovy ceny za mír, spisovatele Elie Wiesela.²²⁹ Aktuální nabídku publikací je možné shlédnout na webových stránkách nakladatelství Sefer. Letošní novinkou je „Bestiář“²³⁰ od autora Marka Podwala, „Lüneburská varianta“ od Henryka Grynberga a řada dalších. Překlady a ediční práci zajišťuje ve velké míře současná šéfredaktorka časopisu *Roš chodeš* Alice Marxová. Nakladatelství dělí svá vydaná díla do edic Judaika, Próza, Paměti, Poezie a mimo ediční díla. Zvláštní edicí je Knižnice institutu Tereziánské iniciativy. Každá kniha má u sebe krátkou anotaci a informace o autorovi. Sefer také spolupracuje s internetovým obchodem Kosmas.²³¹

10.9 Nakladatelství P3K

Nakladatelství zaměřené primárně na odborné publikace založil v roce 2005 Petr Karas²³² a Karel Kupka. Název nakladatelství vznikl spojením iniciál příjmení obou zakladatelů. Jejich cílem bylo přenést a zúročit dosavadní zkušenosti z práce v ostatních nakladatelstvích a doplnit je o vlastní představy a nápady. „*Knižky máme rádi, a proto se je v P3K snažíme dělat tak, aby se nám samotným líbily. Jsou pro nás radostí a potěšením.*“²³³ Nakladatelství se svým rozsahem řadí k menším vydavatelským institucím a jeho publikační činnost je zaměřena na odborné a naučné judaistické publikace. Rozsah je široký od historie přes náboženství až po geografii. Nakladatelství realizovalo výběrové překlady z díla pražského Maharala, netradiční převyprávění Tanachických příběhů a v edici *Osudy 20. století* zpracovalo a vydalo

²²⁸ *Oficiální stránky nakladatelství Sefer* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.sefer.cz/>.

²²⁹ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, s. 8.

²³⁰ Dílo, které popisuje příšery z mystické kabaly.

²³¹ *Oficiální stránky nakladatelství Sefer* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.sefer.cz/>

²³² Petr Karas (*1973) studoval v letech 1992–98 historii a geografii na Přírodovědecké a Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Následovalo postgraduální studium politické a regionální geografie na Přírodovědecké fakultě UK a v roce 2005 studium školského managementu na Pedagogické fakultě UK. Na Lauderově škole vyučoval v školním roce 1999/00 a 2003/04 a v roce 2001/02 byl statutárním zástupcem ředitele. V roce 2002/03 se stal ředitelem školy. Od roku 2004 je spolumajitelem a výkonným redaktorem nakladatelství P3K.

²³³ *Nakladatelství P3K* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z <http://www.p3k.cz/profil.html>.

vzpomínky lidí přeživších holocaust. Vedle vlastních edičních počinů spolupracuje P3K v roli subdodavatelů s ostatními nakladatelstvími. Portfolio obsahuje odborné publikace, kde nakladatelství figuruje jako autor, redaktor, grafik či lektor odborného obsahu.²³⁴ Součástí práce je i vydavatelský servis, který P3K poskytuje jednotlivým autorům, organizacím a firmám při vydání jejich textů.²³⁵

10.10 Šinuj (Náprava) – Nezávislý časopis Klubu přátel Židů

Mezináboženskému dialogu a vztahu křesťanů a židů se věnuje Společnost křesťanů a Židů, založená roku 1991. Již od založení vydává organizace *Zpravodaj Společnosti křesťanů a Židů*. Předsedou Společnosti je Robert Řehák. Na jeho úsilí navazuje Klub přátel Židů shromažďující se kolem bývalého evangelického faráře Jaroslava Sýkory. Od roku 2000 vydává Klub časopis *Šinuj*.²³⁶ Tento hebrejský název znamená změnu nebo nápravu. Jde o časopis ve formátu A5, který čítá cca 16 stran. Jeho tisk probíhá pravděpodobně na neprofesionální úrovni. Jde o klasickou verzi alternativního komunitního média, které vydává pouze jedna osoba. Čtenáři si zde mohou přečíst kázání, úvodníky, tematické články, recenze a v neposlední řadě překlady různých statí a esejí.

Do časopisu přispívá dobrovolně také několik externistů. Cílem periodika je informovat v rámci možností o všem, co se týká židovsko-křesťanského tématu. Některá čísla autor doplňuje o texty písní včetně not. Na titulní straně jsou většinou fotografie nebo ilustrace ze židovského života. Obecně lze tvrdit, že časopis má zaměření spíše personální než lokální. Nejde však pouze o soukromou iniciativu, časopis má díky Společnosti křesťanů a Židů jasně definovanou čtenářskou základnu. Měsíčník je možné objednat přes internet na emailové adrese.²³⁷ Do měsíčníku přispívají teologové i odborníci např. Martin Weis²³⁸, docentka Katolické teologické fakulty UK Mireia Ryšková a řada dalších.²³⁹

---

²³⁴ *Nakladatelství P3K* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z:

http://www.p3k.cz/odkazy/portfolio_p3k.pdf.

²³⁵ *Nakladatelství P3K* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.p3k.cz/profil.html>.

²³⁶ *Nakladatelství Portál – Úvod* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z:

<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3473>.

²³⁷ ŠTAMPACH, Ivan. Nový časopis věnovaný židům. *Dingir*. 2001,(3), 28.

²³⁸ WEIS, Martin. Trest smrti v českých dějinách a katolická církev. *Šinuj: nezávislý časopis Klubu přátel Židů*. 2002, 3(2), 12-14.

²³⁹ RYŠKOVÁ, Mireia. Trest smrti z pohledu Nového zákona. *Šinuj: nezávislý časopis Klubu přátel Židů*. 2002, 3(2), 10-12.

10.11 Tachles (K věci...)

Tento interní zpravodaj vydává liberecká židovská obec jako neprodejnou publikaci. Časopis vychází měsíčně a na jeho struktuře a obsahu se podílí tajemnice obce paní Lea Květ a předseda obce RNDr. Michal Hron. Celá obec čítá v současnosti kolem 70 členů. Zpravodaj není vytvářen v žádném profesionálním redakčním programu, každé číslo kompletuje tajemnice osobně a to včetně korektur. Časopis občas otiskne některé příspěvky zahraničních dopisovatelů. Časopis se distribuuje elektronickou formou, pouze okolo 35 výtisků posílá redaktorka poštou. *Tachles* vydává obec přes deset let a jeho obsahem je přehled důležitých židovských událostí jako je kalendář židovských svátků. Občas se ve zpravodaji objeví fejeton některého ze člena obce. Všechny informace týkající se tématu jsem získal prostřednictvím telefonického rozhovoru s paní Lea Květ, tajemnicí židovské obce v Liberci.

10.12 Posel Židovské obce v Teplicích

Zpravodaj teplické židovské obce začal vycházet v roce 2006 a jde o volně přístupný čtvrtletník. Vychází na profesionální úrovni s finančním přispěním několika českých měst. Zpravodaj je volně dostupný na stránkách obce a informuje zájemce o kulturním a náboženském dění. Každé číslo má svůj krátký úvodník a bohatý obrazový doprovod. Čísla obsahují reportáže, vzpomínky, polemiky a nekrology. Na poslední straně je rubrika **Narozeniny členů Teplické židovské obce**, která zpravuje čtenáře o oslavě narozenin členů obce. Na rozdíl od *Obecních novin* je tato rubrika volně přístupná. Pravidelnou rubriku představují také **Zprávy z představenstva**, kde je shrnuta agenda obce a nejdůležitější události. Na stránkách čtvrtletníku se dále nacházejí výzvy, zprávy a komentáře.²⁴⁰

11 Vybraná zahraniční tištěná židovská média

V této kapitole lze najít stručný přehled zahraničních židovských médií, která svým obsahem a strukturou částečně korespondují s analyzovanými měsíčníky *Roš chodeš* a *Maskil*. Ve své studii jsem se zaměřil na sousední státy České republiky a do výběru jsem zahrnul polský časopis *Midrasz*, slovenský *Chochmes* a *Delet*, Německý *Jüdische Allgemeine*. Vyjimku tvoří francouzský magazín *Information Juive des Communautés* a *La Presse nouvelle – Magazine progressiste Juif*. Dále jsem se díky Jiřímu Daníčkoví dostal k výtiskům izraelského občasníku *Hazman Haze*.

---

²⁴⁰ Posel židovské obce Teplice, *Posel*. [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.kehila-teplice.cz/#!posel-/c1sff>.

11.1 Samizdatová židovská polská literatura

Nápad na založení pravidelného periodika, které by informovalo o životě v náboženské obci, vzešel v roce 1997 od Ronalda Laudera²⁴¹. Ten také poskytl finance na jeho provoz. Práce se později ujal novinář Konstantyn Gebert, jenž přizval do redakce Piotra Pazińskiego²⁴². V Krakově existuje také čistě židovské nakladatelství, které vydává podobné tituly jako pražské nakladatelství Sefer. Na dotaz, jestli existoval v Polsku židovský samizdat, odpověděl Piotr Paziński, že lidé měli obavy číst cokoliv, co bylo spojeno s židovstvím. „*Existoval Židovský historický institut, který se zabýval hlavně holocaustem, to bylo všechno. Ale myslím, že kdo chtěl zůstat židem, tak mohl*“²⁴³.

Výjimku podle Pazińskiego tvořily pouze publikace Bruno Schulze, které sice nevycházely v Polsku v době tvrdého stalinismu, ale první kniha přišla na trh už v roce 1957. Spisovatel byl komunistickým režimem považován spíše za polského, nikoli židovského autora. Obecně se daly v Polsku sehnat pouze staré a neaktuální židovské texty a náboženského života se účastnili pouze skalní vyznavači. Po pádu komunismu začal americký Joint²⁴⁴ podporovat polské Židy a zájem o polskou literaturu začal pomalu stoupat.²⁴⁵

Počátky Midrasze v Polsku

Pojem Midraš znamená výklad, vysvětlení a to čehokoliv a má být především zdrojem informací pro lidi zajímaví se o židovskou kulturu. Nejdříve mělo jít o týdeník, pak se vydavatelství rozhodlo celý projekt změnit na čtrnáctideník a nakonec na měsíčník. Takto časopis fungoval 10 let. Poté Lauderova nadace pozastavila grant, a tak redakce přešla na interval šesti čísel za rok.²⁴⁶ Obsahem časopisu jsou zejména články o kultuře, literární ukázky, recenze, civilizační témata, diskuze, memoáry a historické studie. Aktuality se tolik nezveřejňují, vzhledem

²⁴¹ *Nakladatelství Portal – Úvod*. [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3473>.

²⁴² Piotr Paziński (nar. 1973 ve Varšavě) absolvoval studium filozofie na Varšavské univerzitě, působil v deníku *Gazeta Wyborcza*. Stal se redaktorem a posléze šéfredaktorem měsíčníku *Midrasz*. Vydal monografii o *Odysseovi Jamese Joyce Labyrint a strom* (2005) a originálního průvodce *Dublin s Odysseem*. Roku 2009 vydal román *Letní byt*, za který dostal několik zahraničních ocenění, naposledy cenu na knižním festivalu ve Frankfurtu. Román letos vyšel i česky v nakladatelství Havran.

²⁴³ MARXOVÁ, Alice. Vzpomínky na letní byt. *Roš Chodeš*. 2012, **74**(12), 6.

²⁴⁴ Americký židovský spojený distribuční výbor je nezisková organizace, založená 27. listopadu 1914 ve Spojených státech, se sídlem v New Yorku. Její prostředky pochází převážně z darů amerického židovstva.

²⁴⁵ MARXOVÁ, Alice. Vzpomínky na letní byt. *Roš Chodeš*. 2012, **74**(12), 6-7.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 7.

k existenci několika polských webových stránek, jež obsahují aktuální informace o polské židovské obci.²⁴⁷ „Midrasz je spíš zdrojem vědomostí pro lidi, kteří se zajímají o židovskou kulturu a historii. Hlavním cílem našeho časopisu je vysvětlovat židovskou civilizaci a její různorodost.“²⁴⁸ Na stránkách časopisu mohou čtenáři najít inzeráty na lekce hebrejštiny a výukové programy, které mají za cíl zájemce poučit o židovských tradicích a svátcích.²⁴⁹

11.2 Slovensko: Chochmes – časopis Slovenské unie židovské mládeže (SUŽM)

Časopis *Chochmes* začal vycházet na Slovensku nepravidelně od roku 1992. Byl publikován s podtitulem *Mäsačník Československej únie židovskej mládeže*.²⁵⁰ Přispívali do něj členové České i Slovenské židovské unie. Během doby se podoba časopisu i personální obsazení redakce mnohokrát měnilo. SUŽM pořádá pro své členy semináře, zájezdy, workshopy a přednášky. Je organizátorem společenských akcí, jakými jsou například chanukový večírek nebo purimový ples.²⁵¹ Unie navazuje na činnost židovských mládežnických spolků z 60. let, jako byla „Kuchyňa“.²⁵²

Delet (Dveře)

Vydává ho občanské sdružení téhož jména. Nulté číslo vyšlo v květnu 2002. Hebrejský výraz Delet znamená dveře, které mají v čtenáři probudit zájem o to, co je za nimi,²⁵³ tak alespoň okomentoval vznik *Deletu* jeho tehdejší šéfredaktor Robert Haase. Měsíčník vycházel na Slovensku v poměrně vysokém nákladu cca 2000 výtisků. Navázal na práci časopisu *Chochmes* a měl ambici stát se periodikem vydávaným na profesionální úrovni. Dotace zajišťoval svaz židovských náboženských obcí na Slovensku a nadace Ezra. Časopis byl zpočátku distribuován čtenářům poštou

---

²⁴⁷ *Oficiální stránky časopisu Midrasz* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.midrasz.pl/en.php>.

²⁴⁸ MARXOVÁ, Alice. Vzpomínky na letní byt. *Roš Chodeš*. 2012, **74**(12), 6-7.

²⁴⁹ *Oficiální stránky časopisu Midrasz* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.midrasz.pl/en.php>.

²⁵⁰ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, s. 11.

²⁵¹ Nejen Chochmes. *Maskil* [online]. 2002/2003, **2**(7) [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.maskil.cz/7a/index.htm>.

²⁵² HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu: čeští a slovenští židé po roce 1945*. Praha: G plus G, 2007. s. 117.

²⁵³ DOUSKOVÁ, Irena. Dveře právě pootevřené. *Maskil* [online]. 2003, **2**(7) [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.maskil.cz/7a/index.htm>.

za cenu předplatného, které činilo 250 Ks za rok. Z počátku měl potíže se čtenářskou základnou, protože lidé se obávali otevřeně časopis odebírat.²⁵⁴

Jeho tištěná verze zanikla po 7,5 letech v roce 2010. Na webu je *Delet* stále dostupný a průběžně se aktualizuje. Důvodem zániku je, podle současného šéfredaktora Michaela Szatmary, ztráta sponzorů, kteří odmítli nadále časopis dotovat.²⁵⁵ „Neboli sme dost' dobrí. Boli sme naivní, romantickí a hlúpi ešte aj nad ránom po dokončení novín pred odchodom do zamestnania, lebo sme verili, že byť nezávislý a neposluhovať ničomu inému len pravde a porozumeniu je dobré, nevyhnutné a možné. Úporne sme sa snažili vzdorovať útokom a obvineniam a verili sme v silu slova v biblickom duchu,“²⁵⁶ popisuje v posledním editoriale konec časopisu jeho šéfredaktor. Dohromady vyšlo na Slovensku 53 tištěných čísel. Účelem *Deletu* bylo vytvořit platformu pro svobodnou výměnu názorů a přinést čtenářům informace o životě ve slovenské židovské obci. Podle jeho redaktorů je *Delet* nástrojem pro hledání souvislostí a posiluje povědomí o slovenské židovské menšině.²⁵⁷

11.3 Německo: Jüdische Allgemeine

Jüdische Allgemeine patří mezi nejstarší vydávaná židovská periodika v Německu. Vychází pravidelně jako týdeník a je považován za národní židovský magazín. Je nástupcem nejúspěšnějšího židovského magazínu *Allgemeine Zeitung des Judentums*, který vycházel už od roku 1837. Současný týdeník byl obnoven po válce (1946) na základě povolení od britských cenzurních úřadů. Byl klíčovým magazínem pro židovské komunity v Severním Porýní a Vestfálsku. Jeho redakce sídlila v Düsseldorfu. Později byl tisk přesunut do Bonnu pod názvem *Allgemeine Jüdische Wochenzeitung*. Od roku 2002 je znám pod původním názvem *Jüdische Allgemeine*. Vychází pravidelně každý čtvrtek v průměrném nákladu 25 000 výtisků. Je k dostání v knihkupectví, v trafikách nebo ho abonenti mohou obdržet poštou. Od roku 2004 je dostupný na internetu.²⁵⁸ Redakce se přesunula spolu s Ústřední židovskou radou do Berlína a v roce 1999 se spojila s asociací Židovského tisku. Z počátku měli vydatelé kancelář v domě Leo Baecka, ale od roku 2003 mají vlastní prostory na Hausvogteiplatz in Mitte. Dvakrát za rok vychází jako příloha zvláštní literární

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ SZATMÁRY, Zuzana. Posledný editorial. *Delet* [online]. 2010 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.delet.sk/spravy-a-politika/editorial/posledny-editorial>.

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ *Oficiální stránky Deletu. O nás* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.delet.sk/o-nas>.

²⁵⁸ *Oficiální stránky Jüdische Allgemeine* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: www.juedische-allgemeine.de.

speciál o veletrhu knih. Zde jsou uvedeny novinky týkající se židovské tematiky. Nedávno redakce obnovila tradiční barevně ilustrovanou přílohu *Jüdische Illustrierte*. V březnu 2003 ocenila nezávislá porota *Jüdische Allgemeine* cenou za výjimečnou novinovou grafiku. Soutěže se zúčastnilo 206 novin z 22 zemí světa. Ústřední židovská rada přispívá na provoz časopisu z jedné třetiny, zbytek je pak financován z inzerce a dotací. Od roku 2013 vede magazín David Kauschke²⁵⁹

11.4 Francie: Information Juive – Le Journal des Communautés (IJ).

Jako reprezentativní vzorek jsem si zvolil měsíčník *Information Juive – Le Journal des Communautés*. Časopis byl založen Jacquem Lazarusem, židovským důstojníkem, který organizoval aktivní odpor na území Francie během 2. světové války. Po válce se přestěhoval do Alžírsku, kde předsedal Světovému židovskému kongresu. Zemřel v roce 2014, ve věku 98 let.²⁶⁰ V současné době vychází měsíčník pod Viktorem Malkou, spisovatelem, pedagogem a novinářem, který má na svém kontě celou řadu úspěšných publikací, např. „Dieu soit loué“, „Les Sages du judaïsme: Vie et enseignement“ aj.²⁶¹

Vedoucím editorem je Josy Eisenberger, chassidský žid, původem Polska, známý jako televizní producent animované TV show „À bible ouverte“, kterou vysílal od roku 1960 francouzský televizní kanál France 2. Je také spoluautorem scénáře filmu „Dobrodružství rabína Jáкова“. Dalším z redaktorů je Michel Gurfinkiel, novinář, spisovatel a intelektuál, který pracoval v letech (1985-2006) jako šéf-editor časopisu *Valeurs Actuelles*.

Information Juive spolupracuje s předními francouzskými žurnalisty a jeho obsah je podle redaktora Roš chodeš Jiřího Daníčka velice kvalitní a objektivní. Prestižní jména mají zaručit čtenářům precizní zpracování každého čísla. *Information Juive* patří k nejstarším a nejznámějším titulům francouzského židovského tisku. Obsah časopisu je velice rozmanitý od publicistických článků až po exkluzivní rozhovory a debaty. Velice často lze na stránkách měsíčníku najít komplexní analýzy současné kulturní a politické situace překračující život židovských komunit ve Francii.

---

²⁵⁹ Stránky Zentralrat der Juden in Deutschland [online]. 11. 8. 2005 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.zentralratjuden.de/en/topic/148.j%C3%BCdische-allgemeine.html>.

²⁶⁰ Mort de Jacques Lazarus. *Information juive: Le journal des communautés* [online]. 2014 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.39-45.org/viewtopic.php?f=52&p=477018>.

²⁶¹ Victor Malka [online]. 2013 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.babelio.com/auteur/Victor-Malka/15018>.

Pravidelné rubriky a přispěvatelé přináší informace z oblasti duchovní, filozofické, ekonomické a sociologické. Ústředním tématem je judaismus, dění v Izraeli a život v komunitách. Každá z těchto oblastí je nahlížena z různých úhlů – historie, kultura, debaty, myšlenkové proudy aj. Redaktoři píší publicistické články, ale jsou schopni také poskytnout komplexní informační servis a mají rozvinuté vztahy s francouzskou židovskou obcí.²⁶² Nezřídka je dán prostor rabínům, předsedovi židovské konzistoře a řadovým členům komunit. Čtenář se může dozvědět stručné informace z předních židovských komunit ve Štrasburku a v Paříži. Redakce se snaží poskytnout prostor, co možná největšímu množství příspěvků ze všech francouzských regionů.

Časopis nedávno přešel na nový formát a i webové stránky doznaly značného rozšíření a zkvalitnění. Zájemci zde mohou nově najít výběr nejlepších archivních čísel, rozšíření článků o nové doplňky a v neposlední řadě také on-line předplatné. Měsíčník uvádí na svém webu seznam nejčastěji používaných zdrojů, jde vesměs o židovské domácí a zahraniční servery a tištěná periodika. Elektronické články v sobě většinou neobsahují videa, ale pouze odkazy na volně dostupné video servery např. YouTube, aj. Fotografie a vědecké analýzy mají ve většině případů uvedený zdroj.²⁶³

La Presse nouvelle – Magazine Progressiste Juif

Jde o levicově orientovaný magazín, který nezastává oficiální politiku francouzské židovské obce. Má rozdílný pohled na situaci na Blízkém východě a ostře se vyhraňuje vůči všem projevům antisemitismu, rasismu a xenofobii. Vychází jako měsíčník židovského levicového radikálního hnutí Union des juifs pour la resistance et l'entraide (UJRE).²⁶⁴ UJRE se ostře vymezuje proti současné migrační krizi s tím, že uprchlíci představují zajímavou pracovní příležitost pro francouzský trh a nemělo by jim být bráněno při vstupu na území Francie. Hnutí dále podporuje francouzskou komunistickou stranu a její program.

Podle redakce měsíčníku by mír na Blízkém východě měl vzejít ze vzájemného dorozumění obou zneprátelených stran. V současné době se UJRE ostře vymezuje vůči

---

²⁶² Qui sommes nous. *Information juive - Le journal des communautés* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: <http://www.informationjuive.fr/qui-sommes-nous/>.

²⁶³ Nos sites favorit. *Information juive - Le journal des communautés* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.informationjuive.fr/nos-sites-favoris/>.

²⁶⁴ Židovské hnutí národního odporu.

současné izraelské vládě kvůli okupaci izraelského území.²⁶⁵ Časopis *La Presse nouvelle* vychází v rozsahu 8 stran a v tištěné verzi je černobílý. V elektronické podobě ho lze najít v barevném provedení. Na titulní straně jsou články vyjadřující levicové až ultralevicové zaměření redakce. Články mají titulky typu: „La paix, enfin, maintenant?“ a úvodní editorial od P. Kamenky je také většinou věnovaný vyhroceným konfliktům jak v Evropě, tak na Blízkém východě a Africe. Mezi stálé rubriky patří **Monde (Svět), Société / Économie (Společnost a Ekonomie), Histoire / Mémoire / Résistance (Historie, Paměť, Vzдор), Littérature (Literatura), Culture (Kultura)**. Měsíčník je možné předplatit online za zvláštní cenu pro členy UJRE; 28 € – půlroční předplatné, 55 € – roční předplatné. Ostatní zájemci si mohou předplatit magazín za 70 € na rok. Některé články uveřejněné v *La Presse nouvelle* jsou překládány redakcí *Roš chodeš* a uveřejněny v českém jazyce.

11.5 Obsahová komparace s měsíčníkem *Roš chodeš*

V této kapitole uvedu stručnou obsahovou komparaci vybraných čísel časopisu *Information Juive* a *La Presse nouvelle* se současnou strukturou a podobou časopisu *Roš chodeš*. Důvodem, proč jsem zařadil tuto analýzu do své diplomové práce, je snaha prezentovat vybraná zahraniční židovská periodika, která nespádají pod tradiční izraelská média, jako jsou *Jerusalem Post*, *Haaretz* a další.

Časopis *Information Juive* lze hodnotit poměrně jednoduše. Struktura a vzhled spolu s grafickými doplňky jsou na profesionální úrovni. Titulní straně vévodí již od roku 2006 celostránková fotografie spolu s krátkým záhlavím, kde je uveden název časopisu spolu s důležitou kapitolou obsahu.

Nebylo tomu tak vždy. V roce 2006 přinesla úvodní strana časopisu sice fotografické, nicméně mnohem chudší vizuální doplňky a bíle otištěný text na béžovém pozadí byl šatně rozeznatelný.

Měsíčník si potrpí na dlouhé a podrobné úvodníky, které jsou psány buď šéfredaktorem, nebo vybraným externistou. Kromě představení jednotlivých témat přináší editorial postřehy redaktora ke konkrétní problematice či kauze. Úvodník zabírá většinou dvě a více stran a v současné době došlo k rozdělení úvodního článku do několika podtitulů např. „Notre opinion“ (Náš názor) nebo prostě „Edito“. Před 10 lety tomu bylo jinak a editorial byl kompaktní - dvoustránkový. Tento typ novinářského žánru zásadně odlišuje *Information Juive* od *Roš chodeš*, který nemá ani nikdy neměl,

²⁶⁵ Communiqué du bureau de l'UJRE [online]. 20.2.2016 [cit. 2016-0430]. Dostupné z: <
<http://ujre.monsite-orange.fr/page1/index.html>.

jakýkoliv úvodní redakční sloupek. Časopis začíná striktně rubrikou **Aktuality** již od samého počátku své existence.

Na druhou stranu *Information Juive* vychází z podobného formátu jako *Roš chodeš*. Text má rozdělený na tři sloupce, nadpis je barevně odlišený a články bývají doplněné o fotografie, grafy, tabulky nebo ilustrace. Na rozdíl od *Rch* se ve francouzském měsíčníku objevují krátké zprávy a noticky, spolu s komerční inzercí. Součástí téměř každého čísla je pravidelný výzkum, který se často věnuje mladé židovské generaci ve Francii. Např. článek „Être étudiant juif aujourd’hui en France“²⁶⁶ Obsahem je anketa mezi mladými židy studujícími na francouzských vysokých školách. Výsledkem je stručná kvalitativní analýza obdržených odpovědí, která stručně představuje názory budoucí židovské generace na úroveň výuky.²⁶⁷ Podobné průzkumy jsou v *Rch* velmi vzácné, časopis vzhledem k svým finančním a časovým možnostem většinou přebírá výsledky již provedených studií a anket.

Oba časopisy nicméně podobně pracují s informacemi o Izraeli. *Information Juive* stejně jako *Roš chodeš* má pravidelné přispěvatele a redaktory, kteří se zabývají problematikou Blízkého východu mj. Guy Konopnicki a další. Podobně jako *Rch* i *IJ* klade značný důraz na literární recenze a komentáře k nově vydaným knižním titulům. Francouzský časopis se v tomto ohledu může opřít o celou řadu renomovaných přispěvatelů mj. Naïm Kattan, syrský básník a esejista nebo Gilles Rozzier, renomovaný izraelský publicista. Nicméně s ohledem na počet a kvalitu zpracovaných recenzí má časopis *Roš chodeš* jednoznačně navrch.

La Presse nouvelle je magazín s bohatou historií. Vycházel již v roce 1934²⁶⁸ a až do roku 1993 šlo o deník striktně psaný v jidiš. Během okupace Francie (1940-44) došlo k pozastavení činnosti a redakce časopisu se uchýlila do ilegality. V roce 1965 přibyl k deníku ještě týdeník, který se v roce 1982 transformoval do podoby měsíčníku.²⁶⁹ Jak už bylo zmíněno, časopis má silně levicové zaměření. Jeho titulky občas připomínají noviny z období Velké francouzské revoluce. Redakce hojně používá expresivních výrazů a vykřičníků v titulcích např. „Attentat contre le Code du Travail – Mobilisation populaire!“ (Atentát proti zákoníku práce – Národní mobilizace)²⁷⁰ Příspěvky jsou často nesignované, a není u nich uveden zdroj. Časopis komentuje

²⁶⁶ Překlad: Být židovským studentem v současné Francii.

²⁶⁷ MALKA, Ilan. *Information Juive. Être étudiant juif aujourd’hui en France*. 2012, (327), 42.

²⁶⁸ Je zde zřetelná paralela s *Věstníkem*.

²⁶⁹ *La Presse nouvelle. La Presse nouvelle*. 2016, 34(335), 2.

²⁷⁰ *La Presse nouvelle. La Presse nouvelle*. 2016, 34(335), 1.

světové konflikty a vyzývá zúčastněné strany ke smíru. Běžné jsou komentáře z průběhu demonstrací jako např. ve článku „Le Paix, Enfin, Maintenant?“²⁷¹ Tento článek zprostředkovává krátkou reportáž z demonstrace izraelských pacifistů, kteří si přejí osvobození Palestiny a chtějí izraelské vládě připomenout existenci dvou „nezávislých“ států. *La Presse nouvelle* má pravidelný, i když krátký editorial, který v současnosti píše člen redakční rady Patrick Kamenka, komunistický spisovatel a člen Komunistické strany USA.

Většina příspěvků v časopise má ideologický podtext a lze je přirovnat k článkům uvedených na stránkách *Věstniku židovské obce náboženské* po únoru 1948. Za kvalitně zpracovaná témata lze považovat snad jen články o židovských osobnostech. Některé z nich přeložil Jiří Daníček do *Roš chodeš*.²⁷² Zajímavý a poutavě napsaným příspěvkem je osud Jacques Rawina, zakladatele UJRE.²⁷³ Vzhledem k levicové a židovské orientaci přinesl magazín v roce 2007 zajímavý článek z prostředí Frankfurtské školy. Autor zde rozpracoval myšlení Theodora Adorna, Maxe Horkheimera a dalších neomarxistických sociologů. Není opomenut ani Pierre Bourdieu.²⁷⁴

11.6 Izrael: Sdružení Židů pocházejících z Československa – Hitachdut Jotsej Českoslovákia (HJČ)

Organizace vznikla v Tel Avivu v roce 1934, založil jí dr. H. Ferbstein s pobočkami v Jeruzalémě a Haifě. Cílem sdružení bylo poskytnout nezbytnou pomoc příchozím židům, kteří prchali z ČSR v letech 1935-36 a posléze ještě těsně před nacistickou okupací v r. 1939. Členové HJČ se snažili zařídit uprchlíkům pomoc s vyřizováním všech nezbytných povolení, jejich začleněním do společnosti a s propagací myšlenek sionismu. První vlna emigrantů přišla nejprve z Čech a později v Izraeli hledali útočiště i Židé ze Slovenska. V poválečných letech se přestěhovalo do Izraele na 19 000 českých a slovenských Židů, celá polovina z těch co přežili nacistické koncentrační tábory. V čele HJČ stál až do roku 1977 J. Neuman, pod jeho vedením byl vybudován památník obětem holocaustu v jeruzalémských horách a tzv. Les obětí, kde si členové HJČ každoročně připomínají nešťastný osud svých předků.

---

²⁷¹ Překlad: Mír, konečně, nyní?

²⁷² DANÍČEK, Jiří. Herman Hesse a antisemitismus. *Roš chodeš*. 2009, **71**(2), 15.

²⁷³ RAYSKI, Adam. Jacques Rawine – fondateur de L'UJRE. *La Presse nouvelle*. 2007, **25**(243), 7.

²⁷⁴ SPIRE, Arnaud. Le grand air de la calomnie. *La Presse nouvelle*. 2007, **25**(243), 8.

Činnost organizace má těžiště v kulturní a sociální aktivitě, v roce 1988 došlo ke změně stanov a vznikly nové pobočky v Jeruzalémě, Tel Avivu, Haifě, Natanyi, Naharii a Beer Ševě. V roce 1992 sdružovala HJČ na 13 000 členů a pro snazší komunikaci založila čtvrtletník *Hazman Haze* (Tento čas)²⁷⁵, s cílem informovat své stoupence o kulturním a náboženském dění v organizaci. Časopis je redigovaný Nathanem Steinerem²⁷⁶, který dokumentoval činnost HJČ a informoval členy hnutí o připravovaných aktivitách slovem i fotografiemi. V roce 2011 oslavil časopis sté vydání a redakce *Roš chodeš* popřála k tomuto jubileu dlouhodobému redaktorovi Nathanu Steinerovi.²⁷⁷ Bulletin vychází dodnes a je kompletně psán v hebrejštině tzn., čte se zprava doleva. Text je rozdělen do dvou sloupců a doplněn o černobílé fotografie. Písmo a vizuální doplňky mají namodralý vzhled.²⁷⁸ Pouze některé části textu jsou přeložené do slovenského jazyka, kterým hovoří většina čtenářů *Hazman Haze*.²⁷⁹

HJČ má v současné době 4000 členů, z 90 % se jedná o židy pocházející ze Slovenska. „*Specifikou je, že krajané se identifikují na prvním místě se židovstvím a teprve na druhém místě se zajímají o zemi původu, daném případě o ČR.*“²⁸⁰ Majetní členové Hitachdut poskytují v současné době stipendium českým a slovenským studentů, kteří se rozhodli studovat v Izraeli.

12 Stručný popis komunitních médií (Km)

V následující kapitole je ve zkratce shrnut význam komunitních médií u nás a ve světě. V podkapitole je pak zmíněn způsob financování Km s ohledem na jejich nezávislost na investorovi. Pojem komunitní médium je těžko definovatelný vzhledem k dlouhé empirické tradici. Jako všechny mediální organizace seskupují komunitní média široké spektrum organizačních struktur a praktik. Jsou popisovány nejrůznějšími pojmy, včetně alternativních médií, asociačních médií, svobodných médií, rhizomatických médií apod. Všechna tato označení vycházejí z různých politických, kulturních a sociálních předpokladů, ale pro popis zmíněné plurality je široce přijímán

²⁷⁵ DANÍČEK, Jiří. Setkání v Jeruzalémských horách. *Roš chodeš*. 77(7), 19.

²⁷⁶ Předseda organizace Nathan Steiner byl za své zásluhy o rozvoj česko-izraelských vztahů v roce 2001 odměněn cenou Jana Masaryka Gratias agit.

²⁷⁷ Sté číslo *Hazman Haze* – Aktuality. *Roš chodeš*. 2011, 73(8), 2.

²⁷⁸ Viz příloha č. 19.

²⁷⁹ Múzeum v Seredi otvorila v januári 2016. *Hazman Haze*. 2016, 24(116), 1.

²⁸⁰ Krajanské organizace. Velvyslanectví České republiky v Tel Avivu. [online]. [cit. 2015-11-23].

Dostupné z: http://www.mzv.cz/telaviv/cz/kultura_a_krajanek/krajanske_organizace_1/index.html.

výraz komunitní média.²⁸¹ Bez ohledu na vzájemné rozdíly sdílejí Km několik klíčových vlastností, díky kterým je lze odlišit od veřejnoprávních a mediálních organizací. Důležitým aspektem Km je jejich dostupnost na různých technologických platformách (tisk, rozhlas, TV, internet aj.). Další výhodou je pak jejich úzké propojení s občanskou společností a alternativní povaha sdělení při sdělování informací.

*„Základní rysy Km jsou lokálnost a představují alternativu k „mainstreamu“. Mají třeba podporovat kulturu a umění a vyzdvihovat roli minoritních skupin, etnických, jazykových atd. Pro velká komerční média po celém světě nejsou tato témata dostatečně zajímavá a nepřináší jim žádný zisk.“*²⁸² říká mediální expert Henry Loeser.

Představitelé Km mají většinou snahu zapojit do procesu vývoje a výroby obsahu svou čtenářskou obec, kladou důraz na aktivní participaci publika a mnohdy je přínos externích přispěvatelů pro Km naprosto zásadní. *„Komunitní média se od veřejnoprávních a komerčních liší zejména vyšší mírou participace komunit, občanů, organizací občanské společnosti a sociálních skupin. Jejich hlavním posláním je dát prostor k vyjádření lidem, které reprezentují, a to tak, že jim umožňují media přímo provozovat a školí je v tom.“*²⁸³

Evropští politici nedávno uznali úlohu a hodnotu komunitních médií. Evropský parlament konstatoval ve zprávě přijaté v roce 2008, že občanská a alternativní média plní v mediální oblasti nezastupitelnou úlohu, která je ovšem mnohdy nedocenená. Alternativní a komunitní organizace inovují, rozšiřují mediální oblast a jsou podle usnesení Evropského parlamentu důležitým komunikačním článkem ve společnosti. *...„posílením kulturní a jazykové rozmanitosti, sociálního začleňování a místní identity...Občanská média podporují mezikulturní dialog vzděláváním veřejnosti, bojem proti negativním stereotypům a napravováním představ vytvářených masovými médii o společenských skupinách ohrožených vyloučením.“*²⁸⁴

Závěr zprávy se týká doporučení pro členské státy, aby uznaly nároky Km na vlastní svébytnou existenci a vyčlenily je jako zvláštní kategorii vedle

---

²⁸¹ CARPENTIER, Nico. *Proč komunitní média v České republice?* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: http://www.rrtv.cz/files/pracovni-skupiny/komunitni_media.pdf.

²⁸² MELICHAR, Martin. *Porod komunitních médií v Čechách*. In: Radio Wave [online]. 3.10.2012 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/rentgen/_zprava/porod-komunitnich-medii-v-cechach--1118700.

²⁸³ *Mediální systém ČR by mohl mít i komunitní média*. Media Guru [online]. 9. 7. 2012 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/aktuality/medialni-system-cr-by-se-mohl-rozsirit-o-komunitni-media/#.VxTaTzCLTIU>.

²⁸⁴ *Zpráva o činnosti rady pro rozhlasové a televizní vysílání...* [online]. 2013 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/files/zpravy/VZ2013.pdf>.

veřejnoprávních a komerčních médií. Výbor ministrů Rady Evropy vše ještě podpořil prohlášením, ve kterém je zdůrazněna úloha Km „při zaručování svobodného vyjadřování názorů a myšlenek a při přispívání k účinnému zapojení mnoha skupin i jednotlivců do demokratických procesů“.²⁸⁵

Komunitní média mohou být považována za alternativní prostředky nezávislé na státním aparátu, trhu a občanské společnosti jako takové. Alternativní a komunitní média mohou být definována za tzv. „třetí hlas“ mezi státními a komerčními médii.²⁸⁶ Neoliberalní tržní hospodářství většiny západních evropských států mělo dopad na liberalizaci sdělovacích prostředků a tento přístup může v důsledku ohrožovat existenci alternativních a komunitních médií. Komerční a veřejnoprávní média vnímají své konkurenty v rovině darwinovského zápasu o přežití.²⁸⁷ Židovská média mají společný přístup k inzerci, kterou odmítají jako hlavní zdroj příjmů a uchylují se k ní pouze ve výjimečných případech. Tento přístup je ale staví do nebezpečné a nejisté finanční situace. Km mohou představovat nebezpečí pro represivní státní zřízení, to ale není případ židovských tiskovin v České republice, nicméně během výzkumu jsem narazil na žádosti o příspěvky z řad čtenářů na provoz časopisu (*Maskil, Židovské listy*, aj.).

12.1 Financování provozu Km

V zásadě lze zmínit celkem tři možné varianty pro financování Km. Za prvé je možné sponzorovat provoz z koncesionářských poplatků, to ovšem není případ židovských komunitních médií. Jde ovšem o variantu hojně v zahraničí využívanou, kde komunitní média plní veřejnoprávní úlohu.

Další možností je získat dotace ze státního fondu, nebo grantu, tuto nabízenou možnost některá židovská média využívají. Žádají převážně o příspěvky z fondů Ministerstva kultury a Ministerstva školství. Některé zveřejňují zprávy o činnosti některých židovských iniciativ, výměnou za finanční dar na provoz média.

---

²⁸⁵ CARPENTIER, Nico. Proč komunitní média v České republice? [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: http://www.rrtv.cz/files/pracovni-skupiny/komunitni_media.pdf.

²⁸⁶ SERVAES, John. *Communication for development. One world, multiple cultures*. New Jersey: Hampton Press, 1999. s. 260.

²⁸⁷ PREHN, Ole. From small scale utopism to large scale pragmatism. In: *The people's voice. Local radio and television in Europe*. 1991, 247-252.

„Vlastně jde o stejnou variantu jako předchozí, pouze peníze by putovaly více zatačkami. Zde by pravděpodobně veřejnost nic nenamítala, co oči nevidí, srdce nebolí.“²⁸⁸

Nicméně největší množství finančních prostředků získávají Km přímo od mateřských komunit a spolků, tento způsob financování je typický pro téměř všechna náboženská média, jejichž členové poměrně disciplinovaně přispívají na provoz a distribuci. Devizou nábožensky orientovaných komunit je soudržnost jejich členů, kteří pravidelně vyžadují informace o činnosti komunity. Kromě židovských časopisů jsou to také křesťanské stanice Proglas a TV NOE dlouhodobě těžící z oddanosti svých posluchačů a čtenářů.

13 Teoretický základ obsahové analýzy

Za hlavní výzkumnou metodu této práce byla zvolena obsahová analýza (OA). Stručně ji lze charakterizovat jako výzkumnou techniku pro kvantitativní, systematický a objektivní popis zjevného obsahu komunikace. Za otce OA je často považován sociolog Bernard Berelson, který obsahovou analýzu metodologicky ukotvil v dodnes citované práci *Content Analysis in Communication Research*. Obsahové analýzy získaly na popularitě už ve druhé polovině 19. století a zejména v první polovině 20. století.²⁸⁹ Historicky jsou spojeny s teorií masové komunikace, která se rozvíjí na pomezí sociologie a teorie komunikace. Za rozvojem studia obsahové analýzy stojí především touha poznat účinky masové komunikace na publikum, definovat a porozumět funkci komunikátorů. Původní výzkumy byly vedeny na základě předpokladu, že příjemcům je význam sdělení jasný a komunikace tím pádem slouží k šíření myšlenek původce. Až později se ukázalo, že tento předpoklad nebyl správný a že různí příjemci vnímají sdělení odlišně.²⁹⁰

Studium obsahu médií může být také rozděleno na analýzu sdělení a analýzu významu. Sdělení má pevnou formu ať už se jedná o výstup tištěný, mluvený nebo obrazový. Zkoumat lze způsob komunikace v čase (pravidelně vydávaná tiskovina), nebo i výstupy napříč spektrem komunikačních kanálů. Obsahová analýza významu²⁹¹ je poměrně komplikovaná, jelikož autor může skutečnou podstatu sdělení skrýt

²⁸⁸ BOUČEK, Jakub. Komunitní média a jejich financování. [online]. 2012 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.radiotv.cz/p_radio/komunitni-media-a-jejich-financovani/.

²⁸⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 291.

²⁹⁰ Tamtéž, s. 292-293.

²⁹¹ Tento termín pochází až ze čtyřicátých let 20. stol.

a příjemce musí pochopit význam pouze na základě znalosti širších souvislostí. K analýze obsahu nás vedou nejrůznější důvody. Mezi ně se řadí například popis a srovnání obsahu média. Jde o komparaci výstupů spojeného s charakteristikou aktuálního vývoje a predikcí vývoje budoucího. Dále je možné porovnat, do jaké míry média odráží aktuální společenskou situaci a zda je rovnoměrně prezentována životní realita všech vrstev společnosti, nebo je upřednostňována jen některá její část.²⁹²

Výsledky analýzy obsahu médií využívají experti z nejrůznějších oborů, aby zjistili stav hodnot ve společnosti v určitém časovém úseku a lokalitě. Pokud se při monitorování pozitivních a negativních účinků médií na společnost dojde k hodnocení, je potřeba ještě zahrnout ostatní faktory vlivu, což činí toto zkoumání poměrně náročné. Mezi významné metody obsahové analýzy patří i analýza jednání – hledá odpovědi na otázky spojené s kvalitou médií dle předem definovaných kritérií. Mezi odborníky na média je také častá textuální a výpovědní analýza – zkoumá, jakým způsobem obsah působí na příjemce a zda vyvolává požadovanou reakci.²⁹³

13.1 Postup při realizaci obsahové analýzy

Praktická realizace OA se používá v praxi k zobrazování určitých témat, osob a jevů v různých mediálních sděleních. Jelikož se jedná převážně o kvantitativní metodu zkoumání, tvoří její základ klasifikování a sčítání předem definovaných jednotek textu, aby bylo možné vyjádřit jednotky numericky. V přípravné fázi OA je nutné zodpovědět nejméně čtyři otázky:

1. Jaké typy obsahů se budou zkoumat (všechny textové útvary)?
2. V jakých médiích (*Roš chodeš a Maskil*)?
3. V jakém časovém úseku (2005 – 2015)?
4. Jaké výzkumné entity budeme zkoumat?²⁹⁴

Značná část práce připadne na kódování dokumentů. Jedná se o proces transformace prvků sdělení do standardizované podoby statistických dat. Zpravidla se nepracuje přímo s výzkumnými jednotkami, ale pouze s jejich částmi, které jsou označeny jako kódovací či záznamové jednotky.²⁹⁵ Jde o část obsahu, ke které se vztahuje měření a je posuzována podle různých hodnot. V případě analýzy tištěných médií volíme kódovací jednotky na základě klíčových slov. Důležité je postupovat při

²⁹² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 292-293.

²⁹³ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 24.

²⁹⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 310.

²⁹⁵ SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3. nezměň. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 36-37.

zkoumání vzorků vždy podle univerzálně platného a předem stanoveného návodu. Kódovací klíč musí zůstat nezměněn během celého výzkumu.²⁹⁶ Samotné kódování probíhá tak, že kodér či výzkumník prochází jednotlivé kódovací jednotky a vyhledává relevantní údaje, které pak zaznamenává do záznamového archu.

Zprávami se stávají především ty události, které jsou „sdíleníhodné,“ tedy takové, jež vyhovují novinářským kritériím. Optikou této teorie se tedy můžeme při výzkumu ptát: Jaké zpravodajské hodnoty odráží zprávy publikované ve zkoumaném mediu. Zpravodajské hodnoty nemůžeme zkoumat přímo, ale lze je vyvodit na základě uveřejněných zpráv.²⁹⁷ Výzkumník si musí v tomto případě stanovit kritéria výběru, například proč byla daná událost vybrána ke zveřejnění. Výzkumník proto nejdříve hledá indikátory, které mu pomohou rozhodnout, mezi ně se řadí například práh pozornosti, pestrost, vážnost situace a další. Málo z nich lze relevantně měřit. Média usilují o co největší pestrost, a proto zcela výjimečně zařadí do jednoho vydání zprávy podobného znění. Důležité je zaujmout co nejširší část publika a nabídku diferencovat jako hard news a soft news.²⁹⁸

13.2 Postup při kvantitativní analýze v diplomové práci

Tato diplomová práce si klade za cíl popsat změny v obsahu, a to především ve změně a výběru témat, v židovském časopise *Roš chodeš* mezi lety 2005 až 2015. Jelikož mám k dispozici předchozí výzkum týkající se tématu *Roš chodeš*, rozhodl jsem se stanovit na začátku analýzy výzkumnou hypotézu. Nicméně časopis *Maskil* nebyl do současné doby podroben jakékoliv bližší analýze, a proto jsem v tomto případě zvolil výzkumné otázky pro kvantitativní analýzu.²⁹⁹

Výzkumná hypotéza zní:

- Měsíčník *Roš chodeš* se nijak výrazně obsahově neproměnil mezi lety 2005-2015 a je obsahově podobný s již zkoumaným obdobím 1990-2005.

Výzkumné otázky zní:

- Jak se liší časopis *Roš chodeš* po obsahové stránce od časopisu *Maskil*?
- Která témata jsou společná?
- V čem se měsíčníky od sebe po obsahové stránce liší?

²⁹⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 315.

²⁹⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 304-305.

²⁹⁸ Tamtéž, s. 322.

²⁹⁹ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 104.

Získaná data se budou posléze komparovat s výsledky kvantitativní obsahové analýzy provedené v bakalářské práci.³⁰⁰ Výsledné grafy budou dále porovnány s daty židovského měsíčníku *Maskil*.

Příspěvkem se rozumí ucelená žurnalistická jednotka s nadpisem a titulkem, nebo také samostatný obrazový materiál s textem. Obrazový materiál k textovým příspěvkům budu pokládat za součást příslušného textu.³⁰¹ Každý textový útvar jsem poté rozdělil přehledně do tematických okruhů. Záměrem bylo získat informace o četnosti výskytu daných témat ve zkoumaném období. Po rozčlenění obsahu do kódovacích jednotek stanovím, jaké znaky v něm budu hledat, jednotlivé elementy výzkumu převedu na měřitelné velikosti. V první fázi operacionalizace, jsem určil jako základní soubor jednotek³⁰² vždy 4 čísla z každého ročníku časopisu, abych pokryl alespoň čtvrtinu celého vydání. Shromážděná data budou zpracována a vyhodnocena v programu Excel.

Jelikož chci data porovnat s již uskutečněným výzkumem - provedeným v bakalářské práci Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005) – vybral jsem podobné tematické okruhy jako Zuzana Kosáková.³⁰³ Pro kvalitativní výzkum jsem zvolil metodou rozhovorů s redaktory obou zkoumaných periodik (Rch a *Maskilu*), s externími příspěvateli a se členy Federace židovských obcí, která časopis financuje. Individuální rozhovory jsou velice častou metodou, která se používá v kvalitativní obsahové analýze. Výzkumník pak k nim může snáze přiřadit kvantitativní data.³⁰⁴

13.3 Typ rozhovoru aplikovaný v diplomové práci

Ve své diplomové práci jsem se rozhodl pro polostrukturovaný (řízený) rozhovor, při kterém jsou stanovena dílčí témata a konkrétní otázky vznikají až během dotazování. Role tazatele a respondenta je tak vyrovnaná.³⁰⁵ Odpovědi jsou spíše volné a celkově jde o debatu s návodem. Je vhodné, aby takto připravený rozhovor vedl sám výzkumník, protože má užší vhled do tématu a je blíže obeznámen s cílem studie.

---

³⁰⁰ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. s. 27-29.

³⁰¹ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 103.

³⁰² REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. s. 77, ISBN 80-7178-926-7.

³⁰³ KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. s. 23-24.

³⁰⁴ BARBOUR, Rosaline S. *Introducing qualitative research....* London: Sage Publications, 2008. s. 280.

³⁰⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 210.

Při řízeném rozhovoru proto volíme mezi primárními otázkami (ty jsou předem připravené), a sekundárními, někdy též sondážními otázkami, které vznikají spontánně přímo při realizaci samotného dialogu. Souhlasné přikyvování nebo krátké výrazy pochopení často vyjadřují dotázanému podporu a pochopení. Taktéž mohou mít informativní charakter. Důležitou funkci zde hraje mimika a gestikulace tazatele, který pozitivními výrazy vyzývá dotázaného, aby rozvedl svou odpověď.

Při vedení je dobré podnítit tazatele k dalším odpovědím částečnou rekapitulací toho, co již bylo řečeno. Tazatel by se měl vyhnout sugestivně formulovaným otázkám omezující odpověď informanta.³⁰⁶ Standardní doba rozhovoru se pohybuje něco mezi 40-90 minutami. Ve spojitosti s osobní biografií je zvolený narativní přístup akceptovatelný. V diplomové práci analyzuji profesní novinářský život a jeho podíl na vydávání komunitních médií a narativní přístup je v mnoha ohledech jediným možným řešením, jak o židovských novinářích získat ověřené informace.

„Nejde přitom o kvantitativně orientovaný výzkum životních drah (life course) a jejich fázích, ale o přístup studující životy jednotlivců jako lokálně a časově zakotvené historie.“³⁰⁷ Narativní přístup je často označován za metodu životních příběhů, které konstruuje interpret skrze vyprávění. *„Skrze vyprávění dochází k tzv. produkci „já“ (selves).“³⁰⁸* U narativního typu rozhovoru je důležité získat povolení od informátora ke zpracování a zveřejnění osobních dat a údajů. Je důležité zvážit, zda získaná data nespádají do Sbírky, o ochraně osobních údajů. *„Za osobní údaj je zde považován jakýkoliv údaj týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů.“³⁰⁹*

14 Analýza mediálních organizací Roš chodeš a Maskil

Oba zkoumané měsíčníky patří zaměřením ke konkurenčním časopisům³¹⁰, které mají na první pohled podobnou strukturu i obsah a pro jejich podrobné porovnání byla zvolena více případová studie. Výzkumnou otázkou v tomto případě je: „Jakým způsobem je zajištěn chod mediálních organizací *Rch* a *Maskil*?“ Pro studii mediálních organizací jsem použil, stejně jako v případě kvantitativní obsahové analýzy, kombinaci většího počtu technik (Triangulace), která v sobě zahrnuje studium

³⁰⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 221.

³⁰⁷ Tamtéž, s. 227.

³⁰⁸ Tamtéž, s. 228.

³⁰⁹ Tamtéž, s. 230.

³¹⁰ Oba časopisy mají podobné zaměření, ale rozdílný přístup ke zpracování informací.

dokumentů, rozhovory a pozorování.³¹¹ K analýze jsem se rozhodl vybrat čtyři čísla ze všech ročníků Rch ve zkoumaném období tak, abych pokryl každé čtvrtletí. Klíčovým rokem pro monitoring byl rok 2005 a 2013. První bude porovnán s přelomovým rokem 1990, kdy časopis dostal zcela novou tvář. Obdobně budu přistupovat k měsíčníku *Maskil*, který budu analyzovat od jeho ustálení jeho elektronické podoby v letech 2003/2004 do konce roku 2014. V kapitole rubriky zpracuji témata, která se vyskytovala nejčastěji v daném časovém období.

Stručný přehled tematických okruhů

Je důležité definovat podobné tematické okruhy, aby se v základu shodovaly se stanovenými okruhy předchozího výzkumu.

1. Náboženská problematika

- 1.1. Otázka víry
- 1.2. Tóra, Talmud, náboženské tisky
- 1.3. Oslavy – svátky, průběh oslav slavení

2. Filozofie

- 2.1. Zamyšlení
- 2.2. Texty filozofů

3. Holocaust + židovská společnost před válkou

- 3.1. Historie – vzpomínky obětí
- 3.2. Současné projevy antisemitismu
- 3.3. Odškodnění přeživších

4. Medailony osobností

- 4.1. Historické postavy
- 4.2. Rozhovory
- 4.3. Současné nebo nedávno zemřelé osobnosti

5. Články:

- 5.1. Sváteční proslovy
- 5.2. Polemiky
- 5.3. Komentáře k událostem
- 5.4. Publicistické články

---

³¹¹ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 23.

6. Kultura

6.1. Kulturní akce – výstavy, aj.

6.2. Recenze na knihy, výstavy, divadelní představení, aj.

6.3. Plánovaná publikační činnosti

6.4. Povídky, básně, písně

7. Zvláštní události: konference, setkání, židovské iniciativy aj.

8. Židovské obce

8.1. Zprávy ze židovských obcí + památky

8.2. Kulturní a náboženský program obcí

9. Izrael

9.1. Historický vývoj

9.2. Současná situace

9.3. Politika

9.4. Sionismus a ohlasy

10. Terorismus

10.1. Mezinárodní terorismus

11. Židovská muzea a jejich činnost

14.1 Podrobný popis tematických okruhů

Měsíčník *Roš chodeš* je, navzdory svému publicistickému zaměření, periodikem náboženským, a proto kategorie náboženská problematika v něm má své místo. Do zmíněné kategorie jsem zařadil všechny články týkající se judaismu, židovských svátků a náboženských obřadů, které jsou tradičně spojeny s oslavou. Pravidelná rubrika **Sidra na tento měsíc** není do tohoto tematického okruhu zahrnuta, protože se vyskytuje pravidelně v celém zkoumaném období a její vliv na stavbu čísla je konstantní. Kategorie **Filozofie** zaujímá zvláštní místo mezi tematickými okruhy. Spadají sem články o Kabale, židovském mysticismu, orientální filozofii, zamyšlení židovských a křesťanských filozofů aj.

Tematický okruh **Holocaust - Šoa** obsahuje dvě podkategorie, jedna řeší fenomén holocaustu a jeho přesah do současnosti. Jsou zde například zařazeny články pojednávající o restitucích, finančních kompenzacích a v neposlední řadě příběhy pamětníků a přeživších. Druhá podkategorie řeší současné projevy antisemitismu např. různá prohlášení radikálních skupin na adresu židovského obyvatelstva.

Medailony osobností jsou rozděleny podle konkrétních jedinců a žurnalistických žánrů, spadají sem medailony historicky významných osobností, slavné postavy naší současné historie a rozhovory s dosud kulturně a vědecky činnými osobami židovského národa. Zvláštní kategorií jsou **Proslovy**. Jde velmi často o otištěnou řeč některého z významných činitelů židovské náboženské obce, duchovního představitele, přepisy projevů ze státních návštěv. Měsíčníku se podařilo hned na začátku svého působení, vydat projev bývalého prezidenta Václava Havla, ze kterého bylo patrné nadšení z obnovy diplomatických styků mezi izraelsko-československou vládou. Mezi velice časté proslovy patří také projevy vrchního zemského rabína Karla Sidona.

Široce pojatým tematickým okruhem je i kategorie s názvem **Kultura**. Pro svůj výzkum jsem do ní zařadil veškeré články, které se týkají umění. Spadají sem umělecké slohové útvary (např. povídky, básně, příběhy a fejetony), dále pak recenze a komentáře k výstavám, či kulturním akcím.

Zprávy o připravované publikační činnosti nakladatelství Sefer a recenze na právě vydané knihy, které se obsahem dotýkají života židů.

Okruh **Zvláštní události** v sobě zahrnuje články a statě, které se vymykají běžnému zařazení. Většinou jde o žurnalistické útvary, které inovují a obohacují celé vydání. Kategorie **Židovská obec** obsahuje souhrn vybraných informací, jenž popisuje organizovaný život v židovské obci. Může se jednat o kteroukoliv židovskou kehilu na světě. Pochopitelně nejčastěji zde figurují články o českých a slovenských obcích, jejich historickém vývoji a současné situaci. Velmi často je zde probírána problematika týkající se nedostatku financí potřebných pro údržbu a správu židovských památek. Na druhou stranu jsou zde obsaženy informace o současném kulturním životě jednotlivých židovských administrativních celků.

Izrael může být chápán jako vděčné téma, která má svůj prostor už od roku 1995. Nalezneme zde články o historii Izraele, jeho současné situaci, sionismu a v neposlední řadě také o politice. Tematický okruh **Židovské muzeum** obsahuje články o Židovském muzeu v Praze, které během krize na Židovské obci pražské čelilo nesmlouvavé kritice ze strany členů Koalice pro věci veřejné. Do této kategorie jsem dále zařadil články pojednávající o židovských muzeích v České republice a v zahraničí.

14.2 Definice článků a rubrik

Roš chodeš obsahuje, již od svého založení v roce 1990, několik stálých rubrik. Mezi ně patří rubrika **Sidra na tento měsíc, Aktuality, Přehled bohoslužeb, Kalendárium, Zprávy z obcí a zprávy ze světa**. Mezi lety 1990 – 1995 obsahoval časopis rubriku **Titulka**, která přinášela souhrn hlavních událostí měsíce. Velice často zde byl publikován článek pojednávající o nejbližším židovském svátku nebo osobnosti. Rozdělení textu na dvě části je běžné vzhledem k omezenému prostoru v každém čísle.

Aktuality

Jsou nedílnou součástí periodika už od začátku 80. let. V roce 1990 se rubrika přesunula na druhou stranu čísla. V roce 1997 přibyla na tuto stranu tabulka s obsahem – její jméno se změnilo na *Z obsahu na Obsah*. Čtenář také na této straně najde krátké komentáře, dopisy od čtenářů, unikátní zajímavosti ze světa a zahraničí.

Sidra na tento měsíc

Patří do kategorie tradičních rubrik a vychází v Rch téměř nepřetržitě od jeho založení. Jediná přestávka ve vydání se odehrála v roce 2003, rubrika se posléze vrátila v roce 2004 pod názvem **Sidry na tento měsíc**. Měsíčník v této části prezentuje svoje náboženské zaměření. Velice často se stává, že se k danému měsíci váže důležitý svátek a sidra je pak nahrazena příběhem. V novém vydání Rch z července 1990 se rubriky **Sidra na tento měsíc** a **Bohoslužby** přesunuly na 4. a 5. stranu. Sidry se dříve překládaly z francouzštiny - Elie Munk, nebo z angličtiny – Jesajahu Leibowitz, Slomo Riskin, Jonathan Sacks, až v současné době je připravuje Karel Efraim Sidon. Kromě výše uvedené rubriky je důležité připojit dvě pravidelné rubriky, které vycházely ještě v časopise *Věstník*. Rubrika s názvem **Zamyšlení** uváděla citáty k Tóře a úryvky náboženských textů. Do stejné kategorie lze také zařadit rubriku **ABC judaismus**, která interpretovala základní hesla a slovní pojmy týkající se náboženství. Tato část postupně prodělala několik změn, zejména, co se týče umístění. Ze třetí strany se postupně posunula až na devátou a v roce 1991 zanikla úplně.

Bohoslužby

Rubrika **Bohoslužby** je graficky oddělená tabulka, která uvádí seznam bohoslužeb aktuálních pro daný měsíc. Vypsání bohoslužby se odehrávají v hlavních pražských

synagogách, mezi které spadá Staronová synagoga, Vysoká synagoga, Jeruzalémská synagoga a Španělská synagoga. Ve Španělské synagoze probíhají bohoslužby liberální kongregace Bejt Praha.

Kalendárium

Další stálou rubrikou je **Kalendárium**, to se v průběhu doby propadlo na zadní stránky měsíčníku. Od založení časopisu ustoupilo až na stranu 23. Redaktoři zde publikují krátké medailonky o významných osobnostech židovského národa. V rubrice nalezneme krátké slohové útvary připomínající kulatá výročí úmrtí významných židovských osobností. Mezi nimi nalezneme rabíny, umělce, profesory, spisovatele a v neposlední řadě také vědce.

Knihy, Výstavy, Události

Jde o poměrně novou rubriku, která vznikla při posledním rozšíření časopisu v lednu 2013. Redakce nebo externí přispěvatelé zde publikují krátké texty, které obsahují souhrn nově vydaných publikací, krátké recenze na výstavy a prezentace aktuálních událostí doma i ve světě. Jednotlivé odstavce obsahují vždy nadpis a krátký textový útvar do sta slov. Text je na rozdíl od běžných článků na důležitých místech zvýrazněn buď kurzívou, nebo tučným písmem. Zájemce zde najde informace o plánovaných akcích všeho druhu, včetně výsledků sportovních klání a informace o židovských sportovcích.

Kulturní pořady

Zmíněná rubrika obsahuje výhradně kulturní události spojené s židovskými komunitami. Velice často jsou zde informace z jednotlivých vzdělávacích oddělení v Praze a Brně. Čtenáři zde mohou najít pozvánky na koncerty, divadelní představení, přednášky, výroční setkání aj. U většiny aktivit je také uveden čas a adresa konání.

Zprávy ze světa

Tato rubrika vychází od května 1990 na konci každého vydaného čísla. Čtenářům poskytuje stručné informace o nejzajímavějších událostech týkajících se židovského národa. Jde o výtah zpráv ze zahraničních médií, které mají vztah k židovství. Přípravě zpráv předchází pečlivý monitoring zahraničních médií. Nejčastěji se překládají texty z větších izraelských deníků; *Jerusalem Post*, *Times*, *Haaretz* aj., někdy ovšem chybí ocitování zdroje. Rubrika je téměř vždy doprovázena fotografií nebo ilustrací, většinou

od Marka Podwala. Na konci stránky je umístěna tiráž s kontaktními a administrativními informacemi. V současnosti se nachází tato rubrika na 28. - tedy poslední straně měsíčníku. Redakce také často odkazuje na Židovský tiskový informační servis.

Zprávy z obcí

Zprávy z obcí patří již k tradičnímu informačnímu servisu, který shrnuje dění v jednotlivých židovských obcích v České republice a na Slovensku. Články mají za cíl referovat o zajímavých událostech, které se odehrály v židovských obcích v uplynulém měsíci. Kulturních události byly zveřejňovány již od roku 1993 v rubrice Kulturní pořady, ale články zabývající se kulturou jsou nedílnou součástí časopisu od jeho vzniku v roce 1934. V pravidelné rubrice je ale můžeme najít až od roku 1993. Čtenář si zde může přečíst stručný souhrn aktivit jednotlivých českých a slovenských židovských komunit mj. ŽNO Bratislava, ŽO Brno, ŽO Děčín, ŽO Karlovy Vary, ŽNO Košice, ŽO Olomouc, ŽO Ostrava, ŽO Plzeň, ŽO Praha, ŽO Teplice a ŽO Ústí nad Labem. Poměrně často je zde uveden stručný nekrolog, maximální rozsah jeden sloupec s titulkem: „Zemřel autor Kadiše“. Na konci je přiloženo tradiční požehnání „Tehi nišmato crura bicror hachajim.“³¹²

Výzvy, zprávy, inzerce

Rubrika **Zprávy, informace, inzerce** se objevila poprvé v roce 1993 a často měnila během 90. let svůj název. V současné době se jmenuje **Výzvy, zprávy, inzerce**. V této sekci časopisu nalezneme nejrůznější výzvy, nekomerční inzeráty a také krátké zprávy z dění okolo jednotlivých židovských společností či oddělení na Židovské obci v Praze. V posledních letech se zde objevují pravidelné zprávy o činnosti Lauderových škol a kulturním programu domu pro seniory na Hagiboru.

Izrael

Do zpravodajsko-publicistické části lze zařadit rubriku **Izrael**, která přináší čtenářům od roku 1995 zasvěcené komentáře o aktuálním dění na Blízkém východě. V současné době do této sekce přispívá **Zbyněk Petráček**, komentátor Lidových novin a odborník na izraelsko-palestinské vztahy. Redakce Rch pravidelně vydává 1-2 články týkající se Izraelského státu a jeho obyvatel. Rozsah publikovaných příspěvků je od roku 1993 impozantní. Petráček vytvořil souvislý cyklus, který nahlíží na dění v zemi

---

³¹²Překlad: Necht' je jeho duše připojena ke svazku živých.

z několika různých úhlů pohledu. Čtenář si tak může vybrat z pestré nabídky komentářů, polemik, sociologických rozborů aj. Autor v jednom čísle komentuje sionistické tendence Izraelců, aby v následujícím čísle stručně informoval čtenáře o narůstajícím násilí mezi mládežnickými hnutími.³¹³ Přitom zůstává celkově nestranný a snaží se zachovat novinářský nadhled. Přestože zveřejňuje články v židovském magazínu, popisuje problematiku z obou stran konfliktu. Například článek „Noví Palestinci“ může na první pohled evokovat určitou zaujatost, ale při čtení narazí čtenář mj. na zajímavé informace o „Mládeži z kopců“, radikální mesianistické organizaci, která terorizuje muslimské i křesťanské obyvatelstvo. Osobně považuji články Zbyňka Petráčka za vynikající, co do kvality zpracování, tak čtivosti. V článku „Vpřed bez Arafata“³¹⁴ připomíná smrt jednoho z předních kontroverzních palestinských vůdců, aby na jedné straně zkritizoval jeho politiku, ale na straně druhé zveřejnil seznam kondolencí světových státníků, kteří mnohdy oceňují přínos Arafata pro zachování světového míru. Čtenář tak dostane prostor a podklady pro vytvoření vlastního názoru.

14.3 Kódovací knihy Roš chodeš (2005-2015), Maskil (2004-2014)

V této kapitole uvedu kódovací knihy, které jsem použil pro kvantitativní analýzu. První tři tabulky se týkají časopisu *Roš chodeš*. V rádcích jsou vypsány tematické okruhy spolu s podokruhy a ve sloupcích jsou uvedeny kódované ročníky. Dvě zbývající kódovací knihy představují výsledky analýzy časopisu *Maskil*. Na konci tabulky je vždy proveden součet kódovacích jednotek za určité období.

---

³¹³ PETRÁČEK, Zbyněk. Noví Palestinci.... *Roš chodeš*. 2015, **78**(2), 21.

³¹⁴ PETRÁČEK, Zbyněk. Vpřed bez Arafata. *Roš chodeš*. 2004, **66**(12), 19.

Kódovací kniha Rch (2000-2004)	2000	2001	2002	2003	2004	Součet
1. Náboženská problematika	1	0	1	1	3	6
1.1. Otázka víry	0	0	0	1	1	2
1.2. Tóra, Talmud, náboženské tisky	0	1	0	0	0	1
1.3. Oslavy – svátky, průběh oslav slavení	1	0	1	0	2	4
2. Filozofie	0	0	3	0	0	3
2.1. Zamyšlení	0	0	1	0	0	1
2.2. Texty filozofů	0	0	2	0	0	2
3. Holocaust - společnost před válkou	3	4	5	5	5	22
3.1. Historie, vzpomínky obětí, současnost	3	1	2	2	3	11
3.2. Současné projevy antisemitismu	0	2	2	3	1	8
3.3. Odškodnění přeživších	0	1	1	0	1	3
4. Medailony osobností	10	14	11	10	10	55
4.1. Historické postavy	0	2	3	3	1	9
4.2. Rozhovory	4	3	4	4	4	19
4.3. Současné + nedávno zemřelé osob.	6	9	4	4	5	28
5. Články	3	5	6	7	4	25
5.1. Sváteční proslovy	1	0	1	2	0	4
5.2. Komentáře k událostem	1	3	3	4	0	11
5.3. Polemiky	1	1	1	1	2	6
5.4. Publicistické články	0	1	1	0	2	4
6. Kultura	7	14	15	12	13	61
6.1. Kulturní akce – výstavy, aj.	3	4	1	4	3	15
6.2. Recenze na knihy, aj.	1	4	7	4	7	23
6.3. Plánování publikační činnosti	1	1	1	2	2	7
6.4. Povídky, básně, písně	2	5	6	2	1	16
7. Zvláštní události, konference, aj.	1	4	2	6	6	19
8. Židovské obce, židovské památky	8	9	4	8	5	34
8.1. Zprávy ze židovských obcí + památky	6	8	4	5	5	28
8.2. Kulturní a náboženský program obcí	2	1	0	3	0	6
9. Izrael	5	6	4	5	3	23
9.1. Historický vývoj	0	1	0	0	0	1
9.2. Současná situace	1	1	2	2	1	7
9.3. Politika	3	4	1	2	2	12
9.4. Sionismus a ohlasy	1	0	1	1	0	3
10. Terorismus	0	3	1	2	2	8
10.1. Mezinárodní terorismus	0	3	2	2	2	9
11. Židovské muzeum	0	1	1	1	4	7

Kódovací kniha Rch 2005-2010	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Součet
1. Náboženská problematika	3	4	2	0	1	1	11
1.1. Otázka víry	3	2	0	0	0	0	5
1.2. Tóra, Talmud, náboženské tisky	0	1	1	0	1	0	3
1.3. Oslavy – svátky, průběh oslav slavení	0	1	1	0	0	1	3
2. Filozofie	0	1	0	1	2	0	4
2.1. Zamyšlení	0	1	0	1	1	0	3
2.2. Texty filozofů	0	0	0	0	1	0	1
3. Holocaust - společnost před válkou	4	3	8	2	7	1	25
3.1. Historie, vzpomínky obětí, současnost	3	1	5	0	3	0	12
3.2. Současné projevy antisemitismu	1	2	2	1	0	1	7
3.3. Odškodnění přeživších	0	0	1	1	4	0	6
4. Medailony osobností	8	14	11	10	9	8	60
4.1. Historické postavy	2	3	4	1	3	2	15
4.2. Rozhovory	4	4	4	3	4	5	24
4.3. Současné + nedávno zemřelé osobnosti	2	7	3	6	2	1	21
5. Články	3	1	3	3	6	5	21
5.1. Sváteční proslovy	0	0	1	1	2	2	6
5.2. Komentáře k událostem	1	0	2	1	1	1	6
5.3. Polemiky	1	0	0	0	2	2	5
5.4. Publicistické články	1	1	0	1	1	0	4
6. Kultura	10	12	7	21	14	20	84
6.1. Kulturní akce – výstavy, aj.	5	3	1	5	6	3	23
6.2. Recenze na knihy, filmy, divadelní představení	2	6	4	10	4	12	38
6.3. Plánování publikační činnosti	0	1	0	2	0	1	4
6.4. Povídky, básně, písně	3	2	2	4	4	4	19
7. Zvláštní události, konference, aj.	5	2	6	3	6	8	30
8. Židovské obce, židovské památky	4	4	8	5	3	7	31
8.1. Zprávy ze židovských obcí + památky	3	1	7	3	3	3	20
8.2. Kulturní a náboženský program obcí	1	4	1	2	0	4	12
9. Izrael	7	5	6	7	5	5	35
9.1. Historický vývoj	4	0	0	1	1	1	7
9.2. Současná situace	1	3	1	3	2	4	14
9.3. Politika	1	1	3	2	2	0	9
9.4. Sionismus a ohlasy	1	1	2	1	0	0	5
10. Terorismus	0	1	0	0	2	0	3
10.1. Mezinárodní terorismus	0	1	0	0	2	0	3
11. Židovské muzeum (doma i ve světě)	0	2	3	3	1	0	9

Kódovací kniha Rch 2011-2015	2011	2012	2013	2014	2015	Součet
Náboženská problematika	0	2	0	2	1	5
1.1. Otázka víry	0	1	0	0	0	1
1.2. Tóra, Talmud, náboženské tisky	0	0	0	0	0	0
1.3. Oslavy – svátky, průběh oslav slavení	0	1	0	2	1	4
2. Filozofie	3	2	0	0	2	7
2.1. Zamyšlení	2	1	0	0	1	4
2.2. Texty filozofů	1	1	0	0	1	3
3. Holocaust - společnost před válkou	0	2	3	2	1	8
3.1. Historie, vzpomínky obětí, současnost	0	1	2	1	0	4
3.2. Současné projevy antisemitismu	0	1	0	1	1	3
3.3. Odškodnění přeživších	0	13	1	0	0	14
4. Medailony osobností	10	4	15	18	15	62
4.1. Historické postavy	4	5	7	4	4	24
4.2. Rozhovory	4	4	5	6	6	25
4.3. Současné + nedávno zemřelé osobnosti	2	3	2	8	4	19
5. Články	5	3	7	7	4	26
5.1. Sváteční proslovy	1	0	1	1	1	4
5.2. Komentáře k událostem	2	2	2	2	0	8
5.3. Polemiky	1	1	3	2	2	9
5.4. Publicistické články	1	0	2	2	1	6
6. Kultura	14	12	15	15	11	67
6.1. Kulturní akce – výstavy, aj.	5	2	4	7	6	24
6.2. Recenze na knihy, filmy, divadelní představení aj.	4	5	5	4	3	21
6.3. Plánování publikační činnosti	4	2	1	4	0	11
6.4. Povídky, básně, písně	1	3	5	4	2	15
7. Zvláštní události aj.	3	4	6	5	3	21
8. Židovské obce, židovské památky	8	4	5	2	3	22
8.1. Zprávy ze židovských obcí + památky	6	2	5	1	2	16
8.2. Kulturní a náboženský program obcí	2	2	0	1	1	6
9. Izrael	4	5	5	6	4	24
9.1. Historický vývoj	4	1	0	1	1	7
9.2. Současná situace	1	1	3	2	1	8
9.3. Politika	2	2	1	2	1	8
9.4. Sionismus a ohlasy	1	1	1	1	1	5
10. Terorismus	1	0	0	0	3	4
10.1. Mezinárodní terorismus	1	0	0	0	3	4
11. Židovské muzeum (doma i ve světě)	0	0	2	1	0	3

Kódovací kniha Maskil 2004- 09	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	Součet
1. Náboženská problematika	4	11	8	12	14	49
1.1.Otázka víry	1	4	1	1	3	10
1.2.Tóra, Talmud, náboženské tisky	2	0	1	3	5	11
1.3.Oslavy – svátky, průběh oslav slavení	1	7	6	8	6	28
2. Filozofie	4	4	1	3	2	14
2.1.Zamyšlení	1	2	1	2	2	8
2.2.Texty filozofů	3	2	0	1	0	6
3. Holocaust + společnost před válkou	6	4	2	0	3	15
3.1.Historie, vzpomínky obětí, současnost	3	1	1	0	0	5
3.2.Současné projevy antisemitismu	1	2	0	0	3	6
3.3.Odškodnění přeživších	2	1	1	0	0	4
4. Medailony osobností	10	5	3	14	3	35
4.1. Historické postavy	4	1	1	1	1	8
4.2. Rozhovory	4	2	2	4	0	12
4.3. Současné nebo nedávno zemřelé osobnosti	2	2	0	9	2	15
5. Články	6	4	3	7	8	28
5.1. Sváteční proslovy	1	0	0	1	1	3
5.2. Komentáře k událostem	3	2	1	3	3	12
5.3. Polemiky	1	0	0	0	1	2
5.4. Publicistické články	1	2	2	3	3	11
6. Kultura	10	26	17	11	16	80
6.1. Kulturní akce – výstavy aj.	5	11	9	4	7	36
6.2. Recenze na knihy, filmy, divadelní představení	4	4	4	5	3	20
6.3. Plánování publikační činnosti	0	0	1	0	1	2
6.4. Povídky, básně, písně	1	7	5	5	5	23
7. Zvláštní události aj.	7	8	4	4	12	35
8. Židovské obce	5	2	3	8	8	26
1.1. Zprávy ze židovských obcí + památky	1	2	1	5	4	13
1.2.Kulturní a náboženský program obcí	4	0	2	3	4	13
9. Izrael	4	4	2	3	3	16
9.1. Historický vývoj	1	0	0	1	0	2
9.2. Současná situace	2	2	1	0	2	7
9.3. Politika	1	1	1	0	1	4
9.4. Sionismus a ohlasy	0	1	0	2	0	3
10. Terorismus	0	0	0	0	0	0
10.1. Mezinárodní terorismus	0	0	0	0	0	0
11. Židovské muzeum	1	0	0	2	0	3

Kódovací kniha Maskil 2009-2014	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	Součet
1. Náboženská problematika	16	9	11	11	6	53
1.1. Otázka víry	3	1	2	2	1	9
1.2. Tóra, Talmud, náboženské tisky	6	4	5	3	2	20
1.3. Oslavy – svátky, průběh oslav slavení	7	3	4	6	3	23
2. Filozofie	4	1	0	2	5	12
2.1. Zamyšlení	3	1	0	2	3	9
2.2. Texty filozofů	1	0	0	0	2	3
3. Holocaust + společnost	3	2	9	2	3	19
3.1. Historie, vzpomínky obětí, současnost	1	0	5	2	1	9
3.2. Současné projevy antisemitismu	2	2	1	0	2	7
3.3. Odškodnění přeživších + restituce	0	0	2	0	0	2
4. Medailony osobností	9	11	9	7	8	44
4.1. Historické postavy	2	4	2	3	2	13
4.2. Rozhovory	2	1	3	3	2	11
4.3. Současné nebo nedávno zemřelé osobnosti	5	6	4	1	6	22
12. Články	5	7	6	10	9	37
5.1. Sváteční proslovy	0	2	1	1	13	17
5.2. Komentáře k událostem	2	3	2	4	5	16
5.3. Polemiky	1	0	2	2	2	7
5.4. Jiné	0	1	1	3	0	5
6. Kultura	24	34	15	17	5	95
6.1. Kulturní akce – výstavy aj.	12	14	8	12	9	55
6.2. Recenze na knihy, filmy, divadelní představení,	8	9	3	3	9	32
6.3. Plánování publikační činnosti	0	4	2	0	0	6
6.4. Povídky, básně, písně	5	8	2	2	5	22
7. Zvláštní události: aj.	3	8	12	11	9	43
8. Židovské obce	10	6	9	6	9	40
8.1. Zprávy ze ŽO + památky	4	3	2	1	4	14
8.2. Kulturní a náboženský program obcí	6	3	7	5	5	26
9. Izrael	1	3	3	7	3	17
9.1. Historický vývoj	0	0	1	2	0	3
9.2. Současná situace	0	1	0	4	2	7
9.3. Politika	1	1	0	0	0	2
9.4. Sionismus a ohlasy	0	1	2	1	1	5
10. Terorismus	0	0	3	0	2	5
10.1. Mezinárodní terorismus	0	0	3	0	2	5
11. Židovské muzeum	2	6	3	1	1	13

15 Výsledky kvantitativní obsahové analýzy měsíčníku Roš chodeš

Kvantitativní výzkum jsem se rozhodl zkombinovat nejenom s bakalářskou prací *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)* Zuzany Kosákové, ale také s měsíčníkem *Maskil* reformní organizace Bejt Simcha. Celkově jsem analyzoval 1504 kódovacích jednotek (825 Rch a 679 Maskil) v období od roku 2000 do roku 2015. Časopis *Maskil* představoval problém v datování výzkumu, protože nekopíruje občanský kalendář, ale řídí se výhradně židovským kalendářem. Ten má 54 týdnů a nezačíná, stejně jako občanský v lednu, ale na svátek Roš ha-šana v září. Časopis také nevychází pravidelně 12x ročně, ale pouze 11x, číslo 10 a 11 vychází dohromady jako dvojčíslo. Navíc měl *Maskil* v letech 2010 a 2011 nemalé finanční problémy, takže čísla vycházela nepravidelně a pouze 8x respektive 9 x ročně. Pokud se zaměřím na kvantitativní výzkum jako takový, tak v případě *Roš chodeš* jsem analyzoval ustálený, zaběhnutý časopis, jehož redakce píše zejména články o kultuře, historii a jednotlivých židovských osobnostech. Zajímavé je, že kromě pravidelné rubriky **Sidra na tento měsíc** jsou náboženská témata v menšině a to po celé zkoumané období 2000-2015.

Měsíčník *Roš chodeš* neprodělal za zmíněné období nějakou výraznou změnu, jako v roce 1990, kdy došlo ke kompletní výměně redakčního týmu a obsahové reorganizaci celého periodika. Cílem bylo vydávat plnohodnotný časopis, který by oslovil členy židovských obcí napříč Českou a Slovenskou republikou. S přeměnou časopisu ubyly články s náboženským obsahem a naopak přibily rozhovory, recenze, informace o činnosti Židovského muzea v Praze a zprávy o činnosti židovských náboženských obcí v Čechách i v zahraničí. Na rozdíl od kolegyně Kosákové, která kodovala všechna čísla časopisu v roce 1990, zvolil jsem pro kódování pouze čtyři čísla z každého ročníku.

V průběhu let 1991-1995 pokračuje trend ve snížení nábožensky orientovaných článků a přibývá článků zpravodajský a publicistických. V bakalářské práci je uvedeno, že náboženská tematika v roce 1995 zcela mizí. Podle mého výzkumu to není úplně jasné. Určitě souhlasím s výrazným poklesem, ale například v Rch v březnu 1994 vyšel článek s titulem „Téměř všichni Izraelci dodržují nějaký náboženský předpis“³¹⁵ a o rok později vyšel článek „Chrám v malém,“ který pojednává o objevení

---

³¹⁵ PAVLÁT, Leo. Téměř všichni Izraelci... *Roš chodeš*. 1994, 56(3), 13.

tajné modlitebny v terezínském ghettu. Článek obsahuje odkazy na Tóru a náboženské tisky, včetně hebrejských citací. „Da lifnej mi ota omed - Věz, před kým stojíš.“³¹⁶ I vzhledem k autorovi a duchovnímu rozměru lze podle mého názoru obsah článku zařadit do okruhu náboženství.

V Rch dále přibyly články o restitucích, které jsem v pozdějším výzkumu zařadil, podobně jako kolegyně Kosáková, do tematického okruhu holocaust. Navíc je zde zřejmý zvýšený zájem o problematiku státu Izrael, jako příklad uvedu články Daniela Kumermanna „Návrat vyhnanců“³¹⁷ a „Noční můra normálnosti“³¹⁸ které podrobně dokumentují tehdejší politické klima na Blízkém východě.

Analýza měsíčníku Roš chodeš 1996-2000

V období 1996-2000 došlo k prudkému nárůstu článků o historii židovských památek. Velikou zásluhu na tom měl podle současné redakce *Roš chodeš* Arno Pařík. K přiblížení dění na obci v období normalizace přispěl také seriál „Věstník před padesáti lety“³¹⁹, který psala mj. Hana Rothová nebo Alice Marxová. Ustálený počet vykazují články o kulturních akcích, recenze knih, filmů a koncertů. Mizí články, které se zabývají mysticismem a židovskou kabalou. Vliv na obsah časopisu měl i počet stran (v r. 1997 dosáhl 24).

Analýza měsíčníku Roš chodeš 2000-2004

Můj výzkum časopisu *Roš chodeš* se protnul s bakalářskou prací Zuzany Kosákové v období 2000-2005. Zatímco kolegyně Kosáková uvádí, že tematický okruh náboženství, respektive náboženská problematika se pozvolna dostává zpět na stránky magazínu, já jsem při analýze narazil na výrazný nárůst v roce 2004, kdy lze dohledat příspěvek s náboženskou tematikou téměř v každém čísle. Zejména články o průběhu a způsobu oslav tzv. Vysokých svátků (Roš ha-šana a Jom kipur) jsou velmi obsáhlé - většinou několikastránkové. Dále pravidelně vycházejí články věnující se Židovskému muzeu v Praze a židovské architektuře. Roste počet článků s tematikou současných projevů antisemitismu a to zejména v letech 2003 a 2004.

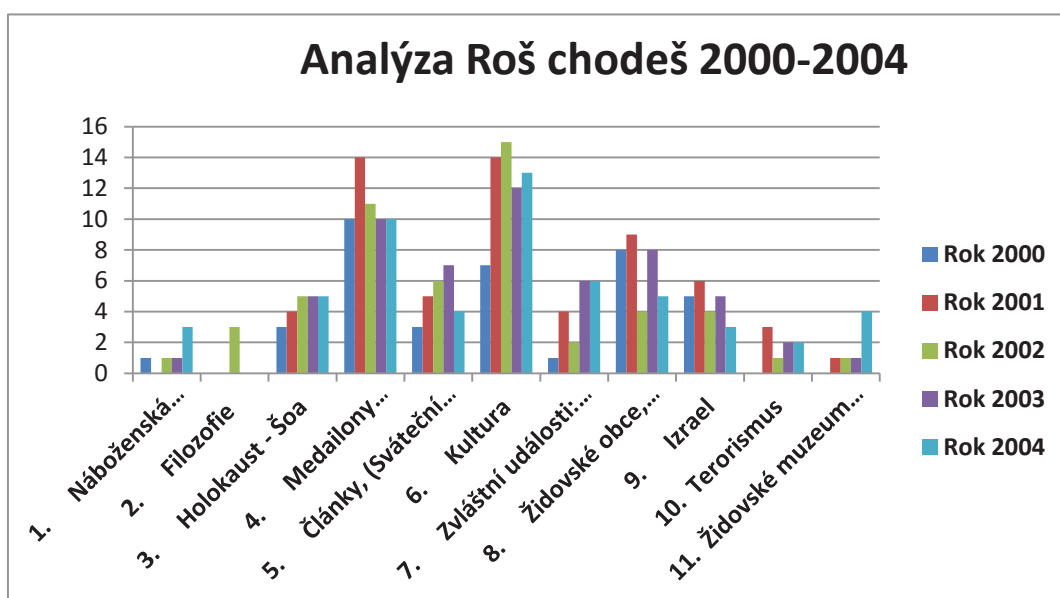
³¹⁶ SIDON, Karol. Chrám v malém. *Roš chodeš*. 1995, **57**(12), 1.

³¹⁷ KUMERMANN, Daniel. Návrat vyhnanců. *Roš chodeš*. 1997, **57**(1), 8.

³¹⁸ KUMERMANN, Daniel. Noční můra normálnosti. *Roš chodeš*. 1997, **57**(1), 9.

³¹⁹ MARXOVÁ, Alice. Věstník před padesáti lety. *Roš chodeš*. 1999, **59**(1), 16.

Na obsahu měsíčníku se výrazně projevila krize na Židovské obci v Praze. Obě zneprátelená hnutí si na stránkách časopisu vyměňovaly názory na zjištěnou situaci na obci. I když měl *Roš chodeš* fungovat jako platforma pro demokraticky vedený dialog ve vyhrocené situaci nebylo možné na něco takového pomýšlet. Vedoucí redaktor Jiří Daniček byl jedním z vůdců politického uskupení Platformy. Nicméně obě strany měly prostor vyjádřit svůj názor. Vyšly články „Jaká bude obec v Praze...“ „Na okraj našich dubnových voleb“ a „Krise v pražské obci“ od Jiřího Danička³²⁰ V srpnu 2004 redakce *Rch* otiskla příspěvek „Soud pana předsedy Jelínka“ od Heleny Klímové. V lednu 2005 otiskla redakce rozhovor s dočasným tajemníkem ŽOP Karlem Wienerem, který vybízí obě strany ke smíru a žádá klid na práci.

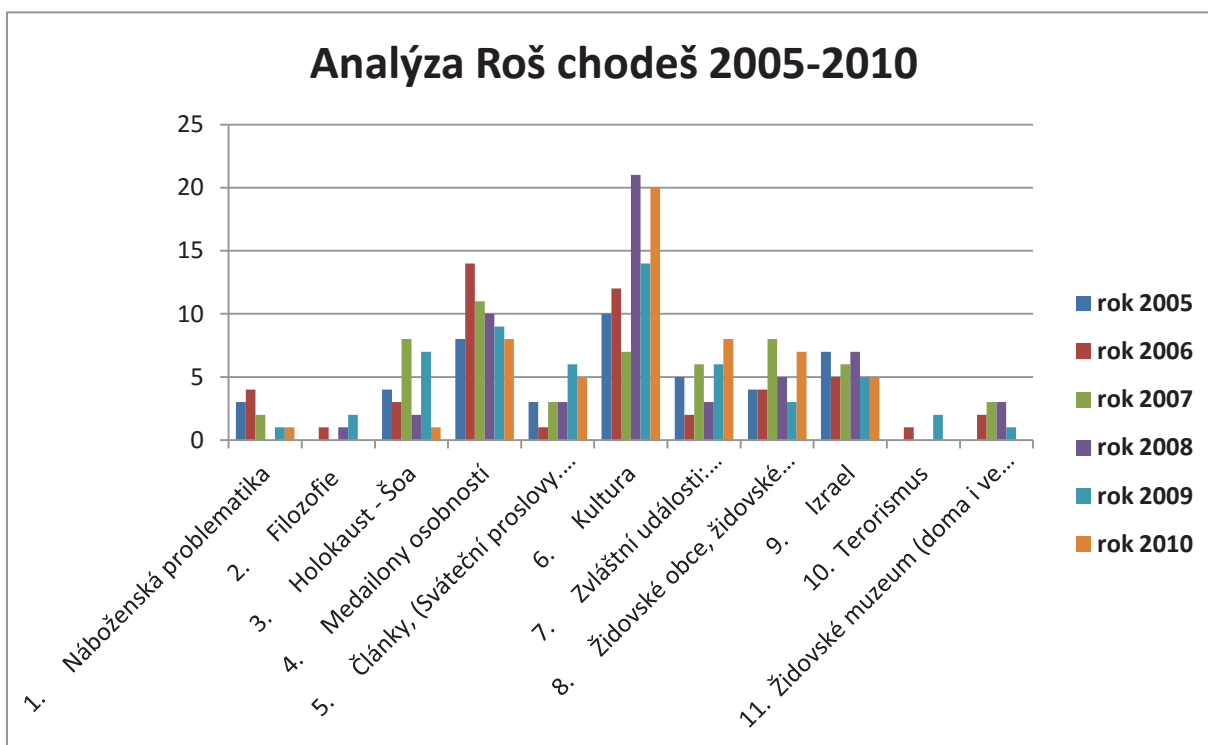
Analýza měsíčníku Roš chodeš 2005-2010

V roce 2006 roste počet medailonků o známých i méně známých židech. I když se *Roš chodeš* evidentně snaží zachovat původní rozsah příspěvků, tak počet kódovacích jednotek mírně stoupá, zvláště v rubrice **Medailonky osobností**. Čtenář zde může číst o historických a současných jedincích, kteří ovlivňovali židovský národ v průběhu jeho diaspor.

Četné a podrobné jsou na straně dvě komentáře a zpravodajské články tajemníka FŽO Tomáše Krause. Stále častěji přispívá do časopisu překladatelka a recenzentka Magdaléna Křížová. Svůj rozsah mění rubrika **Kalendárium**, která ustoupila do pozadí, někdy je otištěn pouze jeden sloupec namísto tradičního celostránkového příspěvku. Redakce tak uměle vytvořila prostor pro dokončení článků.

³²⁰ DANÍČEK, Jiří. Jaká bude obec v Praze...*Roš chodeš*. 2004, **66**(4), 3.

Pohyb zaznamenala také rubrika **Vybráno z českého tisku**, jenž byla přemístěna ze strany 20 na stranu 18. Zajímavým přínosem jsou recenze Bedřicha Noska a překlady z francouzštiny Šimona Daníčka.³²¹ Pevné místo si definitivně zajistil tematický okruh **Zvláštní události**, který pojednává o židovských konferencích, vzdělávacích seminářích a iniciativách. V roce 2010 dosáhl průměru 24 článků za rok. Dále je patrný nárůst nekrologů, na kterých se podílí kmenoví členové redakce Rch, ale také externí dopisovatelé mj. František Tomáš. Zpravodajské články píše Jiří Peňás a informace o dění na Slovensku přináší tajemník UŽ ŽNO pan Jaro Franek a Petr Salner. K již tak široké překladatelské základně se přidává ještě Martin Hájek, překladatel z hebrejštiny. Články o židovských muzeích mají mezinárodní přesah, nekomentují pouze Židovské muzeum v Praze, ale také památník Yad Vashem v Jeruzalémě.

³²¹ Většinou překládá úryvky z nově vydaných knih.

Analýza měsíčníku Roš chodeš 2011-2015

Toto období je poznamenáno jednou zásadní změnou v redakci *Roš chodeš*. V roce 2013 umírá Tomáš Pěkný, který fungoval v časopise jako hlavní editor a přirozená autorita. Časopis opět trochu utlumil téma náboženství a místo něho lze najít polemiky, komentáře k zajímavým událostem a úryvky slavnostních proslavů.

Zbyněk Petráček rozšiřuje příspěvky o státě Izrael. Kromě pravidelného jednostránkového článku píše ještě aktuální komentář k současnému dění a ke vzrůstajícím se sionistickým tendencím. Arno Pařík pravidelně komentuje akce a výstavy, které se týkají židovských památek například otevření synagogy v Českém Krumlově.³²² Tajemník FŽO Tomáš Kraus stále pravidelně přináší zprávy o židovském mezinárodním hnutí např. článek „Vnitřní okruh“ o konferenci AJC (*American Jewish Committee*).³²³ Jiří Daníček rozšiřuje okruh svých příspěvků a společně s Alicí Marxovou si přerozdělili práci po Tomáši Pěkném. Daníček mj. píše politicky laděné komentáře k církevním restitucím, ke kterým se staví vcelku pozitivně a schvaluje jejich průběh.³²⁴

Alice Marxová kromě role šéfredaktorky, edituje většinu článků a snaží se zachovat jednotný styl i přes rozmanitost autorů. Výjimkou jsou přebrané úryvky z knih a esejistická pojednání. Texty ve slovenštině jsou kontrolovány externí editorkou a jsou otištěny v původním znění. Texty z hebrejštiny mají propracovanou transkripci a využívají fonetický přepis. Na korektury spolupracuje i doc. Bedřich Nosek z Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy. Díky rozšíření časopisu na 28 stran je větší prostor pro zpracování osudů židovských vědců, umělců, politiků a duchovních. Například u příležitosti vydání knihy Simona Wiesenthala je v *Rch* otištěn dvoustránkový rozhovor s historikem Tomem Segevem a navíc je zde uveřejněn úryvek ze samotné publikace (další 3 strany).³²⁵

Mnohé kulturní akce dostávají větší prostor a už nemusí být zařazeny v rubrice **Kulturní pořady**. Jde např. o pozvánku na výstavu do pražského Umělecko-průmyslového muzea, která zabírá tři strany, včetně fotografické dokumentace.³²⁶ Zajímavostí je prezentace techniky, která není sice běžná na stránkách *Rch*, ale článek

³²² PAŘÍK, Arno. Slavnost na Plešivci. *Roš chodeš*. 2013, **75**(7), 18.

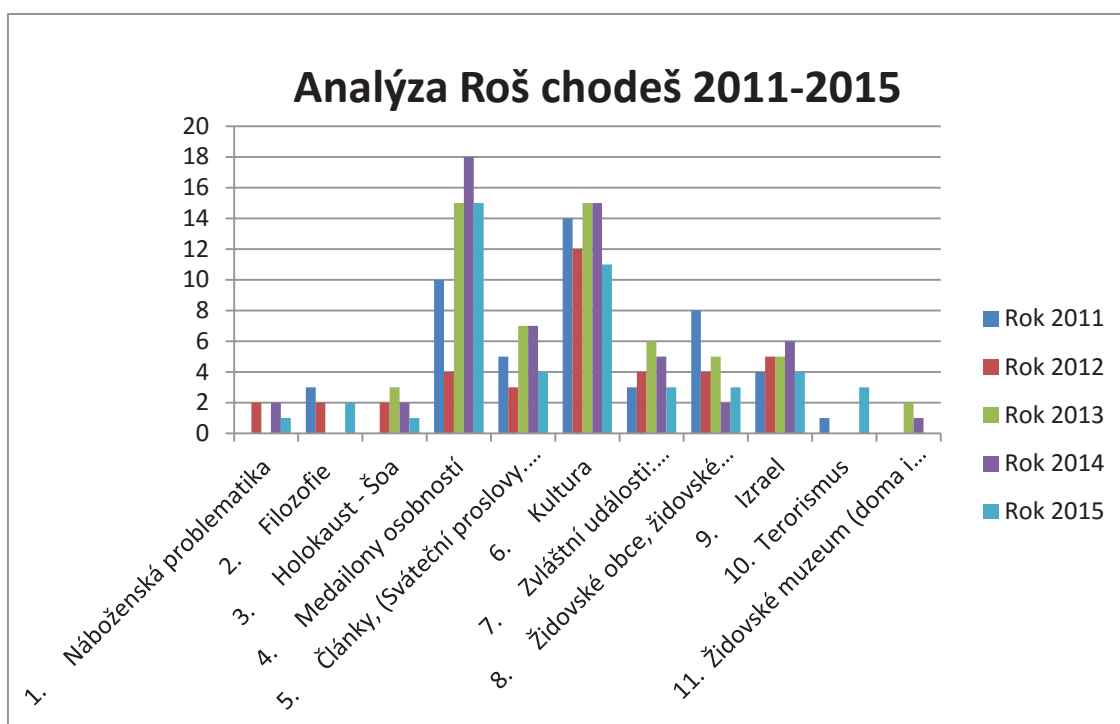
³²³ KRAUS, Tomáš. Vnitřní okruh. *Roš chodeš*. 2013, **75**(7), 3.

³²⁴ DANÍČEK, Jiří. Odluka od státu neboli církevní restituce. *Roš chodeš*. 2013, **75**(2), 3.

³²⁵ MARXOVÁ, Alice. Statečný a osamělý. *Roš chodeš*. 2012, **74**(6), 6-9.

³²⁶ MARXOVÁ, Alice. Pražské módní salony 1900-48. *Roš chodeš*. 2012, **74**(3), 6-7.

Marka Boudy „iPhone po židovsku“ je zajímavou perličkou, která popisuje využití

populární elektroniky během modliteb.

Analýza měsíčníku *Maskil* 2004/2005 – 2008/2009

Analýzou měsíčníku *Maskil* reformního židovského proudu jsem chtěl docílit možnosti porovnání mezi tradičním oficiálním a ortodoxně laděným médiem a liberálním časopisem, který během svého vývoje prodělal řadu změn. První zajímavostí je počet kódovacích jednotek. Přestože jsem kódoval pouze jedno desetiletí vývoje časopisu, tak se počet kódovacích jednotek lišil o pouhých 146 kusů ve prospěch časopisu *Roš chodeš*. Je zřejmé, že magazín *Maskil* si nezakládá na dlouhých publicistických článcích, ale spíše na krátkých a výstižných oznámeních. Výjimkou není ani židovsky orientovaná reklama na nejrůznější vystoupení, akce pořádané mládežnickými iniciativami a vzdělávací kurzy moderní hebrejštiny, jidiš, vaření košer pokrmů aj.

Časopis nemá jednotný grafický styl, ani rozhraní a spíše než pravidelné rubriky, píše seriály na pokračování. Nicméně jednotlivé textové útvary splňovaly podmínky, aby mohly být zařazeny jako kódovací jednotky, a proto počet kódovaných příspěvků prudce narostl. Ve zkoumaném období měl časopis 16-20 stran a dominantní tématem byla kultura a náboženská problematika, která se věnovala

zejména oslavám většiny židovských svátků.³²⁷ Popis průběhu a náboženský význam oslav zabral 53 % z celkových 143 kódovacích jednotek v celém zkoumaném období.³²⁸ Přístupem k duchovní a spirituální stránce se značně liší od měsíčníku *Roš chodeš* a více se podobá *Obecním novinám*. *Maskil* také neupozaduje myšlenky různých reformních filozofů. Čemu se však zcela vyhýbá, je komentování terorismu jako takového. Většina kódovacích jednotek dominantně obsahovala jiné téma, než právě mezinárodní terorismus a to včetně zmínek o Blízkém východě. Většinou řeší náboženský a sociální rozměr celého problému.

Výjimečný z pohledu výzkumníka je rok 5766 (občanský kalendář 2005/2006). Zde došlo ke změně formátu příspěvků o kultuře. Zprávy o výstavách, recenze filmů a divadelních představeních jsou velmi často redakčně kráceny a obsahují informace do 100 slov. Pozvánky na přednášky jsou naopak podrobnější a propracovanější, mnohdy čtenář může číst i úryvky z děl přednášejících. Velice zřídka se objevují informace o Židovském muzeu v Praze, respektive o jeho činnosti. Na rozdíl od měsíčníku *Roš chodeš* si *Maskil* nezakládá na pravidelných rozhovorech. Většinou se v tomto období objevují v každém druhém až třetím čísle. Více rozhovorů v jednom čísle je spíše výjimka.

Dominantní roli v tematickém okruhu **Medailonky** hrají informace o současných nebo nedávno zemřelých osobnostech. Zajímavým externím přispěvatelem je Iva Steinová, která na stránkách *Maskilu* publikuje pravidelně informace o židovských hřbitovech a jejich symbolice. Co se týče kvantitativního vyjádření, tak některé její seriály např. „O umění symbolů“³²⁹ mají více než 10 dílů. Čtenáři zde mohou najít podrobné historické analýzy stáří nápisů na židovských náhrobcích aj. Časopis si dále zakládá na aktuálním dění v židovských obcích a velmi často referuje o sportovních výsledcích židovských sportovních klubů např. Hakoach.³³⁰ Redaktor Milan Kalina také vedl na stránkách *Maskilu* fórum proti antisemitismu.

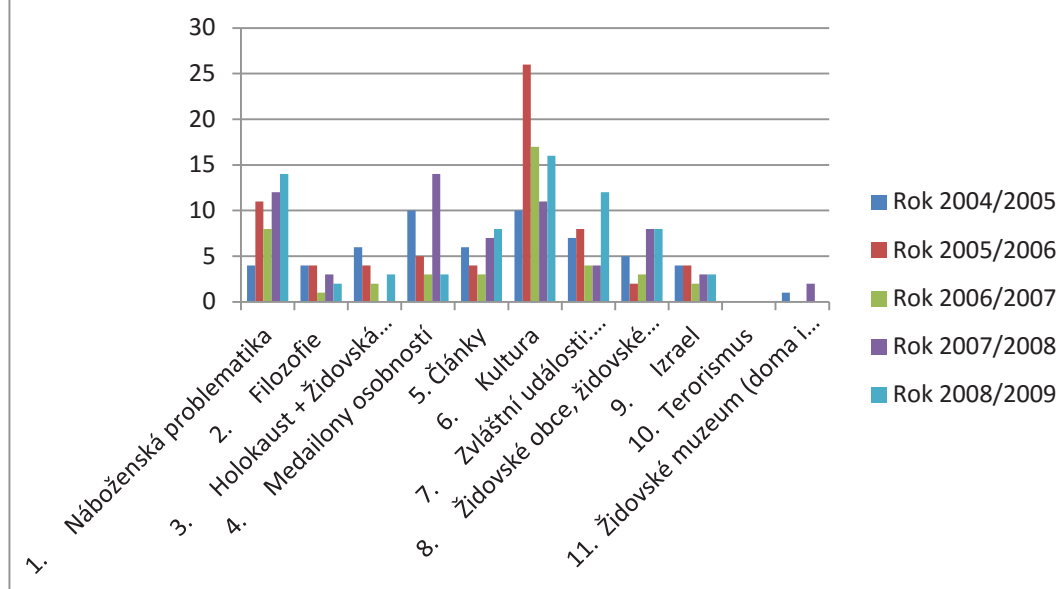
³²⁷ Včetně menších, například Tu bi-švat, Nový rok stromů.

³²⁸ Viz kódovací kniha časopisu *Maskil*.

³²⁹ STEINOVÁ, Iva. O umění symbolů. *Maskil*. 2009, 8(1), 4-5.

³³⁰ Program 15. sportovních her Hakoach. *Maskil*. 2009, 8(1), 16.

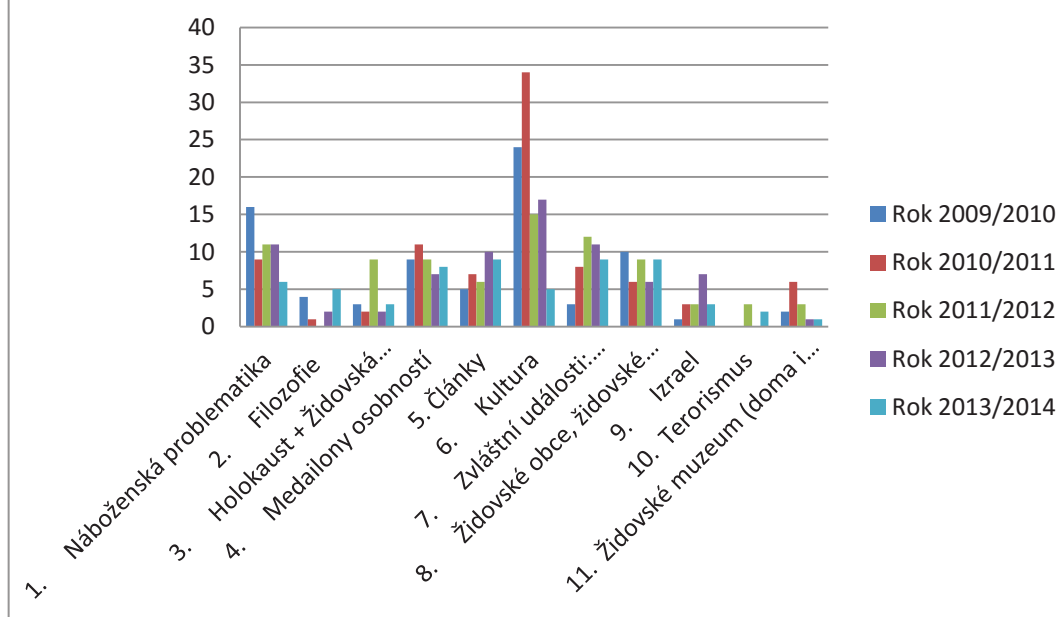
Analýza Maskil 2004/05-2008/09

Analýza Maskil 2009/2010 – 2013/2014

Zajímavým jevem v tomto časovém úseku je prudký nárůst článků o kultuře a to zejména recenzí na filmy, výstavy, knihy a divadelní vystoupení. Kromě pravidelné rubriky **Literatura nejen s Davidovou hvězdou** jsou zde časté krátké a i obsáhlejší recenze na nově vydaná knižní díla. Redakce také klade důraz na informace z kulturních akcí, ale nezanedbává ani rubriku určenou dětem. Například pravidelná rubrika **Čtení pro děti a jejich rodiče** přináší téměř v každém čísle mravoučnou ale zábavně pojatou povídku. Tuto rubriku nepravidelně píše Kateřina Weberová současná šéfredaktorka časopisu *Maskil*. Oproti minulému období je zde patrný pokles v oblasti náboženské problematiky.

Analýza Maskil 2009/10-2013/14

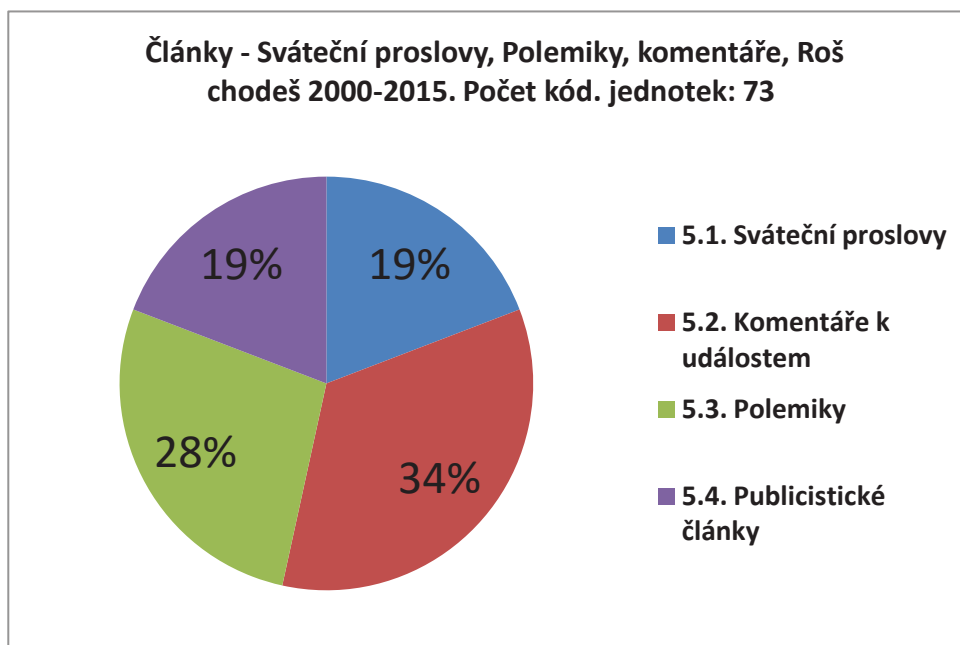

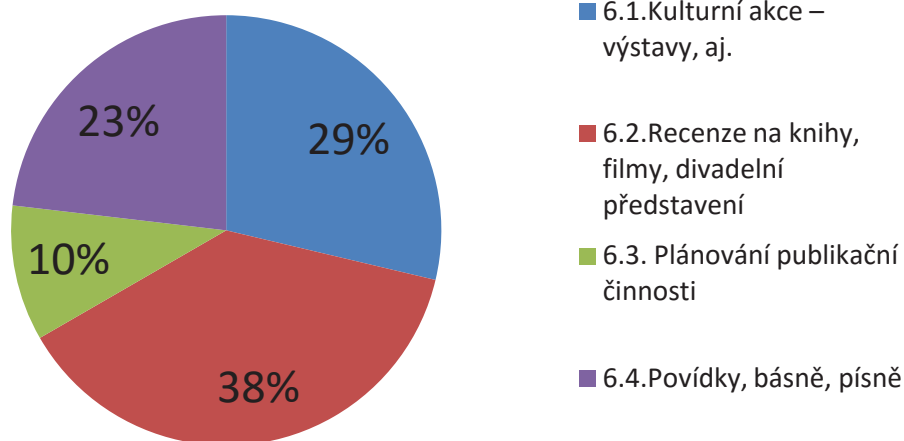
16 Analýza tematických okruhů měsíčníku Roš chodeš (2000-2015)

V následující kapitole uvádím procentuální zastoupení jednotlivých tematických podokruhů, včetně počtu kódovacích jednotek. Vždy je uveden název tematického okruhu a jeho rozdělení. Analyzoval jsem pokaždé celé období tzv. v případě *Roš chodeš* jde o roky 2000 až 2015 a v případě časopisu *Maskil* jde o roky 2004 – 2014. Z kódovací knihy jsem vybral pouze zajímavé okruhy, které dobře reflektují procentuální zastoupení kódovacích jednotek. První kategorií u časopisu *Roš chodeš* je sekce **Články - sváteční proslovy, polemiky, komentáře**. Je zde vidět poměr komentářů k nejruznějším událostem vůči polemikám a svátečním proslovům. Polemiky jsou vedeny spíše duchovním nebo filozofickým způsobem, naopak proslovy většinou píše představitelé židovských institucí a rabíni.

V nejobsáhlejším tematickém okruhu (216 kj) jsou zahrnuty kódovací jednotky, pojednávající o kulturním dění. Je patrné, že během 15 analyzovaných let je jasně v převaze podokruh **Recenze na knihy, filmy a divadelní představení**. Hned za ním (26 %) je sekce **Kulturní akce**, která zahrnuje výstavy, přednášky, vzdělávací aktivity aj.

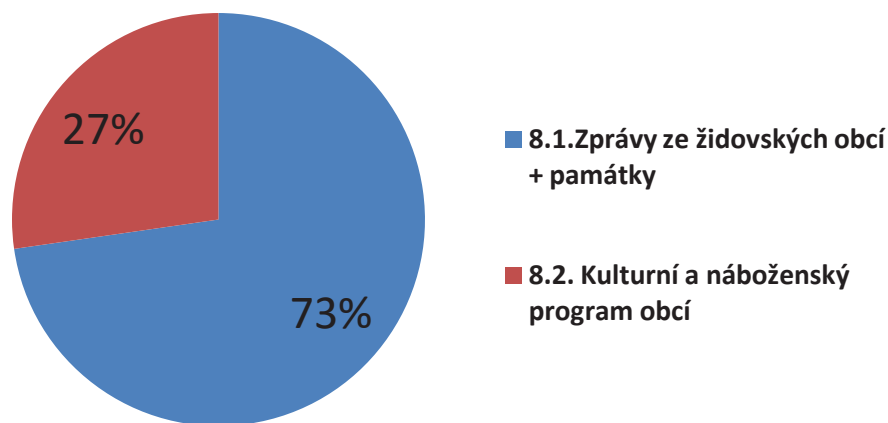

Kultura, Roš chodeš 2000-2015. Počet kód. jednotek: 216

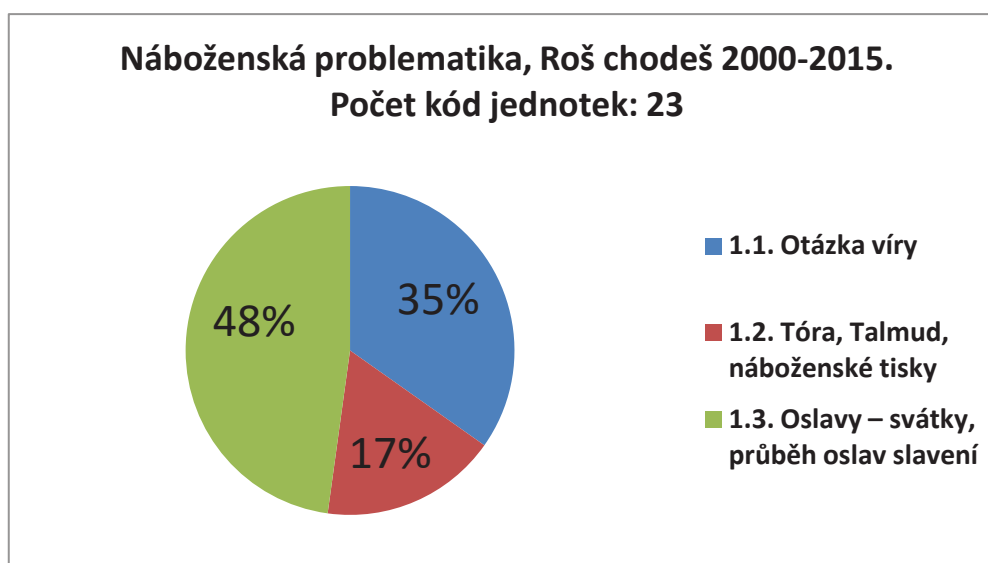
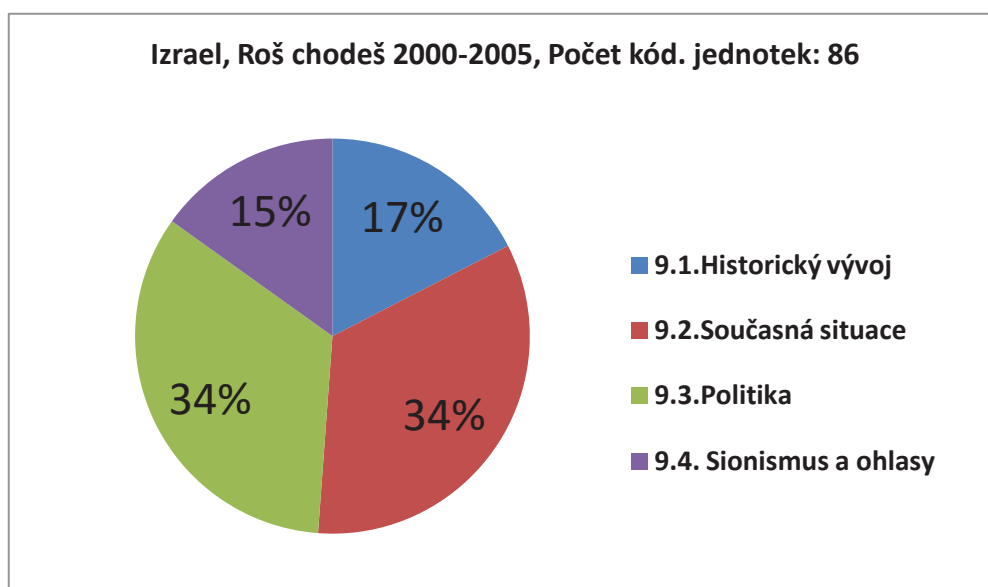
Dalším zajímavým tematickým okruhem jsou **Židovské obce a židovské památky**. Ty sice obsahují pouze dvě podkategorie, ale je zde patrný vliv sekce **Zprávy ze židovských obcí + památky**. Procentuální zastoupení by patrně ovlivnily židovské památky, pokud by byly analyzovány samostatně. Toto téma se opakovaně objevuje na stránkách Rch a nemalou zásluhu na něm má již zmiňovaný Arno Pařík.

**Židovské obce, židovské památky, Roš chodeš 2005-2015.
Počet kód. jednotek: 88**

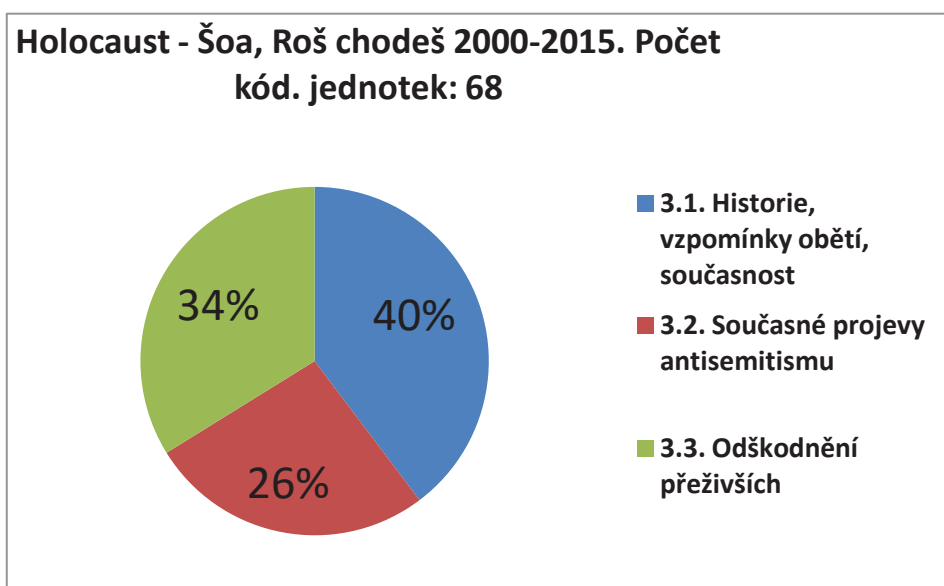
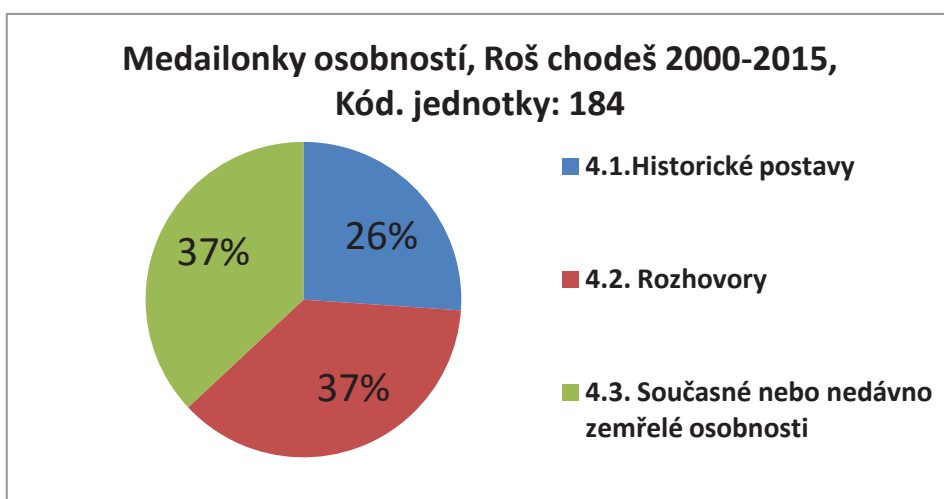
Zajímavým tematickým okruhem je **Izrael**, do kterého pravidelně přispívá již zmiňovaný Zbyněk Petráček. Během analýzy jsem nenarazil ani na jedno číslo, kde by chyběl komentář od tohoto renomovaného novináře. Do následujícího grafu jsem zanesl podokruhy **Historický vývoj**, **Současná situace**, **Politika** a **Sionismus a ohlasy**. Příspěvky od pana Petráčka mají většinou formu komentářů, ale záleží na aktuálním dění na Blízkém východě. Stále častěji se objevují reportáže a někdy i rozhovory.

Jak už bylo zmíněno, náboženská témata nedominují obsahové části měsíčníku Rch. Pokud se na stránkách vyskytnou, tak jde většinou o reportáž z oslav důležitých svátků a životních událostí, jako jsou např. Bar micva, aj. Podkategorie **Otázka víry** se skládá povětšinou z polemik a komentářů židovských duchovních učenců.

Tematický okruh **Medailonky osobností**, pod který spadají **podkategorie Historické postavy, Rozhovory, Současné nebo nedávno zemřelé osobnosti**, je druhým nejčastějším tematickým celkem (184 kódovacích jednotek) v časopise Rch. Pravidelnou součástí jsou rozhovory, které doznaly díky rozšíření časopisu značných změn, co se týče délky. Často publikovaným tématem jsou články o současných nebo nedávno zemřelých osobnostech židovského světa. Spadají sem nekrology, vzpomínky dětí, úryvky z autobiografií a další. Do tohoto podokruhu není zařazena pravidelná rubrika **Kalendárium**.

Úzce provázaným tematickým okruhem je **Holocaust-šoa**, který obsahuje podkategorie **Historie, vzpomínky obětí, současnost**, dále pak **Současné projevy antisemitismu** a nakonec **Odškodnění přeživších**. Články o židovských restitučních nárocích pomalu ustupují do pozadí. Převažují články o vzpomínkách účastníků holocaustu.

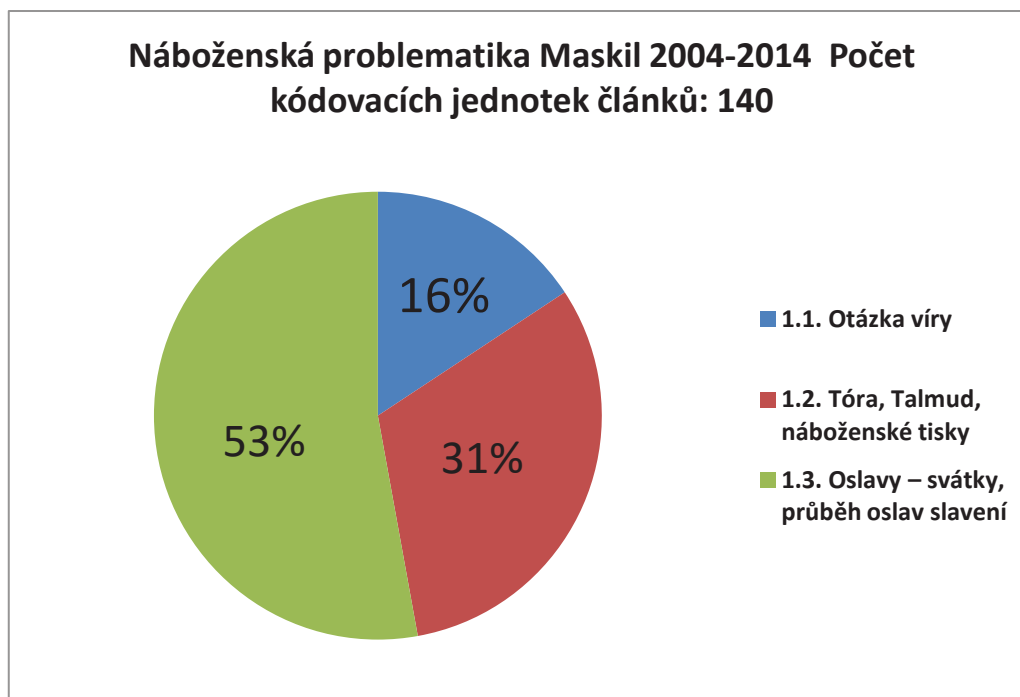

17 Časopis Maskil 2004-2014

Rozdíl v pojetí náboženské problematiky je patrný nejenom v počtu zastoupených článků (140), ale také v širším ideovém kontextu. Reformní organizace Bejt Simcha například pravidelně uvádí reportáže z oslav svátků Bat micva – dcera přikázání. Patrné je to na článku „Bar a Bat micva v Terezíně“.³³¹ Obecně zde platí, na rozdíl od měsíčníku *Roš chodeš*, že jsou na náboženských oslavách častěji dokumentovány ženy, než muži a to jak slovem, tak obrazem.³³² Je zde patrný vliv Sylvie Wittmannové, která působí jako reformní rabínka.

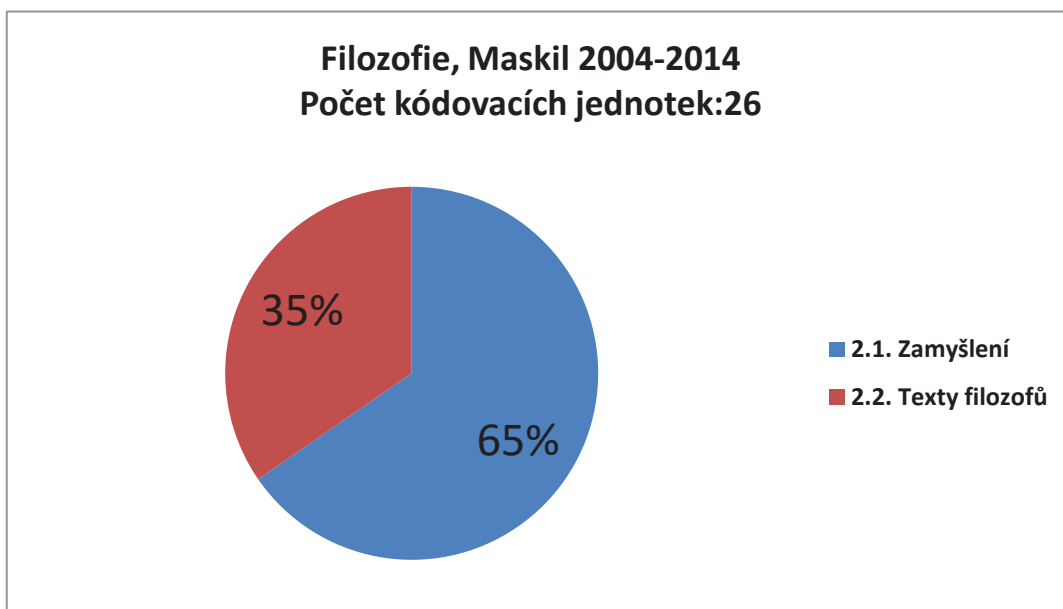
Výzkum dále ukázal, že *Maskil* často otiskuje komentáře k náboženským textům, nejčastěji k Tóře. O ní vycházel v měsíčníku pravidelný seriál, do kterého přispívala právě Sylvie Wittmannová.

Úzce propojený tematický okruh představuje **Filozofie**, který je rozdělen na pouhé dva podokruhy; **Zamyšlení** a **Texty filozofů**. Významnou roli zde hrají překlady slavného středověkého židovského myslitele Maimonida a současná filozoficko-náboženská zamyšlení Mordechaje Kaufmana.

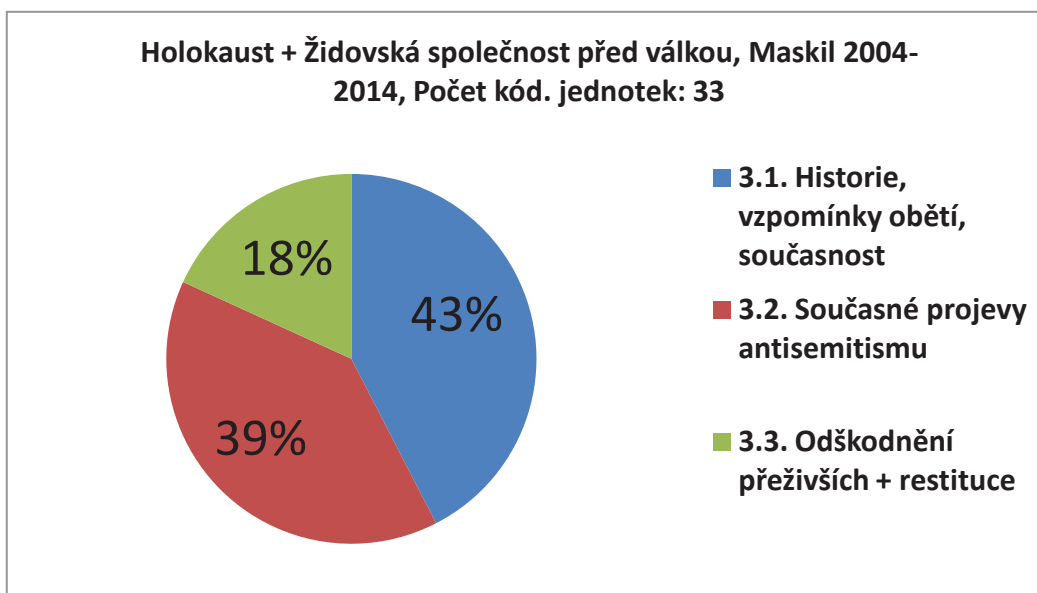

³³¹ KALINA, Milan. Bar a Bat micva v Terezíně. *Maskil*. 2007, 6(6), 6-7.

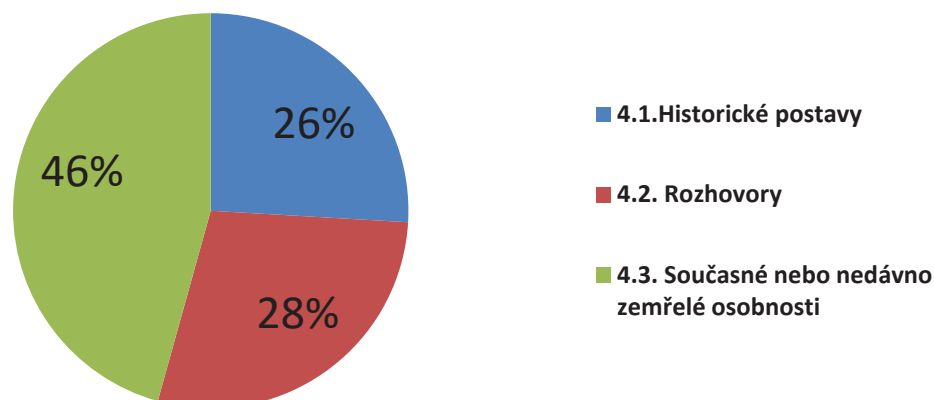
³³² Větší počet fotografií, větší počet odpovědí účastníků atd.

Tematický okruh holocaust je, co se týče vymezení, podobný s časopisem *Roš chodeš*. Snad jen kódovacích jednotek o současném antisemitismu bylo víc. O projevech rasismu pravidelně informuje Věra Tydlitátová. *Maskil* podobně jako kdysi *Hatikva* zve na stránkách k nejruznějším akcím namířeným proti rasismu, xenofobii a antisemitismu. V okruhu **Medailonky osobností** převažují krátké zprávy o životě a smrti současných židovských představitelů. Rozhovory jsou často nepravidelné, i když v posledním analyzovaném roce 2014 jejich počet narůstá.

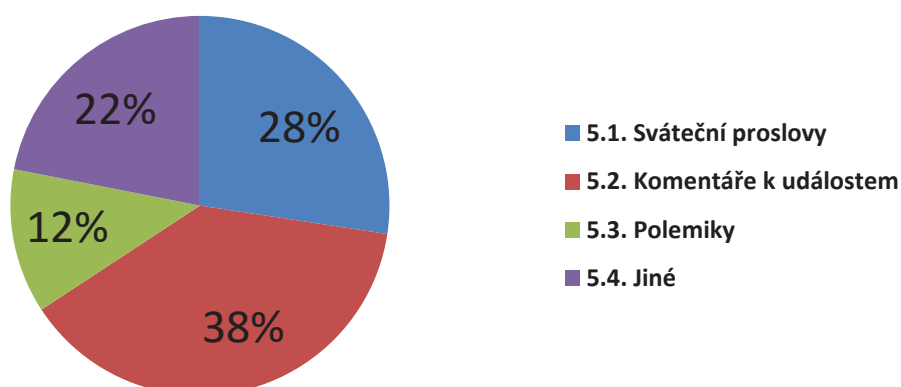

Medailony osobností, Maskil 2004-2014. Počet kód. jednotek: 81

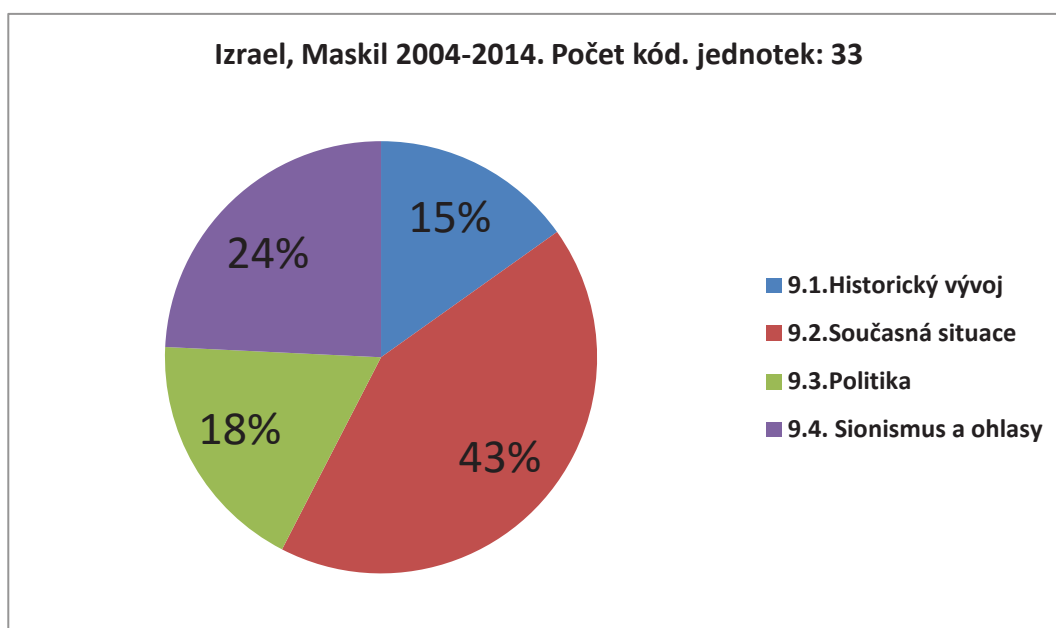

Co se týče procentuálního členění tematického okruhu **Články-Sváteční proslovy, Polemiky, Komentáře**, tak významnou roli zde hrají komentáře k současným událostem. Mají poměrně široký záběr a spadá sem vše od mezinárodního terorismu, přes sportovní akce, až po kulturní a náboženský život v obcích.

Články - Sváteční proslovy, Polemiky, komentáře, Maskil 2004-2014. Počet kód. jednotek: 73

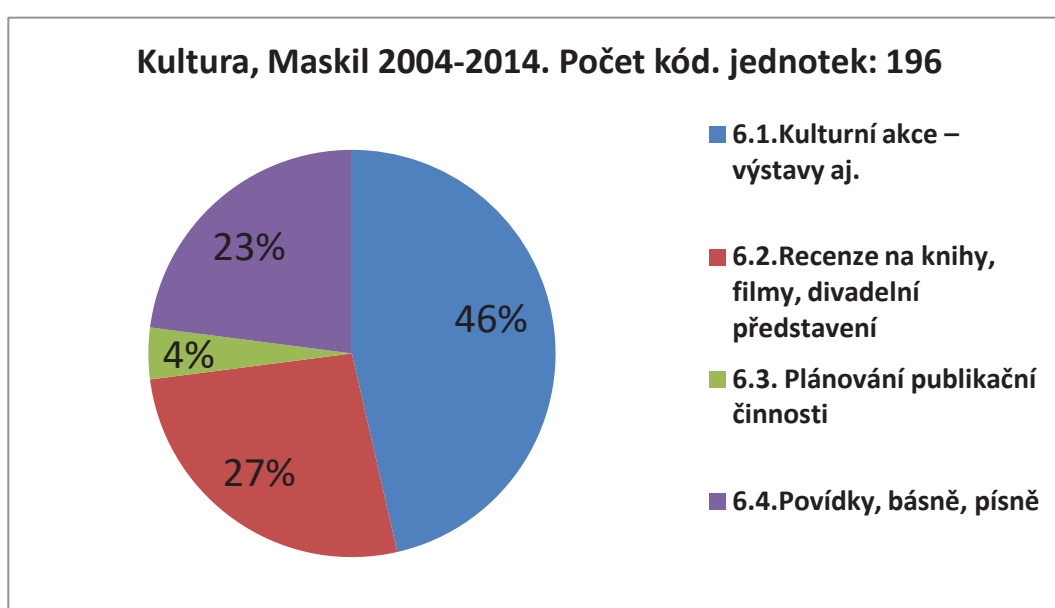

Izrael jako tematický okruh je poměrně problematický vzhledem k absenci stálého dopisovatele, jakým je v *Roš chodeš* Zbyněk Petráček. Většina z kódovacích jednotek obsahuje rozbor současné situace na Blízkém východě.

Důležitou částí podobně jako je tomu v *Rch* je okruh **Kultura**. Zde počet kódovacích jednotek dosáhl 196. Dominují zde příspěvky o kulturních a vzdělávacích akcích, které pořádají reformní židovské skupiny u nás i v zahraničí. Do analýzy spadají zajímavé krátké vsuvky „Věděli jste, že...“ aj.

Co se týče povídek, tak touto tematikou se zabývá Kateřina Weberová, která přispívá do seriálu **Čtení pro děti a jejich rodiče**. Podobně jako *Obecní noviny* zve *Maskil* na pravidelný čtvrtěční program „Káva o čtvrté“ např. s Jiřím Grygarem a Hanou Hegerovou.

18 Závěr analýzy měsíčníku Roš chodeš - zodpovězení hypotéz a výzkumných otázek

V této kapitole popíši výsledky obsahového kvantitativního výzkumu a zodpovím položené výzkumné otázky a hypotézy.

Výzkumná hypotéza zněla:

- Měsíčník *Roš chodeš* se nijak výrazně obsahově neproměnil mezi lety 2005-2015 a je podobný s již zkoumaným obdobím 1990-2005.

K proměně obsahu došlo, i když jednotlivá témata nedoznala výrazných změn. Díky nárůstu počtu stran na 28 mohly být některé příspěvky podrobněji rozpracovány a dostalo se jim náležitých vizuálních doplňků. V současné době je alespoň jedna fotografie nebo ilustrace v každém článku. To ještě před čtyřmi lety nebylo možné vzhledem k nedostatku místa. Měsíčník si navzdory úmrtí redaktora Tomáše Pěkného zachoval zpravodajsko-publicistickou tvář. Díky většímu prostoru hledá redakce stále nové přispěvatele, ale většinou nemá problém časopis naplnit. Na rozdíl od předchozích let „nezanedbává“ magazín žádný z vytyčených okruhů, pravidelně se objevuje jak náboženská tematika, tak filozofické statě.³³³ Nicméně vůči celému obsahu představuje duchovní téma marginální část.

- **Závěr:** Časopis se změnil, co do počtu článků a jejich propracovanosti. Z hlediska kvality zpracování si udržuje stále vysoký standard.

Výzkumné otázky zněly:

- Jak se liší časopis *Roš chodeš* po obsahové stránce od časopisu *Maskil*?

Časopis *Roš chodeš* si zakládá již od počátku na kvalitně zpracovaných rozhovorech bez ohledu na ostatní příspěvky. Ty jsou někdy kráceny ve prospěch poskytnutého rozhovoru. Tento novinářský útvar je doménou Alice Marxové, která jejich přípravě věnuje značné úsilí. Málokdy vyjde interview se stejnou osobou a na otázkách je patrná vysoká míra invence a znalost problematiky. Mezi dotazovanými již nejsou pouze osobnosti z židovské kultury, ale také například politologové studující současný antisemitismus.³³⁴

Rch se snaží s výjimkou krize na ŽOP informovat nestranně a to včetně současného dění na Blízkém východě. Velice zajímavý je například komentář Magdaleny Křížové na velmi citlivé téma teroristického útoku na redakci satirického

³³³ HADDAD, Gérard. Moše Ben Maimon. *Roš chodeš*. 2015, **77**(11), 12-14.

³³⁴ MARXOVÁ, Alice. Válka fotbalových chuligánů. *Roš chodeš*. 2015, **77**(11), 16.

magazínu *Charlie Hebdo*.³³⁵ Na druhou stranu časopis *Maskil* má tendenci občas zjednodušovat problematiku, což je dáno kratšími textovými útvary. Poměrně dost si zakládá na expresivních titulcích. Na druhou stranu *Maskil* informuje i o méně známých událostech na obci a o židovských mládežnických hnutích. Jako je třeba pražský Moische House.³³⁶

Rozdíl lze vidět i v přístupu k otázkám holocaustu. Zatímco *Roš chodeš* nepublikuje kontroverzní témata týkající se vyhlazování Židů. Měsíčník *Maskil* otevřeně hovoří o homosexualitě a prostituci za zdi koncentračního tábora v Osvětimi.³³⁷ *Maskil* také nemalou měrou pamatuje na zábavu svých čtenářů, kteří rádi řeší logické hádanky a úkoly. Časopis proto věnuje minimálně dvě strany křížovkám a logickým hříčkám. Na poslední straně vychází pravidelný seriál s názvem **Hravá hebrejšťina**,³³⁸ který má za úkol zasvětit čtenáře do problematiky palindromů a magických čtverců. Nic podobného Rch na svých stránkách nepublikuje.

Závěr: Časopis *Maskil* se od měsíčníku *Roš chodeš* liší jak kvalitou, tak kvantitou poskytnutých informací. Na jeho stránkách dostávají prostor i zahraniční židovské rabínky např. Sylvia Rotschild. Na druhou stranu v *Roš chodeš* publikují své články oficiální představitelé FŽO a ŽOP.

Která témata mají časopisy společná:

Oba zmíněné magazíny dávají značný prostor nově publikovaným knihám s židovskou tematikou. *Roš chodeš* dříve informoval o připravovaných publikacích nakladatelství Sefer, ale v současné době vyplňují toto místo zahraniční tituly. Nakladatelství v současnosti vydává max. 1-2 publikace ročně, a proto je nutné informovat čtenáře o ostatních nabídkách knižního trhu. Podobně k tomuto tématu přistupuje redakce *Maskilu*.

Oba magazíny také detailně zpracovávají otázku židovských památek a židovských restitucí. V *Roš chodeš* je to buď redaktor Jiří Daníček, nebo Arno Pařík, v *Maskilu* na toto téma píše například Iva Steinová, Daniel Rux a řada dalších. Značnou podobnost mají pravidelné rubriky **Kulturní program** – *Maskil* a **Kulturní**

³³⁵ KŘÍŽOVÁ, Magdalena. Charlie Hebdo a Židé. *Roš chodeš*. 2015, **77**(8), 3.

³³⁶ WEININGER, Ruth....pražský Moische House. *Maskil*. 2015, **15**(2), 19.

³³⁷ HÁJKOVÁ, Anna, Jak si máme pamatovat Osvětim. *Maskil*. 2015, **15**(2), 9-10.

³³⁸ Redakce. **Hravá hebrejšťina**. *Maskil*, 2015, **15**(2), 20.

pořady – *Roš chodeš*. I časopis *Maskil* je schopen poskytnou kvalitně zpracovaný rozhovor mj. s Josefem Škvoreckým u příležitosti vydání jeho nové knihy.³³⁹

Závěr: Oba měsíčníky lze dle obsahu zařadit mezi komunitní náboženská média a vzhledem k této predispozici je jejich obsah v řadě aspektů podobný nebo totožný.

19 Závěr

Diplomová práce *Analýza měsíčníku Roš chodeš (1990-2005)* přináší pohled na obsahovou skladbu časopisů *Roš chodeš* a *Maskil*. V úvodních teoretických kapitolách jsem stručně popsal dobu, ve které vznikl *Věstník židovské obce náboženské*, předchůdce časopisu *Roš chodeš*. I když se na první pohled zdá, že oba tituly nemají nic společného, opak je pravdou, kromě podobných tematických okruhů, číslování a názvu, který nese Rch v podtitulku, jsou to cenné prameny, které zatím nebyly zpracovány, ale současná redakce Rch z nich dodnes těží. Vzhledem k neprovázanosti celého zkoumaného období jsem do práce vložil na začátku krátký exkurz do života československé židovské společnosti. Nejde o žádnou komplexní analýzu, ale o stručný přehled, aby si čtenář mohl udělat představu, v jakém prostředí vycházel *Věstník* před druhou světovou válkou a po válce. V podkapitole *Obsah Věstníku židovské obce náboženské a ŽNO ve 40.-70. letech* jsem uvedl příklady přeměny *Věstníku* po roce 1948 a 1968. Tato problematika si zaslouží komplexnější výzkum a analýzu, které se hodlám věnovat ve své disertační práci. V navazující kapitole je zachycena činnost samizdatové edice *Alef*, na kterou navázalo v 90. letech nakladatelství *Sefer*.

Úvodní teoretická část je zakončena stručným popisem obsahu *Věstníku židovských náboženských obcí v Československu* v předvečer jeho zániku. Při zpracování analýzy samotného měsíčníku *Roš chodeš* jsem potkal velmi ochotné redaktory, kteří mi nezištně pomohli jak s teoretickou, tak s praktickou částí mé práce. Na základě rozhovorů jsem hlouběji pronikl do problematiky současných židovských médií a díky tomu jsem mohl analyzovat současný stav časopisu jak po obsahové, tak strukturální stránce. Redakce dožila za 25 let své existence pouze drobných personálních změn. Redakční tým zeštíhlil po smrti Tomáše Pěkného na dva členy a jednu administrativní sílu.

---

³³⁹ FALTEISEK, Lubor. Postavy z mých knížek jsou autentické. *Maskil*. 2004, 4(2), 4-5.

Obecně lze tvrdit, že časopis v zadaném časovém vymezení prodělal pouze kosmetické změny, co se týče obsahu. Dle redakce je to tak správně, protože čtenáři si nežadají žádné radikální zásahy do struktury měsíčníku.

Jak už bylo zmíněno se všemi současnými pracovníky redakce *Roš chodeš* a nakladatelství Sefer jsem uskutečnil rozhovory, které jsou připojeny k mé diplomové práci. Alice Marxová a Jiří Daníček mě posléze nasměrovali na další židovská média, která fungují v rámci České a Slovenské republiky. Díky nim jsem mohl rozšířit svou kvantitativní analýzu o časopis *Maskil*.

Vzhledem k tomu, že kromě Zuzany Kosákové se nikdo dosud novodobým židovským médiím zevrubně nevěnoval, rozšířil jsem svou práci o výčet periodik, které vydávají nebo vydávaly židovské komunity a obce v České republice. Nejde v žádném případě o kompletní seznam, mnoho z nich je pouze interních a kvůli citlivým osobním informacím jsou pro badatele nedostupná. K řadě výtisků jsem se dostal až po osobní návštěvě šéfredaktora. Důvodem omezeného přístupu k titulům je strach, že by mohly citlivé informace padnout do nesprávných rukou. Kompletní přepis rozhovorů s jednotlivými šéfredaktory je rovněž uveden v příloze mé diplomové práce. Židovská média obecně představují potenciál, jenž zasluhuje v budoucnu hlubší a detailnější analýzu. Cílem této kapitoly bylo proto vytvořit základní přehled nejznámějších česky psaných židovských periodik pro budoucí výzkum.

Na základě informací o mediálních zdrojích, které používá redakce Rch pro tvorbu čísla, jsem v práci uvedl výčet vybraných zahraničních periodik. Dva z nich; francouzský měsíčník *Information Juive* a levicově orientovaný *La Presse nouvelle* jsem podrobil stručné obsahové analýze a výsledky jsem porovnal s časopisem Rch.

Na konci mé práce je provedena kvantitativní obsahová analýza, která nejenom uvádí zastoupení jednotlivých témat ve vymezeném časovém úseku, ale také kvalitativním způsobem porovnává jednotlivé tematické okruhy a podokruhy s časopisem *Maskil*. Čtenář zde může získat informace o zpracování jednotlivých novinářských žánrů, jako jsou rozhovor, povídka, zpravodajství aj. Nutno podotknout, že témata jsou do čísla vybírána spíše intuitivně a s ohledem na okolní události. Ve své diplomové jsem se nepouštěl do kvalitativní textové analýzy vzhledem k náročnosti zkoumaných textů. Mnoho příspěvků má náboženský obsah, který je pro laika těžko zhodnotitelný. Filozofické a náboženské komentáře popřípadě sidry představují komplikovaný textový útvar nejenom pro jazykovou analýzu, ale i pro

běžné čtení. Grafické rozhraní je zpracováno podrobně u obou zkoumaných periodik (*Roš chodeš* a *Maskil*).

20 Summary:

The thesis Analysis Rosh chodesh (1990-2015) deals with the transformation of the content of the Jewish monthly magazines Rosh chodesh and Maskil. These selected periodicals are among the biggest Jewish media published in the Czech Republic and Slovakia. First of all, I outlined the characteristics of the Jewish media environment in the First Czechoslovak Republic, the Second World War and the Communist era. Giving the concise description of the Jewish journals, the *Věstník* magazine and the samizdat edition Alef, I focused on the content analysis of the Rosh chodesh and Maskil. The quantitative and qualitative research was undertaken and the results were entered into the graphs that can be found at the end of my thesis.

I decided to combine the qualitative and the quantitative content analysis as a research method. The aim was to compare the given figures with the previous research conducted in the bachelor thesis by Zuzana Kosáková, and with the journal Maskil, the magazine of the reform community Bejt Simcha. Within my research I have analyzed exactly 100 issues containing 1 504 coding units. The study demonstrates that the topic, structure and the content changed mostly in 1990, when the magazine *Věstník* ceased to be published. The editorial board changed the shape, graphic design and the structure of texts. In terms of this transformation, cultural news and coverage surpassed the religious and philosophical articles. A series of interviews enabled me to create a detailed description of the Ros chodesh, including the process of issuing, graphic design, content, etc. Moreover, I received a number of valuable contacts to editors in chief who are in charge of contemporary Jewish media in the Czech Republic. Meeting those people was absolutely priceless for my diploma thesis since I gained a great amount of information about their current work for internal Jewish bulletins and journals. The submitted research offers a new undiscovered space for future study. Regarding the quantitative analysis, I unified the structure of the coding units which corresponds with the thematic area of the Maskil.

There is also an example of processing methods used for designing the coding units (articles). In the following chapter, I researched a number of contemporary Czech Jewish journals which constitute the current Jewish media landscape. Moreover, several international Jewish magazines serving as a source of information for the Ros chodesh and Maskil are mentioned.

Seznam obrázků a tabulek

Kódovací kniha Rch (2000-2004).....	91
Kódovací kniha Rch (2005-2010).....	92
Kódovací kniha Rch (2011-2015).....	93
Kódovací kniha Maskil (2004-2009).....	94
Kódovací kniha Maskil (2009-2014).....	95
Graf: Analýza Rch (2000-2004).....	99
Graf: Analýza Rch (2005-2010).....	100
Graf: Analýza Rch (2011-2015).....	102
Graf: Analýza Maskil (2009/10-2013/14).....	104
Graf: Články Rch (2000-2015).....	104
Graf: Kultura, Rch (2000-2015).....	105
Graf: Židovské obce, židovské památky, Rch (2005-2015).....	106
Graf: Izrael, Rch (2000-2005).....	106
Graf: Náboženská problematika, Rch (2000-2015).....	107
Graf: Medailonky osobností, Rch (2000-2015).....	107
Graf: Holocaust - šoa, Rch (2000-2015).....	108
Graf: Náboženská problematika Maskil (2004-2014).....	108
Graf: Filozofie, Maskil (2004-2014).....	109
Graf: Holocaust + Židovská společnost před válkou, Maskil (2004-2014).....	110
Graf: Medailony osobností, Maskil (2004-2014).....	110
Graf: Články - Sváteční proslovy, Polemiky, komentáře, Maskil (2004-2014)....	111
Graf: Izrael, Maskil (2004-2014).....	111
Graf: Kultura, Maskil (2004-2014).....	112

Seznam zkratek:

Rch	Roš chodeš
ŽL	Židovské listy
FŽO	Federace židovských obcí v České republice
ŽOP	Židovská obec v Praze
ON	Obecní noviny
IJ	Information Juive
RŽNO	Rada židovských náboženských obcí
ŽNO	Židovská náboženská obec
TP	Tomáš Pěkný
WUPJ	World Union Progressive Judaism
ŽLU	Židovská liberální unie
FRS	Finchley Reform Synagogue
NFOH	Nadační fond obětem holocaustu
ČR	Česká republika
SR	Slovenská republika
USA	Spojené státy americké
UK	Velká Británie
ZTIS	Židovský tiskový informační servis
SUŽM	Slovenská unie židovské nadace
HJČ	Hitachdat Jotsej
Km	Komunitní média

21 Prameny a literatura:

Tištěná periodika: Soupis článků:

- **Dingir:časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích. Praha: Dingir, 1998- .ISSN 1212-1371.**
- ŠTAMPACH, Ivan. Nový časopis věnovaný židům. *Dingir*. 2001,4(3), 28.
- **Maskil. Praha: Bejt Simcha, 2001-.**
- FALTEISEK, Lubor. Postavy z mých knížek jsou autentické. *Maskil*. 2004, 4(2), 4-5.
- HÁJKOVÁ, Anna. Jak si máme pamatovat Osvětim, *Maskil*. 2015, 15(2), 9-10.
- KALINA, Milan. Bar a Bat micva v Terezíně. *Maskil.*, 2007, 6(6), 6-7.
- KALINA, Milan. Milí čtenáři, *Maskil*. 2010, 10(10), 7.
- KUČERA, Martin. Krátce. *Maskil*. 2006, 7(5), 1.
- KUČERA, Martin. Judaismus a výzkum kmenových buněk. *Maskil*. 2006, 7(5), 6.
- Program 15. sportovních her Hakoach. *Maskil*. 2009, 8(1), 16.
- STEINOVÁ, Iva. O umění symbolů. *Maskil*. 2009, 8(1), 4-5.
- WEININGER, Ruth,...pražský Moishe House. *Maskil*. 2015, 15(2), 19.
- **Obecní noviny: informační měsíčník členů Židovské obce v Praze. Praha: Židovská obec v Praze, 2002-.**
- BALAJKA, Petr. Budoucnost Evropy? Aneb třikrát káva o čtvrté. *Obecní noviny*. 2015, 13(3), 26-27.
- BECKOVÁ, Helena. Ještě stále se na sekretariátu občas dobře bavíme. *Obecní noviny*. 2015, 13(3), 20.
- POLÁKOVÁ, Irena. Lauderovy školy. *Obecní noviny*. 2015, 13(5), 9.
- **Posel Židovské obce v Teplicích. Teplice:Židovská obec v Teplicích, 2006-**
- **Roš Chodeš. Praha:Federace židovských obcí v České republice, 1990-. ISSN 1210-7468**
- DANÍČEK, Jiří. Jaká bude obec v Praze...*Roš chodeš*. 2004, 66(4), 3.
- DANÍČEK, Jiří. Hermann Hesse a antisemitismus. *Roš chodeš*. 2011. 71(2), 15.
- DANÍČEK, Jiří. Odluka od státu neboli církevní restituce. *Roš chodeš*. 2013, 75(2), 3.
- HADDAD. Gérard. Moše Ben Maimon. *Roš chodeš*. 2015, 77(11),12-14 .
- HVÍŽDALA, Karel. Národností jsem Pražák. *Roš chodeš*. 2010, 72(12), 6-7.
- KOUBOVÁ, Věra. Král na střeše. *Roš chodeš*. 2011, 73(1), 16.

- KRAUS, Tomáš. Stýskání po Praze. *Roš chodeš*. 2004, **66**(12), 12.
- KRAUS, Tomáš. Vnitřní okruh. *Roš chodeš*. 2013, **75**(7), 3.
- KŘÍŽOVÁ, Magdalena. Charlie Hebdo a Židé. *Roš chodeš*. 2015, **77**(8), 3.
- KUMERMANN, Daniel. Návrat vyhnanců. *Roš chodeš*. 1997, **57**(1), 8.
- KUMERMANN, Daniel. Noční měra normalnosti. *Roš chodeš*. 1997, **57**(1), 9.
- MARXOVÁ, Alice. Věstník před padesáti lety. *Roš chodeš*. 1999, **59**(1), 16.
- MARXOVÁ, Alice, Děti Maislovky...*Roš chodeš*. 2003, **65**(8), 15.
- MARXOVÁ, Alice. Vzpomínky na letní byt. *Roš chodeš*. 2012, **74**(12), 6-7.
- MARXOVÁ, Alice. Pražské módní salony 1900-48. *Roš chodeš*. 2012, **74**(3), 6-7.
- MARXOVÁ, Alice. Statečný a osamělý. *Roš chodeš*. 2012, **74**(6), 6-9.
- MARXOVÁ, Alice. V redakci s Tomášem. *Roš chodeš*. 2013, **75**(12), 18.
- MARXOVÁ, Alice. Válka fotbalových chuligánů. *Roš chodeš*. 2015, **77**(11), 16.
- PAŘÍK, Arno. Slavnost na Plešivci. *Roš chodeš*. 2013, **75**(7), 18.
- PAVLÁT, Leo. Téměř všichni Izraelci... *Roš chodeš*. 1994, **56**(3), 13.
- PĚKNÝ Tomáš. Milý čtenáři. *Roš chodeš*. 2015, **75**(8), 22.
- PETRÁČEK, Zbyněk. Vpřed bez Arafata. *Roš chodeš*. 2004, **66**(12), 19.
- PETRÁČEK, Zbyněk. Noví Palestinci... *Roš chodeš*. 2015, **78**(2), 21.
- SIDON, Karol. Chrám v malém. *Roš chodeš*. 1995, **57**(12), 1.
- Sté číslo Hazman Haze – Aktuality. *Roš chodeš*. 2011, **73**(8), 2.
- WOOD, Bryan. Tal, modlitba za rosu. *Roš chodeš*. 2014, **76**(4), 5.

- **Šinuj. Praha: Klub přátel Židů, 2000-2002. ISSN 1213-4813.**
- RYŠKOVÁ, Mireia. Trest smrti z pohledu Nového zákona. *Šinuj: nezávislý časopis Klubu přátel Židů*. 2002, **3**(2).
- WEIS, Martin. Trest smrti v českých dějinách a katolická církev. *Šinuj: nezávislý časopis Klubu přátel Židů*. 2002, **3**(2).
- **Věstník Židovské obce náboženské v Praze. Praha: Židovská obec náboženská v Praze, 1934-1952. ISSN 1803-7852.**
- Blahopřejný telegram RŽNO prezidentovi Kl. Gottwaldovi. *Věstník*. 1948, **10**(25), 1-4.
- Československý lid dal odpověď podněcovatelům nové války. *Věstník*. 1951, **3**(1), 1-2.
- KERNER, M. Jan Masaryk doktorem filosofie h. c. *Věstník*. 1948, **10**(5), 2.
- KOPECKÝ, Václav. Zrození státu. *Věstník*. 1948, **10**(22), 2.
- Malý oznamovatel. *Věstník*. 1948, **10**(1), 6.
- Naše Zprávy. *Věstník*. 1948, **10**(6), 8.
- POLAVSKÝ, Arnošt. Po procesu s osvětimskými vrahy. *Věstník*. 1948, **10**(1), 4.
- Průběh sjezdu. *Věstník*. 1945, **7**(2), 13.
- STAMBERER, V. Je v Americe antisemitismus? *Věstník*. 1948, **10**(25), 5.
- Velký přítel židovstva se vzdal úřadu prezidenta. *Věstník*. 1948, **10**(24), 1.
- **Věstník Židovských náboženských obcí v Československu. Praha: Rada Židovských náboženských obcí, 1952-1990. ISSN 0139-6412**
- FIEDLER, Jiří. Z historie. *Věstník*. 1982, **43**(1), 6.
- Našim čtenářům, *Věstník*. 1968, **30**(8), 3.
- **Židovské listy. Horoměřice: Magen. 2006-**
- BUČKA, Peter. Z historie modro-bílého sportu v Prostějově. *Židovské listy*. 2015, **10**(1), 30.
- FISCHER, Jiří. Občanské sdružení Magen. *Židovské listy*. 2006, **1**(1), 1.
- Představujeme Vám Židovské listy. *Židovské listy*. 2006, **1**(1), 1.
- Redakce. *Židovské listy*. 2015, **9**(1), 11.
- Sidon vzal raději zpátečku. *Židovské listy*. 2008, **10**(1), 12.
- Trestní oznámení. *Židovské listy*. 2006, **1**(5), 2.

Zahraniční periodika:

- **Hazman Haze : bulletin Hazman Haze. 1985-**
- **Information juive : Le journal des communautés. Paris:Association consistoriale israélite de Paris, 1948-. ISSN 0020-0107**
- MALKA, Ilan. Information Juive. *Être étudiant juif aujourd'hui en France*. 2012, (327), 42.
- **La Presse nouvelle - Magazine Progressiste Juif. Paris:Presse Nouvelle Hebdomadaire.1985- ISSN 0757-2395**
- La Presse nouvelle. *La Presse nouvelle*. 2016, **34**(335), 2.
- La Presse nouvelle. *La Presse nouvelle*. 2016, **34**(335), 1.
- RAYSKI, Adam. Jacques Rawine – fondateur de L'UJRE. *La Presse nouvelle*. 2007, **25**(243), 7.
- SPIRE, Arnaud. Le grand air de la calomnie. *La Presse nouvelle*. 2007, **25**(243), 8.

Internetové zdroje:

- AUST, Ondřej. Cenu Ferdinanda Peroutky dostali Ivan Klíma a Jiří Peňás. *Médiář* [online]. 6.2. 2014 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.mediar.cz/cenu-ferdinanda-peroutky-dostali-ivan-klima-a-jiri-penas/>.
- *Bibliografie dějin Českých zemí* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://portaro.eu/huav/authorities/60408#?id=IYdQfj8WTOOu2Y4PQ6hWNA&pageSize=30&sorting=relevance>.
- BOUČEK, Jakub. Komunitní média a jejich financování. [online]. 2012 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: http://www.radiotv.cz/p_radio/komunitni-media-a-jejich-financovani/.
- CARPENTIER, Nico. *Proč komunitní média v České republice?* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z : http://www.rrtv.cz/files/pracovnickupiny/komunitni_media.pdf.
- Communiqué du bureau de l'UJRE [online]. 20.2.2016 [cit. 2016-0430]. Dostupné z: < <http://ujre.monsite-orange.fr/page1/index.html>.
- ČORNÁ, Tina. Jaroslav Franek: Ježiš sa nikdy nezriekol svojho národa. *SME* [online]. 15.6. 2006 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.sme.sk/c/2763439/jaroslav-franek-jezis-sa-nikdy-n.ezriekol-svojho-naroda.html>.
- DOUSKOVÁ, Irena. Dveře právě pootevřené. *Maskil* [online]. 2003, **2**(7) [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.maskil.cz/7a/index.htm>.

- Federace židovských náboženských obcí [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/o-nas/organy-fzo/>.
- FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ – *Svátek Roš chodes* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: < <https://www.fzo.cz/judaismus/svatky/ros-chodes-svatek>.
- Goethe Institut. *Portréty překladatelů – Věra Koubová* [online]. 2012 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: < <http://www.goethe.de/ins/cz/prj/lit/buc/ueb/por/cs8935592.htm> > .
- *Jewish Virtual Library* [online]. 2014 [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/jewpop.html>.
- Krajské organizace. Velvyslanectví České republiky v Tel Avivu. [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/telaviv/cz/kultura_a_krajane/krajanske_organizace_1/index.html.
- Mediální systém ČR by mohl mít i komunitní média. *Media Guru* [online]. 9. 7. 2012 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/aktuality/medialni-system-cr-by-se-mohl-rozsirit-o-komunitni-media/#.VxTaTzCLTIU>.
- MELICHAR, Martin. Porod komunitních médií v Čechách. In: *Radio Wave* [online]. 3.10.2012 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/rentgen/_zprava/porod-komunitnich-medii-v-cechach--1118700.
- MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: < <http://www.mkcr.cz/scripts/modules/catalogue/list.php?catalogueID=1&lid=1> >.
- MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY. Periodický tisk [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/scripts/modules/catalogue/list.php?catalogueID=1&lid=1>.
- MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY. Tiskový zákon [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=535> >.
- Mort de Jacques Lazarus. *Information juive: Le journal des communautés* [online]. 2014 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.39-45.org/viewtopic.php?f=52&p=477018>.
- *Nakladatelství P3K* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.p3k.cz/profil.html>.
- *Nakladatelství Portál – Úvod* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3473>.

- Nejen Chochmes. *Maskil* [online]. 2002/2003, 2(7) [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.maskil.cz/7a/index.htm>.
- *Newsletter ŽMP* [online]. 2016, (1) [cit 2015-11-15]. Dostupné z: http://c.jewishmuseum.cz/files/newsletter/1_2016_CZ.pdf.
- Nos sites favorit. *Information juive - Le journal des communautés* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.informationjuive.fr/nos-sites-favoris/>.
- *Obec překladatelů* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.obecprekladatelu.cz/cz/ceny--stipendia>.
- *Oficiální stránky časopisu Midrasz* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.midrasz.pl/en.php>.
- *Oficiální stránky Deletu. O nás* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.delet.sk/o-nas>.
- *Oficiální stránky Jüdische Allgemeine* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: www.juedische-allgemeine.de.
- *Oficiální stránky nakladatelství Sefer* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z : <http://www.sefer.cz/>.
- PAPOUŠEK, Vladimír. Karol Efraim Sidon. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2012 [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=969>.
- PEŇÁS, Jiří. Zemřel Tomáš Pěkný. *Lidové noviny* [online]. 17.11.2013 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: < http://www.lidovky.cz/zemrel-tomas-pekny-historik-editor-signatar-charty-77-pdc-/lide.aspx?c=A131117_133230_lide_hm>.
- Portál [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3475>.
- Před 10 lety vyšly první Obecní noviny. In: *Židovské listy-Redakční blog* [online]. 28.2.2014 [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: < <http://zidovskelisty.blog.cz/1402/pred-10-lety-vysly-prvni-obecni-noviny-prazske-zidovske-obce> >.
- Qui sommes nous. *Information juive - Le journal des communautés* [online]. [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: < <http://www.informationjuive.fr/qui-sommes-nous/> >.
- SEDLÁK, Petr. Obnovování a organizace židovských náboženských obcí v českých zemích po druhé světové válce. Federace židovských obcí. [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/o-nas/historie/>

- *Současný judaismus u nás* [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3475>>.
- SPAL, Karel. Židovská menšina věstník Maskil. *Analýza periodik vydávaných organizacemi národnostních menšin* [online]. 2009 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/Mensiny-media/analyza_casopisu.pdf>.
- *Stránky Zentralrat der Juden in Deutschland* [online]. 11. 8. 2005 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.zentralratjuden.de/en/topic/148.j%C3%BCdische-allgemeine.html>.
- SVOZIL, Bohumil. Jiří Daníček. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=998>.
- SVOZIL, Bohumil. Tomáš Pěkný. *Slovník české literatury po roce 1945*. [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=618>>.
- SZATMÁRY, Zuzana. Posledný editorial. *Delet* [online]. 2010 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.delet.sk/spravy-a-politika/editorial/posledny-editorial>.
- *Victor Malka* [online]. 2013 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.babelio.com/auteur/Victor-Malka/15018>.
- VOBECKÁ, Jana. Analýza: židovské obyvatelstvo v Čechách 1848 – 1939. In: *Demografie.cz* [online]. 2006 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=369.
- Zemřel novinář, historik, redaktor Tomáš Pěkný. *ZTIS*. [online]. 20. 11. 2013 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/z-domova/clanek/zemrel-novinar-redaktor-historik-tomas-pekny>.
- *Zpráva o činnosti rady pro rozhlasové a televizní vysílání...* [online]. 2013 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/files/zpravy/VZ2013.pdf>.
- Židovská liberální unie v České republice. *Hatikva* [online]. 2006, 6(6), 4 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://zlu.cz/stare_novin/hatikva/2006/ZLU_HATIKVA_2006_01.pdf>.
- *Židovské listy – Informace* [online]. [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://zidovskelisty.info/category/historie/>.
- ŽIDOVSKÁ OBEC V PRAZE. *Výroční zpráva 2014* [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.kehilaprag.cz/cs/stranka/obec/vyrocní_zpravy>.

Sekundární literatura:

- BARBOUR, Rosaline S. *Introducing qualitative research...* London: Sage Publications, 2008. 319 s. ISBN 978-1-4129-1266-2.
- PĚKNÝ, Tomáš. *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. Praha: Sefer, 2001. 702 s. ISBN 80-85924-33-1.
- ZAHRADNÍKOVÁ, Marie a Blanka SOUKUPOVÁ. *Židovská menšina v Československu ve dvacátých letech: sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v říjnu 2002 až červnu 2003*. Praha: Židovské muzeum, 2003. 131 s. ISBN 80-85608-72-3.
- BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbora KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 413 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2015. 390 s. ISBN 978-80-262-0743-6.
- KREJČOVÁ, Helena, Jana SVOBODOVÁ a Anna HYNDRÁKOVÁ. *Židé v protektorátu: hlášení Židovské náboženské obce v roce 1942 : dokumenty*. Praha: Maxdorf, 1997. 497 s. Historia nova. ISBN 80-85800-82-9.
- HEITLINGEROVÁ, Alena. *Ve stínu holocaustu a komunismu*, Praha: G plus G, 2007. 264 s. ISBN 978-80-86103-97-6.
- OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. 263 s. ISBN 978-80-7277-266-7.
- REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. 327 s. ISBN 80-7178-926-7.
- ROTHKIRCHEN, Livia, Hans-Ulrich SCHMIDT a Avigdor DAGAN. *Osud Židů v protektorátu 1939-1945*. Praha: Trizonia, 1991. 163 s. ISBN 80-900953-7-2.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. 539 s. ISBN 978-80-247-3568-9.
- SERVAES, John. *Communication for development. One world, multiple cultures*. New Jersey: Hampton Press, 1999. 319 p. 260. ISBN 1-57273-197-4.

- SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3. nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 149 s. ISBN 978-80-246-1980-4.
- SOUKUPOVÁ, Blanka, Petr SALNER a Miroslava LUDVÍKOVÁ. *Židovská menšina v Československu: po druhé světové válce: od osvobození k nové totalitě*. Praha: Židovské muzeum, 2009. 179 s. ISBN 978-80-86889-90-0.
- SVOBODOVÁ, Jana. *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948-1992: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 90 s. ISBN 80-85270-34-X.
- SOUKUPOVÁ, Blanka a Miloš POJAR (eds.). *Židovská menšina v Československu v letech 1956-1968: od destalinizace k Pražskému jaru*. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2011. 145 s. ISBN 978-80-87366-09-7.
- TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.
- VESELSKÁ, Magda. *Bestii navzdory: Židovské muzeum v Praze 1906-1940*. Praha: Židovské muzeum, 2006. 156 s. ISBN 80-86889-37-8.

Diplomové práce:

- BABICKÁ, Barbora. *Reflexe ghetta Lodž v poválečných židovských periodikách*. Praha, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií
- HANOUSKOVÁ, Jana. *Hledání identity současných pražských židovských kongregací*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta.
- KOSÁKOVÁ, Zuzana. *Roš chodeš – měsíčník Židovské náboženské obce (1990–2005)*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd.
- MUNKOVÁ, Michaela. *Židovské instituce a státní správa v letech 1945-1956*. Praha, 2007. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Katedra pomocných věd historických a archivního studia.
- SCHREIBEROVÁ, Zuzana. *Tragédie pronásledování, romance úspěchu. Historické narativy a politiky identity současných pražských židovských komunit*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

Rozhovory a dotazníky:

- Rozhovor s Alicí Marxovou, současnou šéfredaktorkou Roš chodeš. Praha, 16. 11. 2015
- Rozhovor s Jiřím Daníčkem, bývalým šéfredaktorem nyní redaktorem Roš chodeš. Praha, 5. 2. 2016
- Rozhovor s Annou Tomáškovou. Praha, 19. 11. 2015
- Rozhovor s Petrem Balajkou, šéfredaktorem Obecních novin. Praha, 11. 2. 2015
- Rozhovor s Tomášem Jelínkem, bývalým předsedou Židovské obce v Praze,(ŽOP) hlavním představitelem občanského sdružení Magen a šéfredaktorem Židovských listů (ŽL). Praha, 28. 2. 2016.
- Rozhovor s Kateřinou Weberovou. Praha, 21. 2. 2016
- Dotazník Jiří Arje Klimeš, redakce Chajejnu, Olomouc, 5. 5. 2016

Prameny:

- BRONEC, Jakub. Osobní archiv autora
- OSVALDOVÁ, Barbora, – nepublikovaný dokument – archiv autora

22 Seznam příloh:

1. Rozhovor s Alicí Marxovou, současnou šéfredaktorkou Roš chodeš. Praha, 16. 11. 2015
2. Rozhovor s Jiřím Daníčkem, bývalým šéfredaktorem a nyní redaktorem Roš chodeš. Praha, 5. 2. 2016
3. Rozhovor s Annou Tomáškovou. Praha, 19. 11. 2015
4. Rozhovor s Petrem Balajkou, šéfredaktorem Obecních novin. Praha, 11. 2. 2015
5. Rozhovor s Tomášem Jelínkem, bývalým předsedou Židovské obce v Praze,(ŽOP) hlavním představitelem občanského sdružení Magen a šéfredaktorem Židovských listů (ŽL). Praha, 28. 2. 2016.
6. Rozhovor s Kateřinou Weberovou. Praha, 21. 2. 2016
7. Dotazník Jiří Arje Klimeš, redakce *Chajejnu*, Olomouc, 5. 5. 2016
8. Obálka časopisu Roš chodeš (1994)
9. Obálka časopisu Roš chodeš (1996)
10. Obálka časopisu Roš chodeš 1998
11. Časopis Roš chodeš (1998) – ukázka z obsahu
12. Obálka časopisu Roš chodeš (2015)
13. Ukázka obsahu vybraného čísla časopisu Roš chodeš (2015)
14. Obálka časopisu Maskil (2015)
15. Věstník židovských náboženských obcí v Československu (1984)
16. Obálka obecních novin (2015)
17. Obálka Židovské listy (2016)
18. Obálka Information Juive (2015)
19. Obálka Hazman Haze (2015)